

CONTOUREN VAN HET INVESTERINGSBUDGET LANDELIJK GEBIED

Project ILG

WERKDOCUMENT
Versie 1 november 2004

**Interprovinciaal Overleg
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Unie van Waterschappen**

**Ministerie LNV
Ministerie VROM
Ministerie V&W**

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING.....	3
ILG IS NODIG VOOR EEN DOORBRAAK IN HET LANDELIJK GEBIED	3
PROVINCIES VOEREN DE REGIE OVER DE UITVOERING SAMEN MET GEBIEDSFACTOREN.....	3
REIKWIJDTE ILG: VOLLEDIGHEID EN EENHEID	3
BELEIDSKADERS VAN RIJK EN PROVINCIES.....	4
ILG-CONVENANT	4
UITVOERING	5
AFRONDING VAN HET ILG-CONVENANT.....	6
1. HOOFDLIJNEN VAN HET INVESTERINGSBUDGET LANDELIJK GEBIED (ILG)	7
1.1. DOORBRAAK IN HET LANDELIJK GEBIED.....	7
1.2. CONTOUREN VAN HET ILG.....	8
1.3. STATUS VAN DEZE CONTOURENNOTITIE: VAN CONTOUREN NAAR UITVOERING	8
2. STURINGSMODEL	10
3. REIKWIJDTE ILG.....	12
3.1. REIKWIJDTE BEPAALT DE KRACHT VAN HET ILG.....	12
3.2. DE VULLING VAN HET ILG	13
3.3. DOELEN ILG CONFORM HET MEERJARENPROGRAMMA.....	14
4. BELEIDSKADERS VAN RIJK EN PROVINCIES	16
4.1. TWEEZIJDIGE AFSTEMMING	16
4.2. BELEIDSKADER VAN HET RIJK.....	17
4.3. PROVINCIAAL BELEIDSKADER	18
5. ILG-CONVENANT	20
5.1. CONVENANTVORMING	20
5.2. DE INHOUD VAN HET CONVENANT.....	22
5.3. VOORTGANG	24
6. UITVOERING.....	27
6.1. GEBIEDSORIËNTATIE	27
6.2. UITGANGSPUNTEN VOOR UITVOERING	29
6.3. FINANCIERINGSCONSTRUCTIE	30
7. AFRONDING VAN HET ILG-CONVENANT	32
BIJLAGE 1: SCHEMA STURINGSMODEL EN CONVENANTVORMING ILG.....	34
BIJLAGE 2: LIJST MET GEHANTEERDE BEGRIPPEN.....	35
BIJLAGE 3: VERDELING VAN TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN.....	40
BIJLAGE 4: MODEL VAN HET ILG-CONVENANT.....	44
BIJLAGE 5: HET GEBIED AAN ZET	52

Samenvatting

ILG is nodig voor een doorbraak in het landelijk gebied

De huidige inspanningen van de overheid om de inrichting van het landelijk gebied te verbeteren leiden onvoldoende tot de gewenste resultaten. Oorzaken zijn onder meer de beperkte samenhang binnen de overheid, de ingewikkelde procedures en de afstand tussen overheid en gebiedsactoren. De ministeries van LNV, VROM en V&W, de gezamenlijke provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) pakken de uitdaging op om een slagvaardiger sturing in het landelijke gebied tot stand te brengen. Belangrijk onderdeel daarvan is de vorming van één Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Wat dit ILG inhoudt en waaraan het ILG moet bijdragen staat beschreven in deze contourennotitie ILG.

Doel van het ILG is om de provincies samen met de gemeenten en waterschappen in staat te stellen om op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling.

Provincies voeren de regie over de uitvoering samen met gebiedsactoren

Om deze doelstelling van het ILG te bereiken moeten de taken en verantwoordelijkheden van de overheden in het landelijk gebied op de schop. Het ILG betekent daarbij decentrale uitvoering van rijksdoelen en bundeling van rijksbudgetten met ruimte voor regionale afweging. In formele zin bestaat het ILG uit een convenant tussen Rijk en elke provincie, waarbij de provincie als scharnier fungeert tussen de realisatie van rijksdoelen en de regionale gebiedsontwikkeling. Om die gebiedsontwikkeling goed tot zijn recht te laten komen is niet alleen de formele relatie tussen Rijk en provincie van belang, maar is het wezenlijk dat gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren betrokken zijn en hun bijdrage kunnen leveren aan het ILG.

Reikwijdte ILG: volledigheid en eenheid

De 'reikwijdte ILG' geeft aan welke rijksdoelen onder het ILG vallen en welke rijksbudgetten daarmee zijn gemoeid. Om de juiste context te verkrijgen voor de realisatie van de integrale opgaven in het landelijk gebied moeten de provincies zowel de uitvoering van het ILG kunnen sturen als over een totaalbudget kunnen beschikken dat meerjarig, flexibel en zonder schotten tussen de sectoren kan worden ingezet.

De inhoudelijke vulling van het ILG wordt vastgelegd in het Meerjarenprogramma van het Rijk (MJP). Dit MJP omvat al het gebiedsgerichte rijksbeleid voor een samenhangende verwerving, inrichting en beheer in het landelijk gebied ten behoeve van het water, de landbouw, de natuur, de plattelandseconomie, de recreatie en het toerisme, het landschap, de cultuurhistorie, het milieu en de bodem. De financiering van dit rijksbeleid loopt via het ILG.

Het overzicht geeft aan welke doelen in het ILG komen en voor welke onderdelen dat niet geldt. De doelen zijn benoemd volgens de formulering en indeling van de huidige departementale begrotingen. Het MJP (mei 2004) kent een nieuwe ordening. Deze nieuwe ordening, die nog verder wordt vereenvoudigd, gaat ook als basis dienen voor de ILG-convenanten. Alle genoemde doelen samen vertegenwoordigen op de huidige begrotingen van de drie betrokken departementen een totaalbedrag per jaar in de orde van grootte van 600 à 700 miljoen Euro.

Reikwijdte van het ILG - op basis van de huidige departementale begrotingen

1. Natuur: EHS/Natuur buiten EHS - behoudens NURG en Maaswerken en beheer van Staatsbosbeheer
2. Recreatie: Landelijke Routenetwerken
3. Recreatie: Recreatie om de stad - behoudens regionaal groen om de stad
4. Landschap: Nationaal landschap/landschap
5. Landbouw: Grondgebonden landbouw
6. Landbouw: Duurzame landbouw
7. Landbouw: Niet-grondgebonden landbouw, onderdeel glastuinbouw
8. Milieu: Milieucondities voor natuur
9. Milieu: Terugdringen verstoring landelijk gebied
10. Milieu: Bodemkwaliteit landelijk gebied
11. Reconstructie: Reconstructie zandgebieden

De omvorming van de huidige werkwijze naar een uniforme ILG-werkwijze zal veel praktische bezwaren meebrengen. Bij die invoeringsvraagstukken is het uitgangspunt dat opname in het ILG voorop staat.

Beleidskaders van Rijk en provincies

TWEEZIJDIGE AFSTEMMING VAN BELEIDSKADERS

In het ILG komen de beleidsinzet van Rijk en provincies bij elkaar. Die beleidsinzet bestaat bij het Rijk en bij de provincies uit lange termijn beleidskaders en de uitwerking daarvan in meerjarenprogramma's. Rijk en provincies moeten hun beleidskaders onderling zo afstemmen dat daarmee een voldoende basis ontstaat voor het tot stand brengen van een ILG-convenant.

BELEIDSKADER VAN HET RIJK

Het Rijk heeft zijn lange termijn beleid onlangs geactualiseerd in de Agenda Vitaal Platteland en de Nota Ruimte en geconcretiseerd in het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (MJP). Op basis van dit MJP geeft het Rijk aan welke doelen het via het ILG wil bereiken met een indicatieve verdeling van het beschikbare budget over de provincies en, waar mogelijk en gewenst, een specificatie van de doelen per provincie. Operationele doelen vormen het draaipunt tussen MJP en ILG. Om een werkbaar ILG te krijgen moet het MJP:

- ◇ Het aantal huidige doelen terugbrengen met ongeveer een factor 10. Van de pakweg 80 doelen nu blijven dan niet meer dan circa 8 doelen over.
- ◇ Doelen bevatten die zoveel mogelijk SMART zijn geformuleerd

Het in mei 2004 uitgebracht MJP voldoet nog niet volledig aan de bovengeschetste punten.

PROVINCIAAL BELEIDSKADER

De provincies geven in een provinciaal beleidskader hun visie op de integrale ontwikkeling van het landelijk gebied voor de lange termijn. Het is de bedoeling dat na de totstandkoming van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) de provinciale structuurvisie deze functie vervult. Voor het ILG heeft het provinciaal meerjarenprogramma (pMJP) de belangrijkste functie. Het pMJP biedt inzicht welke doelen concreet in een ILG-periode worden gerealiseerd (in relatie tot de visie in het provinciaal beleidskader), waar de realisering in principe gaat plaatsvinden en met welke financieringsbasis, mede in relatie tot de geraamde kosten voor de lange termijn. Het pMJP moet ruimte bieden aan ontwikkelingsgericht uitvoeren.

Het pMJP gaat in op de organisatie van de uitvoering. Gemeenten en waterschappen spelen daarbij een centrale rol, waarbij meerdere modellen mogelijk zijn. Om gestalte te geven aan de interactieve betrokkenheid vanuit de regio voert de provincie bij de totstandkoming van het pMJP intensief overleg met de medeoverheden en relevante maatschappelijke partijen.

ILG-convenant

CONVENANTVORMING

De beleidskaders van Rijk en provincies vormen de basis voor de afspraken tussen deze partijen in de vorm van een ILG-convenant. Naarmate die basis steviger is zal een convenant sneller tot stand kunnen komen en zal de kwaliteit hoger zijn. De zes stappen die tot een convenant leiden vergen naar schatting een doorlooptijd van circa 11 maanden:

1. Het Rijk geeft zoveel mogelijk gespecificeerd per provincie zijn inzet voor de convenanten.
2. De provincies reageren elk met een bod op basis van hun pMJP.
3. Rijk en provincie onderhandelen op basis van de rijksinzet en het provinciale bod
4. Het onderhandelingsresultaat wordt neergelegd in 12 voorlopige akkoorden.
5. Het Rijk en de 12 afzonderlijke provincies zorgen in eigen kring voor de formele besluitvorming over deze voorlopige akkoorden.
6. Na goedkeuring in eigen kring vindt de formele ondertekening plaatsvinden, waarbij het streven is dat alle convenanten een gelijke startdatum kennen.

Op basis van een ondertekend convenant zal het Rijk de beschikkingen slaan waarmee de afgesproken rijksbudgetten daadwerkelijk beschikbaar komen aan de provincies.

DE INHOUD VAN HET CONVENANT

Het convenant vormt de formele kern van het ILG. In het convenant worden de verplichtingen vastgelegd die Rijk en elke afzonderlijke provincie met elkaar aangaan. De convenanten volgen in principe de formule van een vaste convenantsom. Daarmee wordt bedoeld dat het Rijk aan elke provincie een vast bedrag in geld (en deels personele capaciteit) beschikbaar stelt voor de levering van een duidelijk omschreven prestatie. Het is aan de provincies om, met die budgetten en personele capaciteit, de afgesproken prestaties te leveren.

COÖRDINATIE AAN RIJKSZIJDE

Het Rijk zorgt voor één rijksloket voor het ILG. Het ministerie van LNV coördineert en is het eerste aanspreekpunt van de provincies voor de rijksbetrokkenheid bij het ILG.

LOOPTIJD VAN HET CONVENANT EN INGANGSDATUM

Met ingang van 1 januari 2007 is de looptijd van het ILG-convenant vastgesteld op 7 jaar met tussentijds een zware midtermreview. Hiermee lopen de investeringsperioden van het ILG-convenant en van het POP (voor cofinanciering vanuit de EU) parallel. De midtermreview van het ILG, die is voorzien voor eind 2009, biedt de gelegenheid voor afstemming met het ISV.

De jaren 2005 en 2006 vormen een overgangperiode van de huidige werkwijze naar het ILG. Voor de overgangperiode geldt dat lopende verplichtingen zullen worden gerespecteerd.

INSPELEN OP VERANDERINGEN

Uitgangspunt is dat de ILG-convenanten voor een meerjarige periode afgesloten worden en dat derhalve afspraken over prestaties en budgetten voor die gehele periode vastliggen. In beginsel kunnen alleen met wederzijdse instemming tussentijds veranderingen worden aangebracht. Uitzondering hierop is een kasspreiding van maximaal 3 jaar die het Rijk kan doorvoeren als budgettaire omstandigheden daartoe nopen. Bij grote uitzondering kunnen Rijk en provincie bij 'zwaarwegende omstandigheden' tot eenzijdige wijzigingen gedwongen worden.

VOORTGANG

Elke provincie verstrekt gedurende de looptijd van het convenant elk jaar per doel informatie over zowel de voortgang van de uitvoering als de besteding van het budget. Deze geaggregeerde informatie is geen aangrijpingspunt voor tussentijdse bijsturing vanuit het Rijk. Daarnaast zal visitatie plaatsvinden waarbij het werkproces van de convenantpartners tegen het licht wordt gehouden. Visitatie heeft geen invloed op de lopende convenantafspraken.

Rijk en provincies zijn nog in overleg over de wijze waarop het proces van de uitvoering zal worden gevolgd en over de monitoring van de outcome van het ILG (de bijdrage aan de kwaliteit van het landelijk gebied en de evaluatie van de rijksdoelen).

Halverwege de looptijd van de zevenjarige convenantperiode vindt een midtermreview plaats. Dat is een tussentijdse beoordeling van de voortgang van de afspraken in het convenant met de mogelijkheid om de inhoud van het convenant te wijzigen, als daartoe aanleiding is.

Uitvoering

GEBIEDSORIËNTATIE IN BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Het ILG is opgezet om in regio's inrichtingsmaatregelen tot stand te brengen. De oriëntatie op de uitvoering moet tot stand komen binnen de bestuurlijke context van de verschillende regio's. Het initiatief voor regionale samenwerking kan van provincie, gemeenten en / of van de waterschappen komen. Daarbij heeft de provincie een eigen verantwoordelijkheid om een optimale schaal voor deze samenwerking te kiezen. De beste basis voor succesvolle samenwerking is vrijwilligheid en een gemeenschappelijk gevoeld belang. Samenwerking is echter niet vrijblijvend. De samenwerking moet leiden tot uitvoering en tot het realiseren van doelen.

UITVOERINGSORGANISATIE

De provincies zullen voor het realiseren van de afgesproken prestaties diverse organisaties inschakelen. Uit het besluit tot instelling van DLG als agentschap volgt dat in elk geval DLG daarin een belangrijke plaats heeft. Daarnaast zullen ook gemeenten, waterschappen en

provinciale diensten en anderen bijdragen leveren aan het realiseren van de afgesproken prestaties. Daartoe behoort ook LASER (dienst Regelingen) als het gaat om beheersbudgetten.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen hebben gezamenlijk in een voorbeeld van een uitvoeringsstructuur met de titel 'Het gebied aan zet' een aantal ideeën naar voren gebracht voor een mogelijke invulling hiervan.

FINANCIERINGSCONSTRUCTIE

De manier waarop de ILG-budgetten van het Rijk terechtkomen bij projecten die bijdragen aan de overeengekomen rijksdoelen wordt aangeduid met 'financieringsconstructie'. Om op een effectieve wijze tot uitvoering te komen geldt voor de financieringsconstructie:

1. Er is sprake van een ongedeeld ILG-budget voor het totaal van de te leveren prestaties.
2. In vervolg op het afgesloten ILG-convenant gaat het Rijk, middels een beschikking, een harde financiële verplichting (behoudens enkele uitzonderingsclausules) aan met elke provincie voor de zevenjarige convenantperiode.
3. Het ILG-budget wordt per kwartaal als voorschot door het Rijk gestort op een provinciale rekening bij het Groenfonds. Deze rekening neemt deel aan het geïntegreerd middelenbeheer (GMB).
4. Het ILG-budget wordt ook opgenomen op de provinciale begroting, waardoor de verantwoordelijkheid en het economische risico van het provinciaal bestuur zichtbaar worden.
5. Rijk en provincies stellen één uniforme kaderregeling op. Met deze regeling kunnen de provincies subsidies beschikbaar stellen aan andere overheden, organisaties en particulieren. De regeling is EU-proof en bevat zo min mogelijk nationaal toegevoegde voorwaarden. Daarnaast kunnen provincies rijks gelden aanwenden voor eigen activiteiten in het kader van de prestatieafspraken.
6. De besteding van het ILG-budget is niet gebonden aan afzonderlijke doelen (ontschot), noch gekoppeld aan instrumenten.
7. De provincies kunnen het ILG-budget vrij besteden aan de afgesproken doelen (vrije allocatie), kunnen schuiven in de tijd en komen tot uitwisseling tussen gebieden binnen een provincie behoudens de reeks 'juridisch onverplicht'. Hierbij zullen de afspraken met het Rijk over beïnvloeding van het EMU-saldo worden gerespecteerd.
8. De regels van de EU zijn altijd van toepassing, zowel bij medefinanciering vanuit de EU als bij de algemene noodzaak tot EU-conformiteit (toets op staatssteun en de mededingingstoets).
9. In de relatie met de EU-cofinanciering vervullen DLG en de Dienst Regelingen (voorheen Laser) thans de rol van betaalorgaan EU; de provincies zijn verantwoordelijk voor het aantrekken van deze cofinanciering.
10. De regels van het grondprijnsbeleid (Wet Agrarisch Grondverkeer) worden gerespecteerd. In vervolg hierop draagt BBL zorg voor de grondverwerving in opdracht van de provincie.
11. Bestaande Rijksafspraken (o.a. grondprijnscompensatie) worden gerespecteerd.

Afronding van het ILG-convenant

Het gesloten ILG-convenant moet aan het einde van de convenantperiode worden afgewikkeld. Op dat moment legt de provincie verantwoording af over nakoming van het convenant c.q. over de geleverde prestaties en over de rechtmatigheid van de bestedingen. De nadruk ligt op de geleverde prestaties. Als alle prestaties zijn geleverd binnen het beschikbare budget mag de provincie het niet benutte rijksbudget besteden aan nog niet bereikte ILG-doelen. Als aan het einde van de convenantperiode de rijksdoelen niet conform de afspraken zijn gehaald geldt als beginsel dat de verstrekte rijksbijdragen terugvloeien naar het Rijk.

In praktijk kan een gemengde situatie voorkomen, waarin een aantal prestaties (ruim) is geleverd en op andere punten de uitvoering wat achterblijft bij de afspraken. Een pragmatische oplossing is dan om bij beperkte afwijkingen dit - zonder budgettaire gevolgen - in de volgende convenantperiode recht te trekken. Overigens zullen, indien de provincie het rijksbudget ontoereikend acht, Rijk en provincie in overleg treden. Voor eventueel onhaalbaar gebleken prestaties worden de bijbehorende budgetten 'proportioneel' teruggevorderd.

1. Hoofdpijnen van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

1.1. Doorbraak in het landelijk gebied

STAGNATIE OPHEFFEN

Het gebruik van het landelijk gebied wordt steeds complexer en pluriformer. De variatie in functies en de claims om ruimte nemen toe. Afzonderlijke doelen kunnen niet gerealiseerd worden zonder betrokkenheid van en afweging met andere belangen. De huidige pogingen om de inrichting van het landelijk gebied te verbeteren leiden onvoldoende tot de gewenste resultaten. Dat komt onder meer door de beperkte samenhang tussen en binnen de overheidslagen, de complexe en bureaucratische procedures en de afstand tussen overheid en gebiedsactoren. De uitdaging waarvoor de overheden staan is om een slagvaardiger sturing in de uitvoering in het landelijke gebied tot stand te brengen met als kenmerken: effectief, efficiënt en eenvoudig. Dit vraagt om vermindering en vereenvoudiging van regels en de vorming van één Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Dit streven van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen sluit aan bij de inzet op vereenvoudiging van regelgeving van de EU.

DOELSTELLING ILG

De nieuwe sturingswijze van het ILG moet de provincies in staat stellen om in een heldere bestuurlijke en juridische constellatie zichtbare resultaten te boeken samen met gemeenten, waterschappen en relevante maatschappelijke actoren. Deze resultaten betreffen de samenhangende verwerving, inrichting en beheer in het landelijk gebied ten behoeve van het water, de landbouw, de natuur, de recreatie en toerisme, plattelandseconomie, het landschap, de cultuurhistorie, het milieu en de bodem. De sturingswijze bevordert deze samenhang met handhaving van de reguliere bevoegdheden en taken van gemeenten en waterschappen. In deze gebiedsgerichte benadering komen de lokale belangen en behoeften tot hun recht en bestaat ruimte voor initiatieven vanuit het gebied zelf: burger en ondernemer staan centraal. Om resultaten te boeken, worden de rijksdoelen op een flexibele en bij het gebied passende wijze in de totale gebiedsontwikkeling ingepast.

Doel van het project ILG is om de provincies samen met de gemeenten en waterschappen in staat te stellen om op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling.

CENTRALE ELEMENTEN

In deze doelstelling zijn twee centrale elementen te onderkennen:

Rijksdoelen verbinden aan integrale regionale gebiedsontwikkeling

Het ILG beoogt twee invalshoeken aan elkaar te verbinden:

1. De realisatie van expliciet benoemde rijksdoelen voor het landelijk gebied
2. De bottom-up ontwikkeling in regionale gebieden

Aan deze verbinding ligt de gedachte ten grondslag dat het effectief is om de expliciet benoemde rijksdoelen te realiseren op een gebiedsgerichte wijze binnen een breder regionaal aangestuurd gebiedsproces. Omgekeerd biedt de inzet van het Rijk ondersteuning aan een brede (meer dan de rijksdoelen omvattende) regionale gebiedsontwikkeling.

Verschuiving in bestuurlijke verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Om de doelstelling te bereiken is een verschuiving noodzakelijk in de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de overheden die werkzaam zijn in het landelijk gebied. In essentie gaat het ILG om decentrale uitvoering en bundeling van budgetten met ruimte voor regionale afweging. Decentrale uitvoering betreft de doelen die het Rijk op hoofdlijn en voor een lange periode aangeeft. Binnen de afspraken die daarover met provincies tot stand komen is het aan de provincies om, samen met gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren, tot realisatie te komen. De tweede essentie is het loslaten van de koppeling van instrumenten en budgetten, de integrale gebiedsbenadering en de daarbij behorende bundeling van budgetten. Het ILG biedt de provincies een meerjarig en flexibel inzetbaar budget dat zonder schotten vrij kan worden ingezet voor de afgesproken rijksdoelen.

1.2. Contouren van het ILG

UITGANGSPUNTEN ZIJN VERWERKT IN DEZE CONTOURENNOTITIE

In een brief aan de Tweede Kamer van 15 mei 2003 heeft het Rijk de bestuurlijk afgestemde uitgangspunten aangegeven voor de samenwerking tussen de betrokken overheden en voor de opzet van het ILG. Deze uitgangspunten betreffen het complementaire bestuur, de regierol en sturing, meerjarige prestatieconvenanten, bundeling van budgetten en beperking van het aantal regels, financiële flexibiliteit, monitoring en verantwoording en conformiteit ten aanzien van EU-regels.

Belangrijke uitgangspunten voor het ILG zijn:

- ◇ Samenwerking tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen met een heldere verdeling van de verantwoordelijkheden in nieuwe verhoudingen tussen de overheden.
- ◇ Een nieuwe c.q. verbeterde sturingsfilosofie met ruimte voor eigen afwegingen in de regio en met bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de provincies voor de realisatie van overeengekomen rijksdoelen
- ◇ Bundeling van rijksbudgetten en een wettelijk verankerde financieringsconstructie
- ◇ Meerjarige zekerheid over beschikbaarheid van rijksbudgetten.
- ◇ Afspraken over monitoring en verantwoording

CONTOURENNOTITIE

In deze contourennotitie hebben de ministeries van LNV, VROM, V&W, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen aangegeven hoe het Investeringsbudget Landelijk Gebied moet gaan functioneren.

De kernpunten van de contourennotitie betreffen:

1. De bestuurlijke samenwerking in het sturingsmodel
2. De reikwijdte van het ILG (welke doelen en budgetten maken samen het ILG)
3. De bestuurlijke beleidskaders van Rijk en provincies
4. De convenanten tussen Rijk en provincies naar totstandkoming, inhoud en voortgang
5. De uitvoering met de samenwerking in de regio en de spelregels over de financiering.
6. De afronding van een convenant

Elk van deze onderdelen wordt in deze contourennotitie nader beschreven.

1.3. Status van deze Contourennotitie: van contouren naar uitvoering

BESTUURLIJKE OVEREENSTEMMING

Rijk, IPO, VNG en UvW hebben in het Bestuurlijk Overleg van 13 juli 2004 overeenstemming bereikt over de contouren van het ILG. De bestuurlijke afspraken zijn uitgewerkt in deze Contourennotitie ILG. De minister van LNV heeft de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van deze bestuurlijke overeenstemming met een brief van 27 september 2004, waaraan de samenvatting van de Contourennotitie – versie september 2004 - als bijlage is toegevoegd (Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vergaderjaar 2004-2005, 29800 XIV nr. 5). De Tweede Kamer heeft op 4 oktober de Agenda Vitaal Platteland en de genoemde brief over het ILG besproken. De Tweede Kamer heeft positief op de contouren voor het ILG gereageerd en wacht met belangstelling de voorstellen voor de wettelijke verankering af. Tenslotte is, naar aanleiding van bespreking in de Regiegroep ILG d.d. 13 oktober 2004, een aantal laatste wijzigingen doorgevoerd, waaronder de looptijd van het ILG-convenant.

NADERE PRECISERING

In de brief aan de Tweede Kamer is aangeduid dat een aantal punten van de Contourennotitie nog nader moet worden gepreciseerd. Vermeld is dat het onder meer gaat om de wijze van opname van de bodemsanering in het ILG, om de positie van de G30 bij Groen om de stad en om de vraag of er 1 of 12 provinciale rekeningen bij het Groenfonds komen.

IMPLEMENTATIE

De Contourennotitie geeft aan hoe het toekomstige ILG er in grote lijnen uit moet gaan zien. Om deze ingrijpende verandering gestalte te geven moet in de komende twee jaar nog een groot aantal activiteiten worden ondernomen. Het gaat in grote lijnen om twee clusters van activiteiten die onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de zes ILG-partijen tot

stand moeten komen. Het eerste cluster betreft de bouw van het nieuwe systeem, waaronder het tot stand brengen van wetgeving en het saneren van bestaande subsidieregelingen. Het andere cluster gaat over de gezamenlijke voorbereiding van de partijen op de toepassing van het nieuwe systeem, waarin de eerste serie van 12 ILG-convenanten een centrale rol spelen.

Situatie nu						Situatie na invoering ILG				
	Natuur	Water	Landb.	Milieu	Etc	Natuur	Water	Landb.	Milieu	Etc
100% financiering	A	B	C	D	E					
Deelsubsidie	F	G	H	I	J					
Grondaankoop	K	L	M	N	O					
Beheer	P	Q	R	S	T					
Ondernemerssubs.	U	V	W	X	Y					
Procesgeld	Z	AA	BB	CC	DD					

In de huidige situatie bestaat een groot aantal budgetten en zijn er schotten tussen de verschillende doelen. In de nieuwe werkwijze is er voor de uitvoering één ongedeelde en flexibel in te zetten budget beschikbaar. Het is goed om te beseffen dat om één ILG-budget te bereiken een aantal van de huidige routines, bevoegdheden en structuren moet worden doorbroken en dat ingrijpende veranderingen tot stand moeten komen. Om te komen van 'uitgangspunten en contouren' naar een werkbaar systeem moet de huidige veelsoortige werkwijze daadwerkelijk worden omgezet in een uniforme ILG-systematiek.

Samenwerking tussen de ILG-partijen, de communicatie daarover onderling en met andere betrokken partijen vormen een cruciale factor voor het succesvol doorvoeren van alle benodigde activiteiten.

De implementatie zal vanaf november 2004 plaatsvinden onder regie van alle zes ILG-partijen en onder leiding van een nieuw aangestelde programmadirecteur ILG. Op basis van de gemeenschappelijke en bestuurlijk geaccordeerde contouren van het ILG wordt een implementatieplan ILG opgesteld. Dit implementatieplan bevat de voor de implementatie nodig geachte activiteiten naar inhoud, samenhang, planning en organisatie.

STARTCONFERENTIE MARKEERT OVERGANG VAN CONTOUREN NAAR IMPLEMENTATIE

In een startconferentie van 3 november 2004 zijn de contouren van het ILG gepresenteerd aan alle belangstellende partijen en draagt de minister van LNV, namens het Rijk, de trekkende rol bij de voortzetting van het ILG over aan de provincies. Alle zes ILG-partijen blijven betrokken bij die voortzetting, die gericht is op het daadwerkelijk in gebruik nemen van het ILG per 1 januari 2007. Deze implementatie vormt de nieuwe fase op weg naar de start van het ILG.

2. Sturingsmodel

STURINGSMODEL IN WOORDEN

Bij het ILG zijn drie bestuurlijke niveaus betrokken: Rijk, provincies en de (samenwerkende) gemeenten en waterschappen. Het sturingsmodel geeft per niveau de taak aan en schetst de aard van de verbindingen. Daarbij is een aantal stappen onderscheiden die hieronder zijn uitgewerkt.

- ◇ Beleidsinzet van Rijk en provincies
- ◇ Tot stand komen van een convenant
- ◇ Uitvoering
- ◇ Voortgang en afronding

Beleidsinzet van Rijk en provincies voor het ILG-convenant:

Op rijksniveau bestaat een nationaal beleidskader (Agenda Vitaal Platteland / Nota Ruimte), dat uitmondt in een Meerjarenprogramma (MJP) waarin het Rijk aangeeft welke doelen met welke budgetten hij wil bereiken. Het Rijk geeft op basis van zijn MJP voor de eerstvolgende convenantperiode van het ILG een weergave van de te bereiken doelen, een indicatieve verdeling van het beschikbare budget over de provincies en, waar mogelijk en gewenst, een specificatie van de doelen per provincie.

Aan provinciale zijde komt op een soortgelijke wijze de beleidsinzet tot stand. Een provinciaal beleidskader geeft voor de lange termijn het provinciaal beleid weer. Dit provinciale beleidskader wordt voor de periode van het eerstkomende ILG-convenant geconcretiseerd in een provinciaal meerjarenprogramma (pMJP). Elke provincie maakt haar beleidskeuzen in het beleidskader en het pMJP in nauw overleg met de betreffende gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren.

Convenantvorming leidt tot een convenant Rijk - provincie

In een proces van onderhandeling komt vervolgens per provincie een ILG-convenant tot stand. In dat convenant maken het Rijk en elke afzonderlijke provincie afspraken over de te bereiken doelen / te leveren prestaties en over de omvang van de daarbij behorende budgetten. Daarin wordt in essentie geregeld in welke mate het rijksbudget bijdraagt aan de regionale gebiedsprocessen en in welke mate het gebiedsproces bijdraagt aan het behalen van de rijksdoelen. De twaalf ILG-convenanten met de afzonderlijke provincies worden in beginsel gelijktijdig afgesloten en gelden voor een vaste meerjarige periode. In aansluiting op elk ILG-convenant slaat het Rijk een beschikking waarmee de rijksbudgetten daadwerkelijk beschikbaar komen aan de provincies voor het realiseren van de afgesproken doelen.

Uitvoering

Elke provincie draagt vervolgens -in nauwe afstemming met in ieder geval gemeenten en waterschappen- zorg voor de realisatie van de afgesproken rijksdoelen. De provincie voert de regie over de uitvoering. 'Regie' houdt in dat de provincie de eigen activiteiten én de activiteiten van de andere gebiedspartijen die bijdragen aan de rijksdoelen in samenhang programmeert, prioriteert en de uitvoering aanstuurt. Het sturingsmodel bevat geen vaste formule voor de organisatie van de gebiedsgerichte uitvoering, aangezien een effectieve regionale samenwerking moet passen bij de specifieke karakteristiek van een gebied. Regie betekent dan ook niet dat de provincie in elk gebied de leiding heeft in het gebiedsproces. Wel geldt altijd dat de provincie ten opzichte van het Rijk de volle verantwoordelijkheid draagt voor het bereiken van het resultaat / de prestaties die Rijk en provincie in het ILG-convenant met elkaar hebben afgesproken. Om die verantwoordelijkheid uit te kunnen oefenen heeft de provincie zowel de bevoegdheid om binnen de afspraken in het ILG-convenant een financiële bijdrage beschikbaar te (laten) stellen als de beschikking over de bijbehorende kasmiddelen. Bij de uitoefening van deze bevoegdheden maakt de provincie gebruik van de Dienst Landelijk Gebied (DLG), conform de gemaakte afspraken over het agentschap DLG.

Voortgang en afronding

Aan het slot van de zevenjarige periode volgt de finale afrekening. De aard van het convenant (meerjarig, omvangrijk, prestaties op hoofdlijnen, tussen bestuurlijke partners) maakt dat partijen ook tussentijds de vinger aan de pols willen houden. Daarbij is een duidelijke onderscheid gemaakt. Tijdens de uitvoeringsperiode verschaffen de provincies informatie over de voortgang zonder dat dit kan leiden tot bijsturing vanuit het Rijk. Aan het einde van de convenantperiode legt de provincie verantwoording af over de prestaties en de rechtmatige inzet van het rijksbudget.

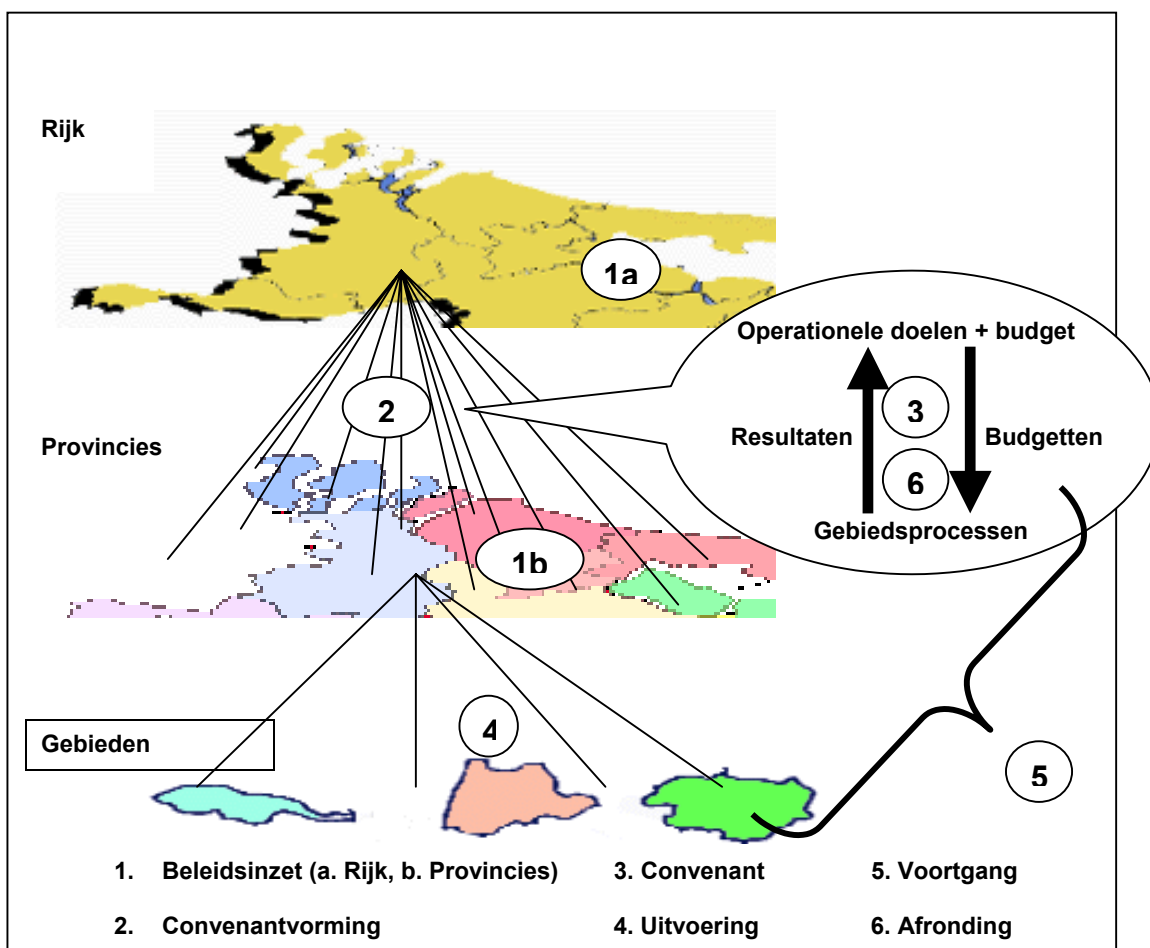
Halverwege de zevenjarige looptijd van het ILG-convenant vindt een midtermreview plaats waarin Rijk en provincie vaststellen of de uitvoering voldoende op koers ligt.

VERHOUDING RIJK – PROVINCIES BIJ HET ILG VERSCHILT PER FASE

De verhouding tussen Rijk en provincies kan per fase als volgt worden getypeerd:

- Beleidsinzet: Bestuurlijke afstemming naar inhoud (van beleidskaders)
- Convenantvorming: Onderhandelen (over prestaties en budgetten)
- Uitvoering: Informeren (over de voortgang)
- Bij afronding: Verantwoorden over de prestaties en bestedingen

STURINGSMODEL IN BEELD

3. Reikwijdte ILG

3.1. Reikwijdte bepaalt de kracht van het ILG

MAJEURE OPERATIE

Het ILG moet het mogelijk maken de verwerving, de inrichting en het beheer te realiseren die nodig zijn voor het bereiken van de rijksdoelen in het landelijk gebied. In deze paragraaf komt aan de orde om welke doelen het gaat en welke budgetten daarmee gemoeid zijn. Daarmee wordt duidelijk dat het gaat om een groot aantal doelen, om een omvangrijk budget en dat het ILG raakt aan veel bestaand beleid in het landelijk gebied. Het ILG is daarmee een majeure operatie. Er is een omvangrijke eenmalige systeemverandering nodig om in de toekomst een grote vereenvoudiging te verkrijgen bij de doelbereiking in het landelijk gebied.

UITGANGSPUNT: VOLLEDIGHEID EN EENHEID

De efficiëntie van de sturing is afhankelijk van de volledigheid en eenheid van het ILG. Aparte gebiedsgerichte geldstromen van het Rijk met eigen regels, voorwaarden en sturing zijn ongewenst. Door alle gebiedsgerichte geldstromen in het ILG onder te brengen ontstaat de juiste context om de integrale opgaven voor het landelijk gebied te realiseren.

De inhoudelijke vulling van het ILG wordt vastgelegd in het Meerjarenprogramma van het Rijk (MJP). Dit MJP omvat al het gebiedsgerichte rijksbeleid voor een samenhangende verwerving, inrichting en beheer in het landelijk gebied ten behoeve van het water, de landbouw, de natuur, de plattelandseconomie, de recreatie en het toerisme, het landschap, de cultuurhistorie, het milieu en de bodem¹. De financiering van dit rijksbeleid loopt via het ILG, waardoor een zo groot mogelijke reikwijdte van het ILG is verzekerd. Alleen in specifieke en beargumenteerde gevallen is een uitzondering op dit beginsel mogelijk. Omgekeerd geldt ook dat het ILG alleen financieel bijdraagt aan doelen die voorkomen in het MJP. Beleid dat niet in het MJP is opgenomen kan daarmee niet via het ILG worden gefinancierd.

OMGAAN MET PRAKTISCHE BEZWAREN EN DYNAMIEK IN DE REIKWIJDTE

Het ILG omvat bestaande doelen en geldstromen die thans met allerlei verschillende systemen hun weg vinden naar het landelijk gebied. De opname van doelen en bijbehorende budgetten in het ILG betekent dat al die bestaande systemen moeten worden aangepast of vervangen door de uniforme ILG-werkwijze. Die omvorming brengt praktische bezwaren met zich mee, die in de komende tijd opgelost moeten worden. Deze uitvoeringsvragen kunnen heel ingewikkeld zijn en betrekking hebben op fundamentele keuzen uit het verleden, zoals over grondverwerving. Het gaat ook om praktische zaken, veranderingen in bestaande regelingen, afwikkeling van lopende verplichtingen etc. Bij al die invoeringsvraagstukken geldt het uitgangspunt dat opname in het ILG voorop staat en dat de praktische bezwaren daaraan ondergeschikt worden gemaakt. Dat neemt niet weg dat een overgangperiode nodig is, die loopt tot de start van het eerste volledige ILG-convenant per 1 januari 2007. Alle partners zullen een grote inspanning leveren om alle invoeringsvragen uit de weg te ruimen.

Daarbij komt dat de reikwijdte zoals die hier wordt gepresenteerd geen statisch geheel is. Waar dat passend is zullen nieuwe beleidsprioriteiten van het Rijk in het MJP en vervolgens in het ILG worden opgenomen. Het is de bedoeling om daarbij ook te bezien of in de toekomst een aantal doelen en budgetten van andere departementen in het ILG op kunnen gaan.

PROCESGELD

De kosten die gemaakt worden voor de realisatie van de in het ILG-convenant afgesproken doelen bestaan uit directe bestedingen voor verwerving, inrichting en beheer en uit de daaraan verbonden proceskosten. Onder de proceskosten wordt verstaan de bestedingen die gemaakt worden voor het faciliteren van de samenwerking van partijen (eventuele kosten voor projectleiding, vacatiegelden, administratiekosten), de kadasterkosten bij kavelruil, kosten voor

---

¹ Voor de duidelijkheid: deze opsomming betreft rijksbeleid en heeft geen betrekking op de reguliere bevoegdheden en taken van gemeenten en waterschappen.

communicatie (bijeenkomsten, een gebiedskrantje of –website, studiekringen etc) en voor monitoring. Het ILG bevat geen aparte budget voor proceskosten. De proceskosten maken onderdeel uit van de budgetten die het Rijk beschikbaar stelt voor de realisatie van de materiële doelen. Los hiervan staat de inzet van DLG voor procesactiviteiten. Het Rijk stelt de inzet van DLG beschikbaar volgens de gemaakte afspraken voor het Agentschap van DLG.

Het is aan de provincie als regisseur van de uitvoering om, samen met gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren te bepalen welke procesmatige activiteiten moeten worden verricht om de afgesproken doelen te bereiken. De provincies bepalen tevens welk deel van het ILG-budget voor procesmatige activiteiten wordt benut.

3.2. De vulling van het ILG

VULLING VAN HET ILG OP BASIS VAN DE HUIDIGE DEPARTMENTALE BEGROTINGEN

Het ILG omvat een groot aantal doelen zoals die op de huidige departementale begrotingen voorkomen. Deze doelen met de bijbehorende budgetten vullen het ILG. In het onderstaande overzicht is een complete lijst opgenomen van de thans nog bestaande doelen (met vermelding van het huidige departementale begrotingsnummer) die in het ILG worden opgenomen. Tevens zijn de uitzonderingen daarop in het overzicht benoemd. Uit het overzicht blijkt dat verwerving, inrichting en beheer bij elkaar zijn gehouden en alle drie onderdeel uitmaken van het ILG. Voor Staatsbosbeheer geldt een bijzondere positie, die wettelijk is verankerd. Aangetekend wordt dat geen verschil in werkwijze mag bestaan met andere terreinbeherende instanties.

Reikwijdte van het ILG - op basis van de huidige departementale begrotingen

1. Natuur: EHS/Natuur buiten EHS

verwerving droge EHS (LNV/2.11), behoudens NURG en Maaswerken
verwerving EHS in bufferzones (VROM/8.2.1.2)
verwerving natte EHS (LNV/2.12)
inrichting droge EHS (LNV/2.13), behoudens NURG en Maaswerken
inrichting natte EHS (LNV/2.14), behoudens IJsselmeer
soortenbescherming (LNV/1.13), behoudens in stedelijk gebied
Natuurbeschermingswet (LNV/3.11)
beheer EHS (LNV/3/11) - behoudens terrein van Staatsbosbeheer

2. Recreatie: Landelijke Routenetwerken

landelijke routenetwerken via Regeling versterking recreatie (LNV/1.15)

3. Recreatie: Recreatie om de stad

verwerving en inrichting t.b.v. groen om de stad (LNV/1.14), m.u.v. regionaal groen
verwerving t.b.v. recreatie om de stad in bufferzones (VROM/8.2.1.2)

4. Landschap: Nationaal landschap/landschap

verwerving en inrichting t.b.v. bos en landschap (LNV/1.13)
opstellen plannen in het kader van Belvedere (LNV/1.13)
opstellen plannen in het kader van Belvedere (VROM/6.2.2.1 en 8.2.1.1)
opstellen plannen in het kader van Belvedere (OC&W)
verwerving t.b.v. recreatievoorzieningen (LNV/1.15)
inrichting t.b.v. recreatievoorzieningen via landinrichting en SGB (LNV/1.15)
provinciale stichtingen landschapsbeheer (LNV/1.13)
Nationale Parken (LNV/3.11)

5. Landbouw: Grondgebonden landbouw

inrichting t.b.v. grondgebonden landbouw via landinrichting en kavelruil (LNV/1.11)

6. Landbouw: Duurzame landbouw

inrichting t.b.v. duurzame landbouw via instrumenten in ontwikkeling ('Koopmans') en SGB (VROM 8.2.1.3 en 10.2.1 en 10.2.2)

7. Landbouw: Niet-grondgebonden landbouw, onderdeel glastuinbouw

herstructurering glastuinbouw via de STIDUG (LNV/4.13)

8. Milieu: Milieucondities voor natuur

milieucondities voor natuur (onder andere verdrogingsbestrijding) via de regeling SGB (VROM/7.2.1 en 10.2.1)
verdrogingsbestrijding via de regeling SGB (LNV/1.11)
verdrogingsbestrijding via de regeling SGB (V&W/14.01.02)

9. Milieu: Terugdringen verstoring landelijk gebied

terugdringen verstoring landelijk gebied via de regeling SGB (VROM/7.2.1 en 10.2.1)

10. Milieu: Bodemkwaliteit landelijk gebied

milieucondities voor natuur via de regeling SGB (VROM/7.2.1 en 10.2.1)

bodemsanering (VROM/7.2.2)

11. Reconstructie: Reconstructie zandgebieden

reconstructie zandgebieden via verwerving, (land)inrichting en SGB (LNV/1.12)

reconstructie zandgebieden via SGB (VROM 8.2.1.3 en 10.2.1 en 10.2.2)

OMVANG VAN HET BUDGET

Al deze doelen samen representeren op de huidige begrotingen van de drie betrokken ministeries in het totaal op jaarbasis bedragen in de orde van grootte van circa 660 miljoen euro, verdeeld naar natuur incl. milieucondities (350; inclusief EU-cofinanciering), recreatie (90), landschap incl. cultuurhistorie (60), landbouw (100), bodemsanering (50), reconstructie (10).

KANTTEKENINGEN BIJ HET OVERZICHT

Bij een aantal van de hiervoor genoemde doelen en bijbehorende budgetten geldt dat een aanpassing van de huidige werkwijze nodig is en de nodige voorzieningen moeten worden getroffen. Een - niet uitputtende- lijst met voorbeelden van de overgangsproblematiek is:

- ◇ Bodemsanering: Nieuwe afspraken over financiële middelen voor bodemsanering zullen vanaf 2010 in het ILG worden opgenomen. Aan de programmering en inpassing in een ILG-convenant gaat afstemmingsoverleg tussen de betreffende gemeente en provincie vooraf. Daarbij geldt dat de G30-gemeenten hun wettelijke bevoegdheden ten aanzien van bodemsanering behouden. Nader moet worden bepaald hoe de rol van de gemeenten en de afspraken ten aanzien van de bevoegdheidsverdeling zich verhouden met opname in het ILG. In samenhang met de afspraken rondom Groen om de Stad zal in het implementatietraject hierover nader overleg plaatsvinden.
- ◇ Groen om de Stad. Over de inzet van de thans beschikbare gelden zijn afspraken met de G30-gemeenten gemaakt in het GSB-convenant van 8 april 2004. Deze lopende afspraken worden door het ILG niet gewijzigd. Eventuele nieuwe afspraken over 'Groen om de stad' worden opgenomen in het ILG. Aan de programmering en inpassing in een ILG-convenant gaat afstemmingsoverleg tussen de betreffende gemeente en provincie vooraf. In samenhang met de afspraken rondom Bodemsanering zal in het implementatietraject hierover nader overleg plaatsvinden.
- ◇ Beheer van natuur en landschap, dat thans gedeeltelijk via het Programma beheer als een generieke regeling wordt toegepast in de daarvoor aangewezen gebieden. Het beginsel van opname van 'beheer' in het ILG moet nog een praktische vertaling krijgen.
- ◇ De NBW-middelen voor waterkwantiteitsbeheer in regionale watersystemen zijn al verdeeld en daarmee is opname in het ILG niet meer opportuun. In het geval na 2007 nieuwe middelen voor dit doel beschikbaar komen, zal dit doel wel in het ILG worden opgenomen.
- ◇ In het implementatietraject moet worden bepaald hoe de bestaande afspraak over de grondprijscompensatie en de afspraken in ILG-verband over een vaste convenantsom op elkaar worden afgestemd.

3.3. Doelen ILG conform het Meerjarenprogramma

De reikwijdte van het ILG is in paragraaf 3.2. beschreven aan de hand van de huidige departementale begrotingen en de daarop voorkomende budgetten. Het ILG heeft echter tot doel een ingrijpende omvorming tot stand te brengen. Het in mei 2004 uitgebrachte Meerjarenprogramma Vitaal Platteland bevat een nieuwe ordening van de beleidsopgave van het Rijk. Deze nieuwe ordening is bepalend voor de presentatie van doelen in het ILG en de inhoud van de af te sluiten convenanten.

Het huidige MJP onderscheidt acht thema's die de reikwijdte van het ILG aanduiden. Het gaat achtereenvolgens om natuur, recreatie, landschap, landbouw, sociaal-economische vitalisering,

milieu², water en reconstructie. Bij elk thema zijn een of meer operationele doelen onderscheiden om de beoogde kwaliteit voor dat thema aan te geven. Zoals in paragraaf 4.2 is aangegeven ligt een verdere verbetering van deze basis voor het ILG in het verschiet.

---

² Bij de herformulering van het milieudoel 'realisatie milieucondities EHS', zullen nadere afspraken worden gemaakt over de milieukwaliteitsmonitor in combinatie met prestatieafspraken (in termen van reductie van emissies e.d.).

4. Beleidskaders van Rijk en provincies

4.1. Tweezijdige afstemming

INLEIDING

De tweezijdige oriëntatie van het ILG (rijksdoelen en bottom-up gebiedsontwikkeling) vraagt om een goede afstemming van ambities van Rijk en gebieden. Het sturingsmodel gaat uit van het bestaan van beleidskaders bij Rijk en provincies waarin voor de lange termijn wordt aangeduid wat die ambities zijn voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. Rijk en provincies werken elk hun beleidskader uit in een meerjarige programmering van de uitvoering (MJP). In het ILG komen de beleidsinzet van Rijk en provincies bij elkaar. Deze paragraaf werkt nader uit wat de beleidsinzet van achtereenvolgens het Rijk en de provincies inhoudt en wordt eerst ingegaan op de afstemming tussen de beleidskaders op de diverse bestuursniveaus.

AFSTEMMING TUSSEN DE BESTUURSNIVEAUS

Rijk en provincies zijn verantwoordelijk voor de totstandkoming van hun eigen beleidskaders. Zij hanteren daarvoor elk hun eigen procedures. Onderdeel daarvan is dat Rijk en provincies op gepaste wijze betrokken zijn bij de totstandkoming van elkaars (lange termijn) beleidskaders. Hiermee nemen de partijen een voorschot op de onderhandeling die tot het ILG-convenant leidt. Aan een ILG-convenant moet immers overeenstemming ten grondslag liggen tussen de betrokken overheden over de hoofdlijnen van de gewenste inrichting van het landelijk gebied.

Inbreng van andere overheden bij de totstandkoming van beleidskaders van het Rijk

Bij de totstandkoming van de beleidskaders van het Rijk is het gebruikelijk dat de andere overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) in een vorm van bestuurlijk overleg de gelegenheid krijgen om hun inbreng te leveren. Het Rijk betreft de inbreng van de andere bestuurslagen bij zijn keuzen voor het nationaal beleid.

Inbreng van Rijk en gebiedspartijen bij de totstandkoming van provinciale beleidskaders

Het provinciaal beleidskader vormt het scharnier tussen de sectorale rijksdoelen en de integrale regionale gebiedsontwikkeling. Op beide kanten van het 'scharnier' wordt hieronder ingegaan

De inbreng van het Rijk bij de totstandkoming van dit provinciale beleidskader zal gericht zijn op de wijze waarop de sectorale rijksdoelen, zoals geformuleerd in het rijksbeleidskader, naar inhoud worden ingepast in het provinciale beleidskader. Van het Rijk wordt verwacht dat hij eventuele hiaten of strijdigheden signaleert ten tijde van de totstandkoming van het provinciale beleidskader. In lijn met de ontschotting in het ILG is het daarbij wenselijk dat het Rijk zijn inbreng vanuit de verschillende departementen gebundeld en onderling afgestemd vanuit één loket levert. Het resultaat van de inhoudelijke bestuurlijke beoordeling moet zijn dat het Rijk zich committeert met de wijze waarop de rijksdoelen in het provinciaal beleidskader zijn verwerkt, dan wel dat het Rijk bezwaren naar voren brengt gericht op de convenantvorming ILG.

Aan de andere kant van het 'scharnier' bevindt zich de integrale regionale gebiedsontwikkeling. Het is van wezenlijk belang dat het provinciaal beleidskader ook is afgestemd op de visie vanuit de regionale gebieden, zoals die wordt ingebracht door gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren. Het is aan de provincies en de gebiedspartijen om daarvoor de juiste vorm te vinden. Derhalve zal de wetgeving van het Rijk niet aangeven hoe de betrokkenheid van gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren bij de totstandkoming van het provinciale beleidskader moet worden vormgegeven.

4.2. *Beleidskader van het Rijk*

BELEIDSKADER VAN HET RIJK MOND'T UIT IN EEN MJP ALS INZET VOOR DE CONVENANTVORMING

Het Rijk formuleert beleid voor de lange termijn. Dit beleid is onlangs geactualiseerd in de Agenda Vitaal Platteland en de Nota Ruimte. De Agenda Vitaal Platteland geeft selectief aan wat volgens het Rijk de veranderopgave is in het landelijk gebied. De Nota Ruimte schetst de gewenste ruimtelijke ontwikkeling in ons land.

Voor het ILG is vooral relevant dat het Rijk het beleidskader concretiseert in het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (MJP) waarin een totaalbeeld wordt gegeven van de ontwikkelopgave voor het landelijk gebied en van de daarvoor beschikbare budgetten (per rijksdoel). Het MJP bevat de rijksinzet voor de meerjarige ILG-convenanten. Het is van belang om een goede aansluiting tot stand te brengen tussen de beleidsformulering in het MJP en het uitvoeringsinstrument ILG. Hierbij gaat het om de volgende punten:

Rijk geeft op basis van het MJP een indicatieve verdeling van doelen en budgetten

De operationele doelen en de beschikbare budgetten uit het MJP vormen het startpunt voor de convenantvorming (zie paragraaf 5.1.). Het Rijk geeft op basis van het MJP een weergave van de te bereiken doelen, een indicatieve verdeling van het beschikbare budget over de provincies en, waar mogelijk en gewenst, een specificatie van de doelen per provincie. Deze specificatie vindt plaats op basis van inhoudelijke beleidsdoelen en niet via vaste verdeelsleutels. Alleen als het Rijk daartoe geen mogelijkheid ziet, zal de specificatie per provincie achterwege blijven en wordt de inzet van de provincie afgewacht. Op milieugebied geldt, dat daar waar de realisatie van rijksdoelen de inzet vraagt van Rijk én provincie, vooraf inzicht in het beleidstekort nodig is. Bij uitzondering kan de specificatie van een deel van de doelen en bijbehorende budgetten via een (rijks)tender worden bepaald.

De inzet van het Rijk voor de eerstkomende convenantperiode van het ILG wordt in het MJP in een ruimer tijdsperspectief geplaatst doordat het MJP ook een doorkijk bevat voor de langere termijn (volledige beleidsambities van het Rijk naar kwantiteit en kwaliteit).

Beleidsinzet komt tot uiting in operationele doelen

De operationele doelen vormen het draaipunt tussen MJP en ILG. Het MJP moet doelen omvatten die naar aantal, inhoud en formulering werkbaar zijn in de gebieden en waarvoor het goed mogelijk is om eenduidige ILG-convenantafspraken te maken. Om een werkbaar ILG te krijgen moet het MJP:

- ◇ Het aantal doelen terugbrengen met ongeveer een factor 10. Van de pakweg 80 doelen nu blijven dan niet meer dan circa 8 doelen over.
- ◇ Doelen bevatten die zoveel mogelijk SMART zijn geformuleerd: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden.

Het in mei 2004 uitgebracht MJP voldoet nog niet volledig aan de bovengeschetste punten. Het aantal doelen is nog te groot en de doelen zijn nog onvoldoende op hoofdlijnen en operationeel (= werkbaar voor het ILG) geformuleerd. Ten behoeve van het ILG-convenant dat voor de periode 2005/6 zal worden afgesloten zal, met alle betrokken ILG-partijen, op basis van dit MJP een zo concreet mogelijke fundament voor de convenantvorming worden uitgewerkt.

Ten behoeve van het eerste volledige ILG-convenant, dat begin 2007 moet ingaan, zal een volgende bijgestelde versie van het MJP een verder toegespitste basis vormen voor de inzet van het Rijk.

4.3. Provinciaal beleidskader

PROVINCIAAL BELEID ALS SCHARNIER TUSSEN RIJKSDOELEN EN GEBIEDSONTWIKKELING

In de voorstellen voor het nieuwe sturingsmodel landelijk gebied worden belangrijke functies toegekend aan het provinciaal beleidskader en het provinciaal meerjarenprogramma. Het provinciaal beleidskader betreft de visie op de integrale ontwikkeling van het landelijk gebied voor de lange termijn. De bestaande provinciale kaders (als provinciale omgevingsplannen, streekplannen, reconstructieplannen, enz.) vervullen momenteel deze functie. Het is de bedoeling dat na de totstandkoming van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) de provinciale structuurvisie deze functie vervult. In het kader van het nieuwe sturingsmodel vervult het provinciaal meerjarenprogramma de belangrijkste functie. Dit meerjarenprogramma betreft de concrete uitvoeringsgerichte uitwerking van het beleidskader voor een periode van zeven jaar. Het provinciaal meerjarenprogramma vormt de basis voor de onderhandeling over het prestatieconvenant over deze periode tussen provincies en Rijk.

Doel en functie van het provinciaal beleidskader en het meerjarenprogramma worden hierna toegelicht evenals de wijze van totstandkoming en de nauwe betrokkenheid van gemeenten en waterschappen daarbij.

PROVINCIAAL BELEIDSKADER

Doel en functie

Het provinciaal beleidskader bevat de politiek-bestuurlijke agenda voor de lange termijn en de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het landelijk gebied. De functies die daarbij van belang zijn (zoals water, milieu, landbouw, mobiliteit, woningbouw, economische ontwikkeling, natuur, landschap, recreatie en toerisme) worden integraal afgewogen, gebiedsgericht uitgewerkt en afgestemd op de maatschappelijke behoeften. Behalve ruimtelijke functieduiding bevat het beleidskader realiseerbare (ook niet-ruimtelijke) doelen voor de lange termijn. In de (beperkte) gevallen dat er noodzaak is tot juridische binding of planologische doorwerking, kan dat volgens de nieuwe Wro via een verordening worden geregeld. Bij de gebiedsgerichte uitwerking is selectiviteit van belang. De haalbaarheid wordt via het pMJP aangetoond door een meerjarige programmering met doorrekening van de kosten en het bieden van inzicht in de financiering hiervan.

Het beleidskader zelf heeft een globaal karakter; het is geen blauwdruk. De beschreven doelen worden 'ontwikkelingsgericht' gerealiseerd. Daarbij past het niet om gedetailleerde kaarten voor te leggen met begrenzingen en inhoudelijke uitwerkingen. Bij de uitwerking en uitvoering van de visie blijven meerdere keuzes mogelijk. De visie kan op verschillende wijzen worden gerealiseerd zonder dat het beschreven perspectief wordt aangetast. De maatschappelijke dynamiek moet de uitvoering kunnen beïnvloeden.

De provincie integreert de (strategische) rijksdoelen uit de Nota Ruimte / Agenda Vitaal Platteland in het provinciaal beleidskader. De provincie biedt hiermee inzicht in hoeverre de rijksdoelen provinciaal kunnen worden gerealiseerd. Het Rijk kan de totstandkoming van het beleidskader beïnvloeden. Indien er, bijvoorbeeld vanwege eisen die de EU stelt, concrete begrenzingen moeten worden vastgelegd, vindt dit plaats bij verordening of in een nadere uitwerking van het beleidskader. In het beleidskader zelf wordt deze actie vermeld.

Het vastgestelde beleidskader vormt de basis voor de eigen afwegingen van het provinciaal bestuur en is daarmee richtinggevend voor regionale beleidsprocessen. Medeoverheden, maatschappelijke organisaties en burgers kunnen eruit afleiden wat zij van de provincies kunnen verwachten. Het beleidskader geeft voor de lange termijn de richting aan. De concrete uitwerking vindt plaats in het provinciaal meerjarenprogramma.

De functies die het beleidskader moet vervullen noodzaken niet tot het ontwikkelen van een nieuw, afzonderlijk beleidskader van het landelijk gebied. Bestaande en reeds vastgestelde beleidskaders (als provinciale omgevingsplannen, streekplannen, reconstructieplannen enz.) voorzien momenteel al in de functies die het beleidskader beoogt. Het is de bedoeling dat na de totstandkoming van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening de structuurvisies het beoogde provinciaal beleidskader vormen.

Totstandkoming en betrokkenheid van de medeoverheden

De provincies stellen het beleidskader vast. In aansluiting op de filosofie van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, is het beleidskader uitsluitend zelfbindend. Verticale sturing door middel van verplichtende doorwerking vanuit streekplannen in bestemmingsplannen wordt omgebogen in horizontale sturing in een interactief proces met bestuurlijk maatwerk. In de (beperkte) gevallen dat er noodzaak is tot juridische binding of planologische doorwerking, kan dat via een verordening worden geregeld. Het IPO zal dit opnemen in de geplande proeve van de verordening van de nieuwe Wro om dit nader uit te werken. De provincies zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het interactief proces, minimaal volgens de procedurevoorschriften van de nieuwe Wro. Bij deze horizontale sturing is het creëren van bestuurlijk draagvlak belangrijk. Gemeenten en waterschappen worden via bestuurlijk overleg betrokken en het Rijk kan nagaan of de rijksdoelen voldoende zijn ingepast. Dit bestuurlijke draagvlak is onontbeerlijk voor het realiseren van de uitvoeringsafspraken met het Rijk. De samenwerking met betrekking tot de uitvoering wordt geconcretiseerd in het provinciaal meerjarenprogramma.

PROVINCIAAL MEERJARENPROGRAMMA (PMJP)

Doel en functie

Omdat het ILG zich richt op uitvoering, concretiseren de provincies het beleidskader in een meerjarenprogramma (pMJP) voor de ontwikkeling van het landelijk gebied voor een periode van zeven jaar. Daarin wordt een relatie gelegd met de lange termijndoelen uit het provinciaal beleidskader. Het pMJP biedt inzicht welke doelen concreet in die periode worden gerealiseerd (in relatie tot de visie in het provinciaal beleidskader), waar de realisering in principe gaat plaatsvinden en met welke financieringsbasis, mede in relatie tot de geraamde kosten voor de lange termijn. Dit meerjarenprogramma vormt de basis voor de onderhandeling over het prestatieconvenant met het Rijk.

Dit meerjarenprogramma moet in voldoende mate ruimte bieden aan ontwikkelingsgericht uitvoeren. Het geeft aan dat doelen gerealiseerd worden en waar dat in principe gaat plaatsvinden, maar biedt nog bij de uitvoering voldoende ruimte voor nadere afwegingen, voor het inspelen op onvoorziene ontwikkelingen en voor het 'meeliften' in integrale gebiedsprocessen. Bestaande gebiedsprogramma's worden zo mogelijk geïntegreerd om direct aan de slag te kunnen. Ook wordt in het pMJP aangegeven hoe de organisatie van de uitvoering plaats vindt. Op basis van de (selectieve) keuzen in het beleidskader wordt in het pMJP aangegeven voor welke gebieden in elk geval een uitvoeringsorganisatie wordt opgezet en hoe deze er in grote lijnen uitziet. Gemeenten en waterschappen spelen bij de uitvoering een centrale rol. Bij de organisatie van de uitvoering wordt daarom in belangrijke mate rekening gehouden met gemeentelijke inzichten en initiatieven. Voor de uitvoeringsorganisatie zijn meerdere modellen mogelijk. Dit is bestuurlijk maatwerk, waarover per provincie nader afspraken worden gemaakt.

Totstandkoming en betrokkenheid van de medeoverheden

Omdat zowel verticale samenwerking (convenantvorming) als horizontale samenwerking (gebiedsproces) onderdeel uitmaken van het sturingsmodel, is de interactieve betrokkenheid van medeoverheden en andere relevante partijen bij de totstandkoming van het pMJP van groot belang. Daartoe voert de provincie bij de totstandkoming van het meerjarenprogramma intensief overleg met de medeoverheden en andere relevante maatschappelijke partijen. Waar al een uitvoeringsorganisatie (gebiedscommissie) bestaat, vervult deze een belangrijke rol bij de voorbereiding van het pMJP.

In het pMJP wordt inzicht geboden in de financiering van de uitvoering. Naast de begrote rijksbijdrage geeft de provincie aan welke eigen financiële bijdrage zij levert. Financiële bijdragen van de medeoverheden kunnen alleen in het pMJP worden vermeld als daaraan besluitvorming door gemeenten en waterschappen ten grondslag ligt.

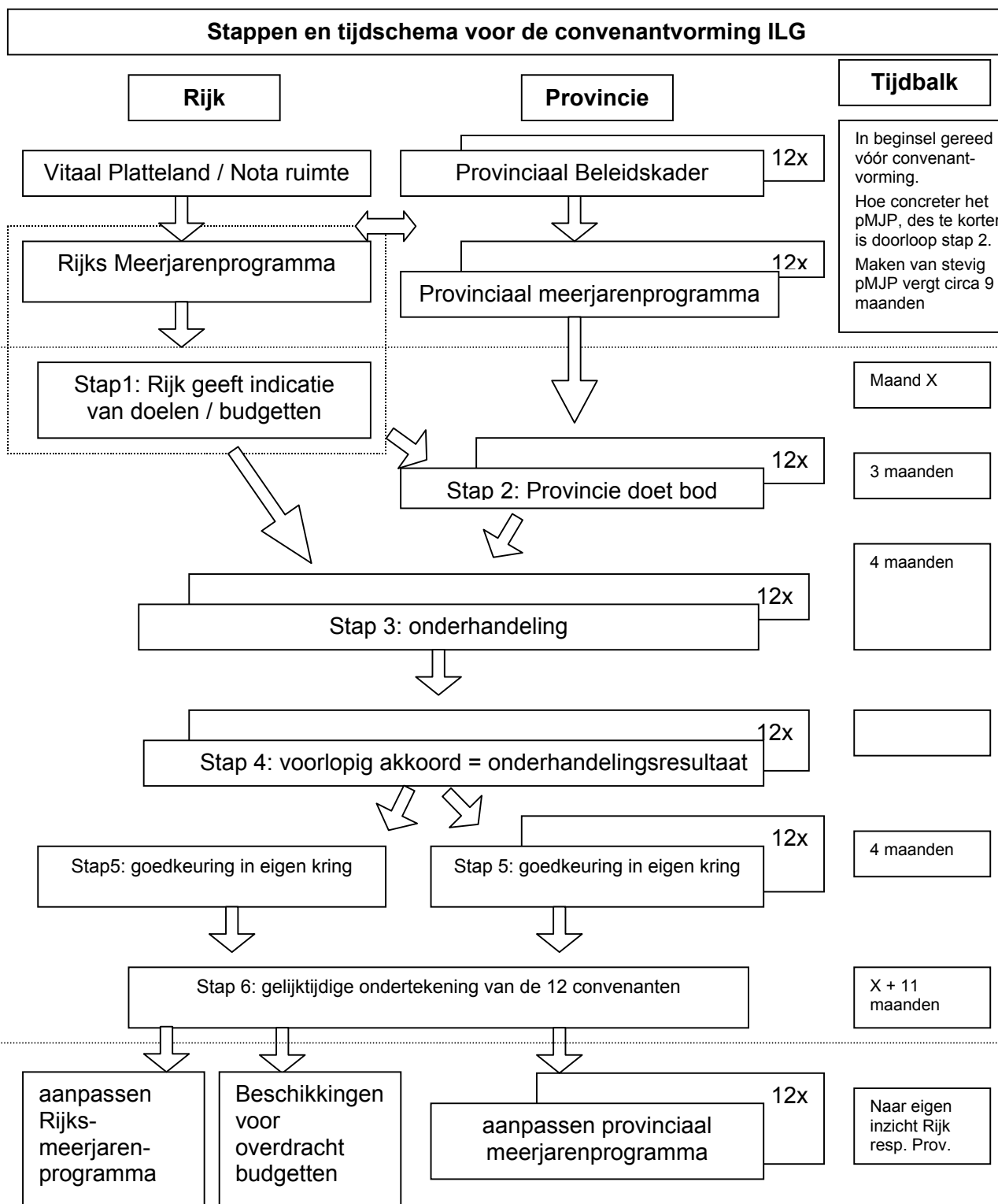
In het meerjarenprogramma wordt ook aangegeven hoe de monitoring en evaluatie plaatsvindt en welke informatie van de betrokken partijen wordt verwacht.

5. ILG-convenant

In dit hoofdstuk komen aan de orde de totstandkoming van een ILG-convenant, het ILG-convenant zelf en de wijze waarop de voortgang wordt gevolgd.

5.1. Convenantvorming

Tegen de achtergrond van de beleidskaders van Rijk en provincies (zie hoofdstuk 4) moet in het ILG-convenant een concrete afspraak worden gemaakt over de uitvoering. Rijk en provincies baseren hun inzet daarvoor op de programmeringen die zij elk hebben gemaakt en die na onderhandeling moet leiden tot een ILG-convenant. De verschillende stappen die leiden tot het convenant staan hieronder in schematische vorm aangegeven.

Toelichting op het schema van convenantvorming

In het schema is de convenantvorming in 6 stappen weergegeven en is een indicatief tijdschema aangeduid. De verschillende stappen worden hieronder toegelicht.

Voorafgaand aan de convenantvorming hebben Rijk en provincies ieder hun beleidskader en MJP tot stand gebracht. Dit voortraject maakt derhalve geen deel uit van de convenantvorming maar is wel van wezenlijke invloed op de kwaliteit en de snelheid van de convenantvorming. Ervaringen met reconstructie en ISV leren dat het ontwikkelen van een gedegen bod aan provinciale zijde geruime tijd vergt, mede vanwege de noodzakelijke afstemming in het gebied met gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat de provincie vanuit haar regierol eigenstandig het provinciaal meerjarenprogramma opstelt, waarin de financiering van de verschillende partijen in beeld is gebracht. Dit is een programma op hoofdlijnen, dat zoveel mogelijk gebaseerd is op de bestaande gebiedsprogramma's en tegen de achtergrond van de doelen en budgetten uit het Rijksmeerjarenprogramma (MJP).

De convenantvorming zelf bestaat uit de volgende stappen:

1. Het Rijk geeft op basis van het MJP een weergave van de te bereiken doelen, een indicatieve verdeling van het beschikbare budget over de provincies en, waar mogelijk en gewenst, een specificatie van de doelen per provincie. Het gaat hier om een apart document dat het Rijk -om de doorloop te beperken- gelijktijdig met het MJP zou kunnen uitbrengen.
2. De provincies reageren elk met een bod op basis van hun pMJP. Elk provinciaal bod zal bestaan uit een voorstel aan het Rijk voor een meerjarige prestatieafspraken. In dit voorstel maken de provincies inzichtelijk welke doelen zij behalen / welke prestaties zij leveren met het beschikbare rijksbudget én op welke wijze hiermee de lange termijn doelen gerealiseerd worden. Tevens bieden zij inzicht in het geheel van financiering van alle gebiedsdoelen / -prestaties, waarmee inzichtelijk wordt hoe de rijksfinanciering van rijksdoelen bijdraagt aan de totale financiering van de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak. Naarmate de provincies een steviger basis hebben gelegd in het provinciale MJP, zal het uitbrengen van het bod minder tijd in beslag nemen. Als stevig in het voortraject is geïnvesteerd en met gemeenten, waterschappen en regionale actoren een goede programmering tot stand is gebracht, dan kan de doorlooptijd van het provinciale bod worden beperkt tot 3 maanden.
3. Het Rijk zal het bod van elke provincie vergelijken met zijn inzet en bezien of het totaal past in het MJP. Vervolgens zullen onderhandelingen starten met de 12 afzonderlijke provincies om tot overeenstemming te komen. Voor deze voorbereiding aan rijkszijde en de onderhandeling is in het totaal 4 maanden beschikbaar.
4. Het onderhandelingsresultaat wordt neergelegd in 12 voorlopige akkoorden.
5. Vervolgens hebben Rijk en de 12 afzonderlijke provincies de gelegenheid om in eigen kring de formele besluitvorming over deze voorlopige akkoorden tot stand te brengen. De wijze en procedure daarvan bepalen de beide convenantpartners zelf. Indien een voorlopig akkoord een forse afwijking betekent van de oorspronkelijke afspraak met gebiedspartijen kan een provincie het bijvoorbeeld noodzakelijk achten het voorlopig akkoord terug te leggen bij deze gebiedspartijen. Voor goedkeuring in eigen kring is maximaal 4 maanden ingeruimd.
6. Na goedkeuring in eigen kring kan de formele ondertekening plaatsvinden. Het is het streven om te komen tot een synchroon lopen van de convenanten van het Rijk met alle 12 afzonderlijke provincies. Daarmee ontstaat een gelijklopende start. Als de startdatum toch wat uiteenloopt, zal in elk geval de einddatum voor elke provincie dezelfde zijn. De synchronisatie is van belang voor de afstemming op rijks- en Europese kaders en voor een evenwichtige toedeling van de rijksdoelen over de provincies.

Op basis van een ondertekend convenant zal het Rijk de beschikkingen slaan waarmee de afgesproken rijksbudgetten daadwerkelijk beschikbaar komen aan de provincies.

Er van uitgaande dat de onderhandeling heeft geleid tot een uitkomst die afwijkt van de inzet, kunnen Rijk en provincies overwegen hun MJP's aan te passen of aan te vullen. Het is aan deze partijen om daarvoor een tijdstip te kiezen en een hun passende werkwijze te volgen.

5.2. De inhoud van het convenant

FORMELE KERN

Het convenant vormt de formele kern van het ILG. In het convenant worden de verplichtingen vastgelegd die Rijk en elke afzonderlijke provincie met elkaar aangaan. Het ILG-convenant legt de doelen en de budgetten vast voor de betreffende convenantperiode. In dit stuk wordt een aantal kenmerken van het convenant beschreven. In de bijlage is een 'model' van het convenant opgenomen als voorbeeld en basis voor de werkelijk te sluiten convenanten tussen Rijk en provincies. De voornaamste punten van het convenant worden hierna besproken.

Het convenant bevat per provincie de volgende elementen:

- ◇ De prestaties (operationele doelen) die volgens de afspraak worden geleverd in de convenantperiode. Daarbij geven de provincies ook een raming van de kosten en een financieringsverdeling van de prestaties, waarbij de rijksbijdrage specifiek wordt uit- en toegelicht aan de hand van de rijksdoelen.
- ◇ De hoogte van het bij het Rijk beschikbare investeringsbudget en vanuit het Rijk beschikbaar te stellen capaciteit van de uitvoerende diensten (in elk geval DLG) in de convenantperiode.
- ◇ De omvang van de cofinanciering vanuit de provincies.
- ◇ Afspraken over de informatievoorziening over de (jaarlijkse) voortgang en over de verantwoording achteraf.
- ◇ De wijze waarop de gelden beschikbaar komen (kasstroom, systeem)
- ◇ Een formule / aanpak voor het oplossen van verschil van mening en veranderingen van omstandigheden.

Hierna wordt een aantal specifieke aspecten van het convenant nader uitgewerkt. Het gaat achtereenvolgens om het karakter van het convenant, de coördinatie aan rijkszijde, de looptijd van het convenant, het omgaan met tussentijdse beleidswijzigingen. Voor de voortgangsinformatie en verantwoording wordt verwezen naar paragraaf 5.3.

KARAKTER VAN HET CONVENANT

De afspraak tussen Rijk en provincie wordt vastgelegd in een convenant. Deze convenanten volgen de formule van een vaste convenantsom. Daarmee wordt bedoeld dat het Rijk aan elke provincie een vast bedrag in geld (en deels personele capaciteit) beschikbaar stelt voor de levering van een duidelijk omschreven prestatie. Het is aan de provincies om de afgesproken prestaties te leveren. Het Rijk heeft gedurende de uitvoeringsperiode slechts tot taak om de afgesproken budgetten en personele capaciteit beschikbaar te stellen. De provincie verstrekt gedurende de looptijd van het convenant wel elk jaar per doel informatie over zowel de voortgang van de uitvoering als de besteding van het budget. Deze geaggregeerde informatie is geen aangrijpingspunt voor tussentijdse bijsturing vanuit het Rijk. Pas aan het einde van de convenantperiode legt de provincie verantwoording af over het behalen van de afgesproken prestaties en de daarbij ingezette rijksbudgetten. Halverwege de zevenjarige convenantperiode vindt een midtermreview plaats (zie 5.3.).

Deze vaste convenantsom markeert de verantwoordelijkheden tussen Rijk en provincie helder en op een manier die past bij de filosofie van het ILG. De convenantsom zet de prestaties centraal, biedt zekerheid over de omvang van het budget (geen open einde voor het Rijk) en geeft maximale flexibiliteit bij de besteding voor de provincie. Tijdens de looptijd van het convenant zijn de administratieve lasten in het verkeer tussen Rijk en provincie beperkt.

COÖRDINATIE AAN RIJKSZIJDE

Aan Rijkszijde is afstemming vereist tussen de departementen bij de beleidsformulering, de convenantvorming en tijdens de uitvoering en afronding van elk ILG-convenant. Het Rijk moet invulling geven aan één rijksloket voor de provincies over het ILG. Hiertoe wijst het Rijk één minister aan als coördinerende minister. De minister van LNV zal die functie vervullen en namens het Rijk eerste aanspreekpunt zijn voor de provincies omtrent alle aangelegenheden rond het ILG. Deze coördinatie neemt niet weg dat namens het Rijk meer ministeries betrokken

zijn bij het ILG-convenant hetgeen o.a. tot uitdrukking kan komen in de ondertekening van de ILG-convenanten door verschillende ministeries namens het Rijk en de inbreng van bepaalde deskundigheid vanuit andere departementen bij de totstandkoming van de convenanten.

De onderscheiden ministers blijven ook op Rijksniveau verantwoordelijkheid dragen voor de doelbereiking en de budgetbesteding van de onderwerpen die onder hun ministerie vallen. Deze verantwoordelijkheid komt onder meer tot uiting in de Rijksbegroting en de verantwoording daarover in het verkeer met de Tweede Kamer.

De directie Regionale Zaken van het Ministerie van LNV gaat fungeren als eerste aanspreekpunt namens het Rijk voor alle aangelegenheden die het ILG betreffen. Deze directie voert ook de coördinatie van betrokkenheid van de verschillende departementen bij het ILG.

LOOPTIJD VAN HET CONVENANT EN INGANGSDATUM

De jaren 2005 en 2006 vormen een overgangperiode van de huidige werkwijze naar het ILG. De looptijd van het ILG-convenant is vastgesteld op 7 jaar met tussentijds een zware midtermreview. Startdatum voor ILG is 1 januari 2007. Hiermee lopen de investeringsperioden van het ILG-convenant en van het Plattelands Ontwikkelings Programma (POP) voor de cofinanciering vanuit de Europese Unie parallel, waardoor optimale afstemming tussen POP en ILG tot stand kan worden gebracht. De midtermreview van het ILG, die is voorzien voor eind 2009, biedt de gelegenheid voor afstemming met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV).

Bij de invoering van de ILG-systematiek zal rekening worden gehouden met bestaande afspraken met een meerjarige looptijd. Voor de overgangperiode geldt het uitgangspunt dat lopende verplichtingen zullen worden gerespecteerd. Per geval zal tussen de betrokken partijen worden vastgesteld of die lopende verplichting apart van het ILG conform de afspraak wordt afgerond, dan wel wordt toegevoegd en wordt opgenomen in de te sluiten ILG-convenanten.

TUSSENTIJDSE (BELEIDS)WIJZIGINGEN

Convenant ligt de hele uitvoeringsperiode vast

Uitgangspunt is dat de ILG-convenanten voor een meerjarige periode afgesloten worden en dat derhalve afspraken over doelen en budgetten voor die gehele periode vastliggen. Eventuele door partijen gewenste aanpassingen van het convenant kunnen in beginsel alleen plaatsvinden met instemming van beide (Rijk en provincie) convenantpartijen.

Desondanks kunnen gedurende de uitvoeringsperiode intenties tot beleidswijziging naar boven komen. Daarbij zijn de volgende situaties te onderscheiden:

Extra rijksbeleid als toevoeging aan een convenant

Het is voorstelbaar dat het Rijk nieuw beleid formuleert en dat het Rijk wil komen tot aanvulling van een bestaand convenant met extra doelen en extra budget. De provincies moeten dan de bereidheid en mogelijkheid hebben dit aanvullende beleid in de regio's tot uitvoering te brengen. Over de inpassing in de activiteiten in de regio zullen zij met de betreffende overheden en belanghebbenden overleg moeten voeren.

Vermindering of verschuiving van beleid binnen een lopend convenant

Veranderingen in beleidsmatige prioriteiten gedurende de looptijd van een convenant hebben in beginsel pas doorwerking in een volgende ILG-cyclus. Indien echter beide convenantpartijen bereid zijn om toch tussentijds tot wijziging van het convenant te komen, dan is dat in onderling overleg mogelijk. Voor het tot stand brengen van een dergelijke verandering in het ILG-convenant kan een eenvoudige standaardprocedure in de convenanten worden opgenomen. Daarbij zal altijd ruimte moeten worden geboden aan de provincies om wijzigingen met de lokale overheden en gebiedspartijen door te spreken.

Kasspreiding

Budgettaire omstandigheden aan rijkszijde kunnen het Rijk ertoe nopen om de beschikbaarstelling van het afgesproken budget over meer jaren te spreiden dan in het convenant was voorzien. Een dergelijke kasspreiding wordt hier gebonden aan een maximum van 3 jaar, overeenkomstig de systematiek bij het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Kasspreiding doet geen afbreuk aan de verplichting van het Rijk. Kasspreiding betekent een fasering in de beschikbaarheid van het budget, hetgeen kan leiden tot vertraging in de uitvoering. In voorkomende gevallen zal het Rijk over de consequenties van de kasspreiding in overleg treden met de provincies die het aangaan.

Zwaarwegende omstandigheden

Daarnaast kunnen zwaarwegende omstandigheden optreden waardoor één van de partijen meent geen andere keuze te hebben dan het ILG-convenant open te breken, zelfs tegen de zin van de andere convenantpartner in. Het omschrijven van 'zwaarwegende omstandigheden' is niet goed mogelijk, omdat de betreffende partij de zwaarte van die omstandigheden ervaart in een -waarschijnlijk dramatisch- veranderde en nu nog onbekende context. Als zich 'zwaarwegende omstandigheden' voordoen zal naar bevind van zaken moeten worden gehandeld.

Om in een dergelijke situatie de financiële gevolgen op te kunnen vangen, zal binnen het ILG-budget een meerjarige reeks gereserveerd worden die juridisch onverplicht dient te blijven. Concreet betekent dit dat een bepaald percentage van het jaarlijkse ILG-budget niet juridisch verplicht kan worden. Het percentage loopt jaarlijks op en is voortschrijdend: in het lopende jaar bedraagt het percentage nul % (alles kan worden verplicht) en in de volgende jaren loopt het jaarlijks op met 10%, tot 60% van het budget dat in het zevende jaar beschikbaar zou komen.

GESCHIL OVER DE UITVOERING VAN HET CONVENANT

In het geval Rijk en een provincie een zwaarwegend verschil van inzicht hebben over de uitvoering van de in het ILG-convenant gemaakte afspraken, dan volgen zij een aantal in het convenant vastgelegde stappen om tot een oplossing te komen. Een partij kaart een geschil schriftelijk aan, waarna de andere partij(en) een zienswijze op papier zet(ten). In het daarop volgende overleg wordt getracht een oplossing te vinden. Indien dit niet lukt zullen partijen hun geschil voor niet bindend, maar wel zwaarwegend, advies voorleggen aan een daarvoor in te stellen commissie. In die commissie benoemen Rijk en provincie elk een lid, die samen een derde lid, tevens voorzitter benoemen. In het modelconvenant staat deze wijze van geschilbeslechting nader uitgewerkt.

5.3. Voortgang

VINGER AAN DE POLS

De afspraken tussen Rijk en provincies worden vastgelegd in een convenant met een vaste convenantsom. Dit brengt met zich mee dat in formele zin alleen aan het einde van de convenantperiode de balans wordt opgemaakt. De wijze waarop dat plaatsvindt staat vermeld in hoofdstuk 7 (afronding).

Gedurende de looptijd van het convenant is echter wel behoefte aan informatie over de voortgang. Immers een goede samenwerking is gestoeld op enerzijds erkenning van elkaars verantwoordelijkheden en posities en anderzijds op de beschikbaarheid van informatie over de voortgang en een transparante wijze van omgaan met deze informatie. Dit heeft vooral betrekking op de uitvoering van het convenant. Het verzamelen en uitwisselen van informatie over de voortgang heeft als functie:

- ◇ De regionale gebiedspartijen in staat te stellen om de uitvoering aan te sturen en de geldstromen te beheersen.
- ◇ De betrokken partijen in staat te stellen hun gekozen vertegenwoordiging te informeren (Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraden en Waterschapsbesturen)
- ◇ Het voorkomen van verrassingen tussen partijen over het al dan niet halen van prestaties, eventuele kostenproblemen etc

In de volgende tekstblokken worden drie vormen van voortgangsinformatie besproken.

INFORMATIE ALS VERPLICHT ONDERDEEL VAN HET ILG-CONVENANT

Het betreft hier informatie waartoe de partijen -met name de provincies- vanuit het ILG-convenant verplicht zijn tot levering. Het gaat om:

- ◇ Een jaarlijkse voortgangsrapportage over prestaties en budgetten. Het gaat daarbij om de prestaties op hoofdlijnen. Zoals aangegeven in paragraaf 4.2. betreft het de prestaties gerelateerd aan de circa 8 doelen waarvoor elke provincie jaarlijks zal aangeven wat de voortgang is en welk bedrag is uitgegeven uitgesplitst naar die doelen. Elke provincie is verantwoordelijk voor deze informatievoorziening. Op basis van de rapportage kunnen rijk en provincie een gesprek voeren over de voortgang van de uitvoering.
- ◇ De kasstromen tussen Rijk en provincies moeten goed in beeld worden gebracht. Deze financieel-administratieve informatie is onderdeel van de boekhouding van beide partijen en vormt de basis voor de accountantscontrole. De wijze waarop de kasstromen verlopen zal afhangen van nader te maken keuzen over het financiële model.
- ◇ Op een nader te kiezen moment gedurende de looptijd van het convenant zal visitatie plaatsvinden. Deze visitatie vindt plaats door een daartoe in te stellen commissie en is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van het convenant door de sturing en het werkproces van de convenantpartners tegen het licht te houden en te versterken. De visitatie heeft geen invloed op de lopende convenantafspraken.

De bovenstaande informatie heeft geen consequenties voor de uitvoering van het convenant. Het gaat hier alleen om het wederzijds informeren. Ingrijpen naar aanleiding van deze cijfers is niet mogelijk. Verantwoording afleggen vindt immers alleen achteraf plaats en bij de midtermreview. Het Rijk kan de genoemde informatie over voortgang en kasuitgaven benutten voor tussentijdse rapportage aan de Tweede Kamer en de provincie voor de rapportage naar de Staten en naar de betrokken gebiedspartijen.

INFORMATIEVOORZIENING OVER HET GEBIEDSGERICHT WERKEN

Naast de hiervoor als 'verplicht' aangeduide informatie over het gebiedsgericht werken, kan nog meer informatie tot vergroting leiden van het inzicht in het gebiedsgericht werken. Partijen maken op basis van vrijwilligheid afspraken over deze informatievoorziening. Het gaat om:

- ◇ Het proces bij de uitvoering. Doel is om vanaf het begin van de uitvoering zicht te krijgen op de samenwerking tussen partijen, op de plan- en besluitvorming, op de participatie van burgers en bedrijven, de medefinanciering etc. Het is primair de taak van de provincie om het procesverloop in beeld te brengen. Rapportage over de procesvoering is geen onderdeel van de formele verantwoording naar het Rijk, maar is voor alle partijen van belang in het kader van transparantie en de opbouw van een goede samenwerking. De inhoud van deze informatie moet nader tussen Rijk en provincies worden bepaald.
- ◇ De outcome waarmee inzicht wordt verkregen in maatschappelijke effecten van de prestaties en het bereiken van de rijksdoelen. Deze informatievoorziening is geen onderdeel van de formele verantwoording. Het Rijk rapporteert over de kwaliteit in het landelijk gebied en evalueert de rijksdoelen. Om de kwaliteitsmonitor te voeden wordt aan de provincies gevraagd om informatie te leveren. Op korte termijn moeten Rijk en provincies nadere afspraken maken over de indicatoren, de wijze van informatieverzameling, de frequentie en de financiering en over de vraag welke onderdelen hiervan als verplicht onderdeel in het convenant worden opgenomen.

De overlap en samenhang tussen de informatievoorziening op alle drie de niveaus (Rijk, provincie, gebied) maakt het efficiënt dat de informatievoorziening ook in samenwerking tussen Rijk en provincies plaatsvindt. Dit geldt onder meer voor de informatievoorziening over de uitvoering van het Meerjarenprogramma van het Rijk en de informatie die in het kader van ILG

bij provincies wordt verzameld. Het spreekt vanzelf dat partijen dubbel werk moeten voorkomen, maar ook dat de verantwoordelijkheden goed zijn gemarkeerd.

Aan de hand van de rapportage over het proces en de outputmeting zullen Rijk en provincies jaarlijks met elkaar de voortgang bespreken. Dit overleg is niet gericht op eenzijdige aanpassing van het convenant, maar is bedoeld om informatie en kennis uit te wisselen. Waar gewenst kunnen partijen -met wederzijdse instemming- aanvullende afspraken maken in het belang van een goede uitvoering van het gebiedsgerichte beleid.

MIDTERMREVIEW

Halverwege de zevenjarige convenantperiode vindt een midtermreview plaats. Een midtermreview is een tussentijdse beoordeling van de voortgang van de afspraken in het convenant met de mogelijkheid om tot wijziging van de inhoud van het convenant te komen als daartoe aanleiding is. De voortgang halverwege de looptijd van het convenant kan niet op zichzelf worden beoordeeld maar moet altijd worden gezien tegen de afgesproken prestatie voor de hele looptijd van het convenant.

Over de midtermreview valt thans het volgende op te merken:

- ◇ Het moment van de review is halverwege de looptijd van het convenant. Om de relatie te kunnen aanbrengen met de programmering van een nieuwe ISV-periode vanaf 2010 zal de midtermreview voor de eerste convenantperiode eind 2009 plaatsvinden. Daarmee is deze eerste midtermreview iets voor het midden gepland van de gehele convenantperiode.
- ◇ De review vindt in elk geval plaats aan de hand van de cijfers over de voortgang zoals genoemd onder 'hard onderdeel van het convenant' en zo mogelijk over nadere onderbouwende informatie.
- ◇ Ten behoeve van de midtermreview kunnen in de convenanten afspraken worden opgenomen over de gewenste voortgang halverwege de looptijd van het convenant. Als dan bij de midtermreview een significante opwaartse of neerwaartse afwijking van deze gewenste voortgang wordt geconstateerd, dan biedt dat voor de convenantpartners redenen om tot bijstelling van het convenant over te gaan. Als blijkt dat een provincie de gewenste voortgang in redelijke mate bereikt, dan zijn geen termen aanwezig om tot wijziging van het convenant te komen.
- ◇ De midtermreview biedt voorts aan Rijk en provincies een gelegenheid en procedure om extra rijksbeleid, vermindering of verschuiving van beleid en de gevolgen van zwaarwegende omstandigheden, zoals die in paragraaf 5.2. worden aangeduid, in te voegen in de convenanten. Eind 2009 betreft dit bijvoorbeeld de eerder genoemde afstemming met een eventuele nieuwe ISV-ronde.
- ◇ De exacte invulling van de midtermreview behoeft nog nadere uitwerking.

6. Uitvoering

6.1. Gebiedsoriëntatie

UITVOERING IS DE MAAT VOOR HET SUCCES VAN HET ILG

De uitvoering is de maat voor het succes van ILG. Het hele systeem wordt immers opgezet om de goede dingen te DOEN. Daarbij is een centrale notie dat juist ten aanzien van de uitvoering zo min mogelijk knellende voorschriften moeten worden opgenomen. Het hele systeem en de werkwijze zijn er op gericht om de uitvoering te faciliteren en ondersteunen.

Dat betekent dat het systeem wordt opgezet vanuit de systematiek van uitvoering en vanuit de werkwijze die in het landelijk gebied op regionaal niveau het meest resultaat boekt. Het ILG is vormgegeven op een manier dat zo min mogelijk barrières ontstaan en waar nodig prikkels zijn ingebouwd om de uitvoering te versterken.

GEBIEDSORIËNTATIE IN DE BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Het ILG is opgezet om in regio's inrichtingsmaatregelen tot stand te brengen. De oriëntatie op deze regio's moet tot stand komen binnen de bestuurlijke context van de verschillende regio's. Het initiatief voor regionale samenwerking kan van provincie, gemeenten en / of van de waterschappen komen. Daarbij heeft de provincie een eigen verantwoordelijkheid om een optimale schaal voor deze samenwerking te kiezen. De beste basis voor succesvolle samenwerking is vrijwilligheid en een gemeenschappelijk gevoeld belang. Samenwerking is echter niet vrijblijvend. De samenwerking moet leiden tot uitvoering en tot het realiseren van doelen.

Om de aansluiting tussen de gebiedsoriëntatie en het ILG-convenant goed te laten plaatsvinden wordt in elke provincie een pMJP gemaakt. Deze programmering komt tot stand in de wisselwerking tussen het provinciaal beleidskader voor de hele provincie en de gebiedsprogramma's die elke regio hanteert om uitvoering te geven aan de ambities voor de eigen regio. Deze beide ingangen zijn vanzelfsprekend op elkaar afgestemd aangezien de ambities per regio zullen passen in de lange termijn doelen zoals de provincie die heeft vastgelegd in het provinciaal beleidskader.

Het is aan de provincies en de gebiedspartijen om de juiste vorm voor de gebiedsgerichte samenwerking te vinden. Derhalve zal de wetgeving van het Rijk over het ILG niet ingaan op de betrokkenheid van gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren bij de totstandkoming van het provinciale beleidskader, van de pMJP of bij de uitvoering.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen hebben gezamenlijk een voorbeeld van een uitvoeringsstructuur opgesteld met de titel 'Het gebied aan zet' (bijgevoegd als bijlage 5).

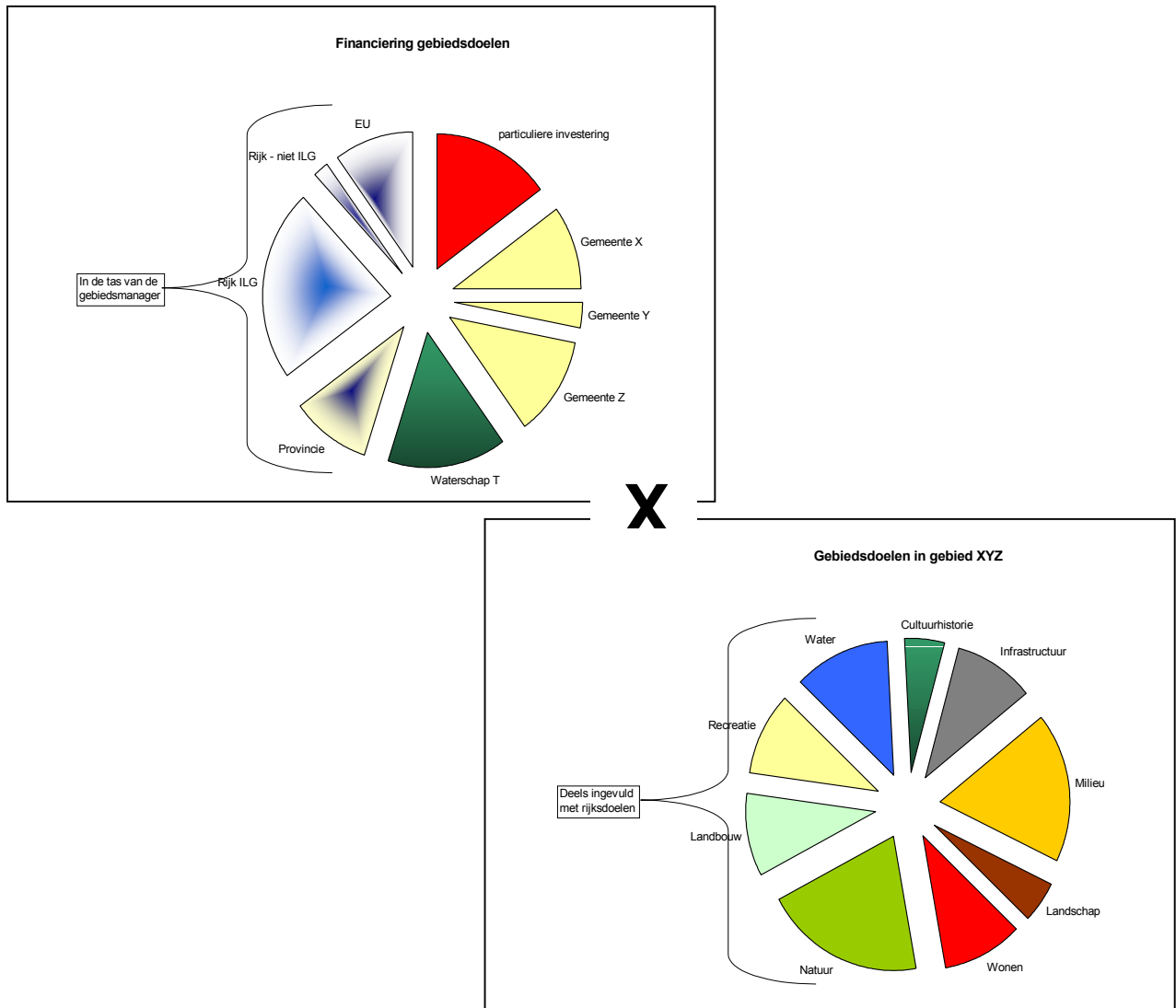
UITVOERINGSORGANISATIE

De provincies zullen voor het realiseren van de afgesproken prestaties diverse organisaties inschakelen. Uit het besluit tot instelling van DLG als agentschap volgt dat in elk geval DLG daarin een belangrijke plaats heeft. Daarnaast zullen ook gemeenten, waterschappen en provinciale diensten en anderen bijdragen leveren aan het realiseren van de afgesproken prestaties. Daarbij moet ook de actuele positie van de Dienst Regelingen (voorheen Laser), als het gaat om beheersbudgetten, worden bezien.

De bestuurlijk afspraak over de Agentschapvorming DLG houdt in dat DLG tot 2007 de huidige taken blijft vervullen voor grondverwerving (BBL, geregeld in de WAG), voor de bemensing van het betaalorgaan EU-POP1, voor de uitvoering van huidige rijksregelingen en voor de begeleiding van de uitvoering in gebieden. DLG wordt daartoe –als agentschap van de Minister van LNV– als opdrachtnemer regionaal inhoudelijk aangestuurd door de betreffende provincies, op basis van de door LNV beschikbaar gestelde uren. Voor taken waar DLG thans geen rol vervult, zoals bij bodemsanering, kiest de provincie een passende uitvoerder. Bij de invulling van de taken van DLG na 2007 zal de afgesproken evaluatie van het agentschap DLG worden betrokken.

TWEE ANKERS

Voor een goede realisatie moet een gebied houvast hebben aan twee ankers. Het eerste anker is een visie op de gewenste ontwikkeling van het gebied met daaraan verbonden doelen en een praktische vertaling naar te ondernemen activiteiten. Een tweede anker bestaat uit de budgetten en de menskracht om de uitvoering effectief gestalte te geven.

Vanuit het perspectief van een gebied vult het ILG een deel van de gebiedsdoelen in en komt met het ILG ook een deel van de benodigde budgetten beschikbaar. Dat ILG-deel is niet alleen de basis voor de uitvoering van de rijksdoelen. Het ILG zal vaak de aanjager zijn voor de totale gebiedsontwikkeling met een breed scala aan regionale gebiedsdoelen.

Van plan naar uitvoering in het gebied Hoge Waarden

Het denken vanuit het gebied werpt een ander licht op de constructie van regels en bevoegdheden. Neem bijvoorbeeld het denkbeeldige gebied 'Hoge Waarden'. De belangrijke partijen (overheden en maatschappelijke groeperingen) in dat gebied hebben met elkaar een visie voor de toekomst ontwikkeld. Dat bestaat uit een samenhangend beeld waarin voorkomen natuur, landbouw, recreatie, landschap, water, cultuurhistorie en wonen. Voor de realisatie van die visie hebben partijen ook een programma ontwikkeld met projecten. In dat programma passen het herstel van kreken, natuurgebied, beheer van akkerranden, waterberging, recreatieve voorzieningen, beperking van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, herstel van oude boerderijen en erven etc. Waar het nog om gaat is de organisatie van de uitvoering. De provincie, de gemeenten en het waterschap in het gebied Hoge Waarden werken samen aan deze realisatie. Financiering is daarbij een belangrijk punt. De gebiedsmanager die voor het samenwerkingsverband de uitvoering coördineert moet bij veel regelingen aankloppen, projecten moeten naar het inhoudelijk en organisatorische format van de subsidieregelingen worden toegeschreven, de ene financieringsstroom is afhankelijk van de toezegging van een ander etc. Het grote maatschappelijke draagvlak voor de gewenste inrichting en gebruik van het gebied Hoge Waarden wordt maar moeizaam omgezet in de daden. Het ILG zou een belangrijke motor kunnen zijn om wel tot realisatie te komen.

6.2. *Uitgangspunten voor uitvoering*

Naast de uitgangspunten van bestuurlijke aard voor de samenwerking tussen de betrokken overheden, zijn er ook uitgangspunten te formuleren vanuit het perspectief van de praktijk van de uitvoering in de gebieden. Deze uitgangspunten, die moeten leiden tot een maximale ondersteuning van de regionale uitvoering, bestaan uit de volgende onderdelen.

Uitgangspunt 1: doelen staan centraal, daarbinnen zijn de budgetten flexibel inzetbaar

Het Rijk en elke provincie maken in een ILG-convenant een afspraak over te behalen doelen / te leveren prestaties en de daarvoor bij het Rijk beschikbare budgetten. Het Rijk zal die afspraak slechts maken indien hij ervan overtuigd is dat op deze wijze de rijksbudgetten op een doelmatige wijze worden aangewend. Vervolgens is voor het Rijk alleen van belang dat aan het einde van de convenantperiode de afgesproken ILG-doelen zijn behaald c.q. de prestaties zijn geleverd. Op welke wijze de rijksbudgetten gedurende de uitvoeringsperiode worden ingezet, is geen aangelegenheid van het Rijk. Binnen de afgesproken periode in het ILG-convenant en binnen de afspraken over doelen / prestaties en budgetten in het ILG-convenant heeft de provincie flexibiliteit bij de uitvoering. Dit betekent:

1. Budgetten zijn niet gebonden aan afzonderlijke sectoren van beleid (ontschot),
2. Budgetten zijn ook niet gekoppeld aan instrumenten van beleid.
3. De door het Rijk vanuit het ILG beschikbaar gestelde gelden zijn in de gebieden vrij besteedbaar aan de afgesproken doelen (vrije allocatie),
4. Tijdens de uitvoering worden bij de besteding van de budgetten geen normbedragen gehanteerd als dwingende rijksvoorwaarde. Bij de onderhandeling over het gebiedsconvenant tussen Rijk en provincie kunnen wel normbedragen worden gebruikt om de afspraken in het convenant te onderbouwen. Op deze afspraak over de uitvoering gelden twee uitzonderingen:
  - De regels van de EU zijn altijd van toepassing, zowel bij medefinanciering vanuit de EU als bij de algemene noodzaak tot EU-conformiteit (toets op staatssteun en de mededingingstoets).
  - De regels van het grondprijnsbeleid, zoals vastgelegd in de Wet Agrarisch Grondverkeer en de rijksafspraken over grondprijnscompensatie, worden gerespecteerd.
5. Schuiven in de tijd is mogelijk, behoudens de 'juridisch onverplichte reeks'.
6. Uitwisselen tussen gebieden binnen een provincie kan plaatsvinden.
7. Het aantal regelingen wordt zoveel als mogelijk teruggebracht in aantal en de overblijvende regelingen kennen zo min mogelijk nationaal toegevoegde voorwaarden.

Keerzijde van dit uitgangspunt is dat de provincie als convenantpartij van het Rijk de volledige verantwoordelijkheid draagt voor haar deel: het bereiken van de afgesproken prestaties.

Uitgangspunt 2: de provincie kiest een financieringswijze op maat

In het gebied wordt een breed scala aan gebiedsdoelen en een diversiteit aan bronnen van financiering bij elkaar gebracht (zie plaatje). Het moet aan de regio / de provinciale regisseur worden overgelaten op welke manier de koppeling het beste kan plaatsvinden: met een ontwikkelingsmaatschappij, een breed regionaal fonds, met doelsubsidies aan partijen of bijdragen aan projecten of op een nog andere manier. Om de regierol te kunnen uitvoeren moet de provincie volledig bevoegd zijn om snel en accuraat de ILG-budgetten beschikbaar te stellen (of te laten stellen) en deze terug te halen (of te laten halen) als zij dat voor een goede sturing noodzakelijk acht. Het is van belang om hierbij op te merken dat de ILG rekening deel neemt aan het geïntegreerd middelenbeheer (GMB) van het ministerie van Financiën (zie 6.3.). In het implementatietraject is nadere wederzijdse afstemming nodig omtrent de invulling van de financieringswijze op maat in relatie tot de toepassing van de regels van het GMB en het financieel beheer.

Uitgangspunt 3: meerjarige zekerheid

De gelden zijn meerjarig beschikbaar voor de uitvoering. Deze zekerheid is nodig omdat veel activiteiten een meerjarig karakter kennen maar vooral omdat gebiedspartijen pas 'instappen'

als de samenwerking een structurele basis kent. Behoudens de gemaakte opmerkingen in paragraaf 5.2. over zwaarwegende omstandigheden, hebben beleidswijzigingen in beginsel geen invloed op de meerjarig aangegane verplichtingen.

Uitgangspunt 4: heldere en afrekenbare prestaties

De operationele doelen die in de regio moeten worden bereikt zijn geformuleerd op geaggregeerd niveau: SMART op hoofdlijn. Dus geen uitgebreide specificatie en verbijzondering van de te bereiken deelprestaties, maar heldere en afrekenbare prestaties op hoofdlijnen. De doelen sluiten aan bij de provinciale programmeringen.

De hiervoor genoemde uitgangspunten voor het goed functioneren van de regionale uitvoering brengen forse veranderingen in de thans gebruikelijke werkwijze met zich mee. Dat is ook nodig, omdat de uitvoering telkens onnodig wordt gecompliceerd door de veelheid aan regels en de grote variatie en verscheidenheid daarin. Vele rapporten en analyses leiden tot de conclusie dat op dit punt een doorbraak nodig is. Toegeven op dit punt leidt onvermijdelijk tot minder efficiënte uitvoering.

6.3. Financieringsconstructie

De manier waarop de ILG-budgetten van het Rijk terechtkomen bij projecten die bijdragen aan de overeengekomen rijksdoelen wordt aangeduid met 'financieringsconstructie'. Om op een effectieve wijze tot uitvoering te komen geldt voor de financieringsconstructie:

1. Er is sprake van een ongedeeld ILG-budget voor het totaal van de te leveren prestaties
2. In vervolg op het afgesloten ILG-convenant gaat het Rijk, middels een beschikking, een harde financiële verplichting (behoudens enkele in paragraaf 5.2. genoemde uitzonderingsclausules) aan met elke provincie voor de zevenjarige convenantperiode.
3. Het ILG-budget wordt per kwartaal als voorschot door het Rijk gestort op een provinciale rekening bij het Groenfonds³. Deze rekening neemt deel aan het geïntegreerd middelenbeheer (GMB) van het ministerie van Financiën.
4. Het ILG-budget wordt ook opgenomen op de provinciale begroting, waardoor de verantwoordelijkheid en het economische risico van het provinciaal bestuur zichtbaar worden
5. Rijk en provincies stellen één uniforme kaderregeling op. Met deze regeling kunnen de provincies subsidies beschikbaar stellen aan andere overheden, organisaties en particulieren. De regeling is EU-proof en bevat zo min mogelijk nationaal toegevoegde voorwaarden. Daarnaast kunnen provincies rijksmiddelen aanwenden voor eigen activiteiten in het kader van de prestatieafspraken.
6. De besteding van het ILG-budget is niet gebonden aan afzonderlijke doelen (ontschot), noch gekoppeld aan instrumenten.
7. De provincies kunnen het ILG-budget vrij besteden aan de afgesproken doelen (vrije allocatie), kunnen schuiven in de tijd (behoudens de reeks 'juridisch onverplicht zoals genoemd in paragraaf 5.2.) en komen tot uitwisseling tussen gebieden binnen een provincie. De afspraken met het Rijk over de beheersing van het EMU-saldo zullen worden gerespecteerd.
8. De regels van de EU zijn altijd van toepassing, zowel bij medefinanciering vanuit de EU als bij de algemene noodzaak tot EU-conformiteit (toets op staatssteun en de mededingingstoets).
9. In de relatie met de EU-cofinanciering vervullen DLG en de Dienst Regelingen (voorheen Laser) thans de rol van betaalorgaan EU; de provincies zijn verantwoordelijk voor het aantrekken van deze cofinanciering.
10. De regels van het grondprijnsbeleid (Wet Agrarisch Grondverkeer) worden gerespecteerd. In vervolg hierop draagt BBL zorg voor de grondverwerving in opdracht van de provincie
11. Bestaande rijksafspraken (o.a. grondprijnscompensatie) worden gerespecteerd.

³ Partijen onderzoeken nader of het hierbij gaat om één groenfondstrekening met 12 provinciale budgetten of 12 afzonderlijke rekeningen bij het Groenfonds. Te onderzoeken aspecten zijn de 'juridisch-technische kant' en de 'herkenbaarheid' van beide opties. Tevens wordt bezien of de provincies eigen autonome middelen op de betreffende rekening(en) kunnen storten en hoe tot beperking kan worden gekomen van het aantal betaalkassen waarmee de eindbegunstigde te maken krijgt.

Ten aanzien van de rol van het Groenfonds (formeel Stichting Het Nationaal Groenfonds) geldt dat deze zich beperkt tot de technische bewaarrol van het ILG-budget (als bankier). De juridische beschikkingsbevoegdheid ligt bij de provincies, die beslissen over de aanwending van de middelen en die daartoe beschikkingen afgeven. Verder geldt dat de budgetten onderdeel uitmaken van het Geïntegreerd Middelen Beheer (GMB) van het ministerie van Financiën. Uitgangspunt van het GMB is dat de publieke gelden pas de schatkist verlaten wanneer ze ook daadwerkelijk nodig zijn voor de uitvoering. De (rente)opbrengsten⁴ die met het GMB worden behaald, komen beschikbaar voor de financiering van ILG-doelen.

---

⁴ Voor de rentecondities wordt verwezen naar de eerste wijziging CW 2001

7. Afronding van het ILG-convenant

AFLEGGEN VAN VERANTWOORDING

Het gesloten ILG-convenant moet aan het einde van de convenantperiode worden afgewikkeld. Dan legt de provincie verantwoording af over nakoming van het convenant c.q. over de geleverde prestaties. De verantwoording wordt voorzien van een verwachting voor realisatie van rijksdoelen in de daarop volgende periode. Daarmee ligt de nadruk van de verantwoording op de doelrealisatie in het landelijk gebied. De verantwoording gaat gepaard met een accountantsverklaring van de provincies over de geldige besteding van de budgetten. Deze verklaring gaat in op de rechtmatigheid en niet op de doelmatigheid van de bestedingen.

OVER- EN ONDERSCHRIJDING

Aan het einde van de uitvoeringsperiode wordt de balans opgemaakt. De provincie legt dan verantwoording af over de geleverde prestaties en de daarbij ingezette rijksbudgetten. Het is goed hierbij aan te tekenen dat het budget dat het Rijk beschikbaar stelt nooit volledig zal voorzien in de kosten die nodig zijn om de doelen te behalen. De provincie zal altijd moeten zorgen voor cofinanciering. In de tabel is de gedragslijn uiteengezet die geldt bij de afronding van het convenant in de verschillende situatie. Daarbij zijn onderscheiden de situatie dat alle afgesproken prestaties zijn gehaald, een deel van de prestaties wel, een ander deel niet is gehaald of geen van de prestaties is gehaald. Daarbij is bezien of het afgesproken rijksbudget al dan niet is uitgeput.

Als beginsel geldt dat de verstrekte rijksbijdragen terugvloeien naar het Rijk als aan het einde van de convenantperiode de rijksdoelen niet conform de afspraken zijn gehaald. In de tabel staat aangeduid hoe met dit beginsel in praktijk kan worden omgegaan. In de tabel zijn de bestaande afspraken over grondverwerving niet opgenomen. De inpassing in / de relatie van deze afspraken met het ILG moet nader worden uitgewerkt.

Prestaties ▼ Budget ►	Minder rijksbudget benut dan in convenant afgesproken	Rijksbudget uitgeput
Alle prestaties zijn geleverd	Alle prestaties zijn (meer dan) geleverd binnen het beschikbare budget. Aangezien de afgesproken prestatie is geleverd mag de provincie het niet benutte budget besteden aan de ILG-doelen.	Deze combinatie komt in beginsel niet voor.
Deel prestaties wel / deel niet geleverd	Het is waarschijnlijk dat in praktijk vaak een mixture zal optreden waarbij een aantal prestaties (ruim) is geleverd en op andere punten de uitvoering achterblijft bij de afspraken. Een dergelijke mixture past bij een ILG waarbij flexibel wordt ingespeeld op zich voordoende kansen. Een beperkte over- en onderschrijding van doelbereiking is daarmee waarschijnlijk. In de volgende convenantperiode kan dit recht worden getrokken en in overeenstemming worden gebracht met de afspraken. Indien de 'rest' van een convenant overgaat naar de volgende periode komt ook geen aanvullende rijksbijdrage of terugvordering aan de orde. Indien de provincie het afgesproken rijksbudget ontoereikend acht en daarvoor oorzaken kan aanvoeren die buiten haar invloedssfeer liggen, dan zullen Rijk en provincie daarover in overleg treden.	
Geen van de prestaties is volledig geleverd	Geen van de prestaties is volledig geleverd. Het rijksaandeel in de financiering is niet geheel aangesproken. Als uit de verantwoording van de provincie blijkt dat de prestaties alsnog kunnen worden gehaald dan kan worden besloten tot overheveling naar een vervolconvenant zonder een financiële aanvulling van het Rijk. Als het niet mogelijk blijkt de prestaties alsnog te leveren, dan wordt 'proportioneel' teruggevorderd.	De prestaties zijn niet volledig geleverd en toch is het rijksbudget meer dan 'proportioneel' aangesproken. Net als in de situatie hiernaast zal uit de verantwoording van de provincie moeten blijken of de prestaties alsnog kunnen worden gehaald. Voor eventueel niet uitvoerbare prestaties worden de bijbehorende budgetten 'proportioneel' teruggevorderd. In aanvulling hierop geldt dat indien de provincie het afgesproken rijksbudget ontoereikend acht en daarvoor oorzaken kan aanvoeren die buiten haar invloedssfeer liggen, dan zullen Rijk en provincie daarover in overleg treden.

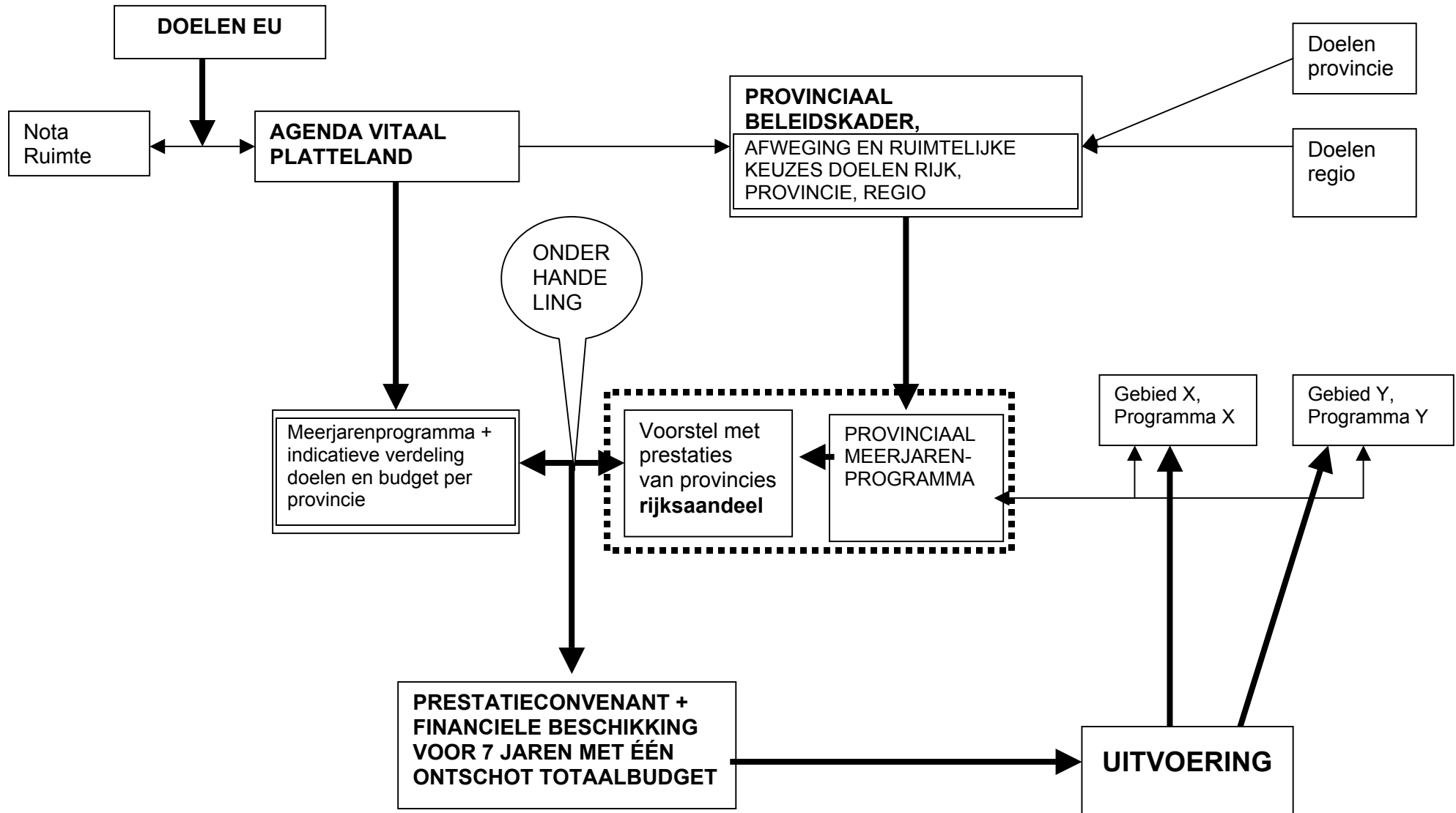
AFRONDING MOET AANSLUITEN OP INZET VOLGENDE CYCLUS

De gebiedsprocessen laten het niet toe dat er een 'gat' valt in de uitvoering tussen twee ILG-convenanten. Dat betekent dat direct in aansluiting op de afronding van het eerste ILG-convenant een tweede ILG-convenant moet ingaan. Om dat te bereiken zijn een paar afspraken nodig.

Aangezien de convenantvorming geruime tijd in beslag neemt, moet al tijdens de looptijd van het eerste convenant begonnen worden met de voorbereiding van een convenant voor de volgende periode. Daartoe wordt de reguliere informatievoorziening van provincie aan het Rijk over het voorlaatste convenantjaar uitgebreid. Normaal verstrekt de provincie over elk jaar per doel informatie over de prestaties en de benutte budgetten in het achterliggende jaar. Gericht op de convenantvorming voor de volgende periode wordt daaraan toegevoegd een overzicht over de gehele –tot dan toe doorlopen- convenantperiode (in feite de optelling van alle voortgangsrapportages) met daarbij de verwachting over de prestaties en budgetbenutting in de resterende periode van het convenant. Daarmee wordt een zo goed mogelijk beeld geschetst over de hele convenantperiode en ontstaat een basis voor een opvolgend convenant.

Mede op basis van deze informatie wordt de procedure van convenantvorming ingezet een jaar voorafgaand aan het moment dat het nieuwe convenant afgesloten moet worden. Behalve de bevindingen over het voorafgaande convenant, zullen Rijk en provincies ook hun eigen Meerjarenprogrammeringen (al dan niet gebaseerd op geactualiseerde beleidskaders) actualiseren om tot een goede inzet voor het volgende convenant te kunnen komen.

Bijlage 1: SCHEMA STURINGSMODEL EN CONVENANTVORMING ILG

Bijlage 2: Lijst met gehanteerde begrippen

Deze begrippenlijst geeft een omschrijving van begrippen die in het ILG op een specifieke manier zijn gebruikt. Begrippen waar het ILG geen bijzondere / eigen uitleg aan geeft zijn niet opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan monitoring, complementair bestuur, instrument etc. Deze begrippen worden wel benut in de omschrijving van het ILG, maar zijn in hun specifieke betekenis niet bepalend voor de inhoud.

Beleidskader

Vanuit Rijk en provincies vormen de beleidskaders van deze overheden het streefbeeld voor de lange termijn. Voor het Rijk gaat het om de Agenda Vitaal Platteland en de Nota Ruimte. Voor de provincies om hun eigen lange termijn beleidsvisies. De doorwerking naar het ILG vindt plaats met de tussenstap van de meerjarenprogrammering, waarin de beleidskaders worden geconcretiseerd.

Convenantvorming

Om tot een ILG-convenant tussen Rijk en elke provincie te komen is een procedure afgesproken die moet leiden tot een gelijktijdige ondertekening van alle 12 ILG-convenanten Rijk - provincies. Vanuit hun beleidskaders komen Rijk en provincie tot een inzet (Rijk) en bod (provincie), waarna in onderhandeling een voorlopig akkoord tot stand komt. Dit voorlopige akkoord wordt in eigen kring geaccordeerd en vervolgens getekend.

EU-conformiteit / EU-proof

Het ILG moet voldoen aan de vereisten vanuit de EU over staatssteun en mededinging. Daarnaast is het voor het verkrijgen van cofinanciering vanuit de EU nodig om te voldoen aan de vereisten die daaraan worden gesteld.

Financieringsconstructie

De financieringsconstructie geeft aan op welke wijze het, in de ILG-convenanten, afgesproken rijksbudget terecht komt bij de projecten die bijdragen aan de afgesproken doelen. Om tot een efficiënte inzet van het budget te kunnen komen is een pakket aan afspraken gemaakt.

Flexibele inzet van het budget

Binnen de afgesproken periode in het ILG-convenant en binnen de afspraken over doelen / prestaties en budgetten in het ILG-convenant kan de provincie het budget flexibel inzetten. Dat betekent in grote lijnen dat er geen binding is van een budget aan afzonderlijke sectoren van beleid, geen koppeling aan instrumenten, vrijheid om te schuiven in de tijd en tussen gebieden.

Fysieke domein

Het ILG heeft vooralsnog betrekking op het fysieke domein, dat wil zeggen op verwerving, inrichting en beheer van het landelijk gebied. Daarmee heeft het ILG thans geen betrekking op het sociale en economische domein.

Gebiedsgericht beleid / (integrale regionale) gebiedsontwikkeling

Gebiedsgericht beleid neemt het regionale, geografisch te omgrenzen, gebied als uitgangspunt en integreert de verschillende (sectorale) doelen voor dit gebied tot een samenhangende aanpak. Met het ILG worden de sectorale rijksdoelen uit het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland tot stand gebracht als onderdeel van de integrale ontwikkeling van de gebieden.

Geïntegreerd Middelen Beheer (GMB)

Het ministerie van Financiën voert een zogenoemd Geïntegreerd Middelen Beheer, hetgeen betekent dat rijksmiddelen de schatkist pas verlaten wanneer deze middelen ook daadwerkelijk nodig zijn voor de uitvoering. Met dit GMB worden publieke middelen risicoloos aangehouden en ontvangen de deelnemers een marktconforme vergoeding.

Groenfonds

Stichting Het Nationaal Groenfonds vervult een technische bewaarrol van het ILG-budget. Het Rijk maakt de kasvoorschotten, zoals die voortvloeit uit de afspraken in het ILG-convenant, elk kwartaal over op een provinciale rekening bij het Groenfonds.

ILG-convenant

Het ILG-convenant is een meerjarige schriftelijke afspraak tussen het Rijk en elke provincie over het realiseren van de rijksdoelen c.q. het leveren van prestaties in het landelijk gebied en het daarvoor beschikbare rijksbudget en de daarvoor beschikbare personele capaciteit. Dit ILG-convenant is een bestuurlijke afspraak die alleen de beide convenantpartners bindt. De strekking van deze bindende werking is in het ILG-convenant geregeld.

ILG-partijen

De ILG-partijen zijn de overheden die verantwoordelijk zijn voor (de contouren van) het ILG. Dat zijn het Rijk (ministerie van LNV, ministerie van VROM en ministerie van V&W), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). In de implementatie van het ILG en zeker in het gebruik van het ILG zullen toenemende mate niet de koepels, maar de provincies, gemeenten en waterschappen zelf optreden als ILG-partij.

Implementatieprogramma ILG

Er is een groot aantal vervolgstappen nodig om het ILG daadwerkelijk in gebruik te nemen. Deze vervolgstappen zijn opgenomen in een Implementatieprogramma ILG dat alle noodzakelijk geachte activiteiten naar inhoud, samenhang, planning en organisatie omvat om het ILG vanaf 1 januari 2007 operationeel te hebben. De ILG-partijen sturen het implementatieprogramma gezamenlijk.

Informatievoorziening gebiedsgericht werken

Naast de verplichte voortgangsrapportage, verantwoording achteraf, de midtermreview en de bindende afspraken over visitatie, zullen partijen op basis van vrijwilligheid ook afspraken maken over informatievoorziening over het verloop van het proces bij de uitvoering en over de outcome van het gebiedsgericht werken. Beide vormen van informatievoorziening zijn geen onderdeel van de formele verantwoording van de ILG-convenanten en zijn vooral bedoeld bij te dragen aan de kennis en het inzicht over gebiedsgericht werken in het algemeen.

Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

Het ILG bundelt het budget dat het Rijk beschikbaar heeft voor het realiseren van een aantal nader aan te duiden rijksdoelen in het landelijk gebied. Daarmee stelt het Rijk de provincies in staat om samen met gemeenten en waterschappen en regionale maatschappelijke actoren op een effectieve wijze deze rijksdoelen te realiseren als onderdeel van een integrale gebiedsontwikkeling.

Kasspreiding

Budgettaire omstandigheden aan rijkszijde kunnen ertoe nopen dat de beschikbaarstelling van het ILG-budget over maximaal 3 jaren meer wordt gespreid dan in het ILG-convenant is afgesproken. Kasspreiding doet geen afbreuk aan de verplichting van het Rijk, maar betekent wel een fasering in de beschikbaarheid van het budget, hetgeen kan leiden tot vertraging in de uitvoering.

Landelijk gebied

Het ILG betreft rijksdoelen voor het landelijk gebied. Conform de definitie van het Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) gaat het dan om het gebied buiten de bebouwde kom. Daarbij worden landelijke dorpskernen met een inwonertal kleiner dan 15.000 inwoners ook tot het landelijk gebied gerekend.

Looptijd van het ILG-convenant

Het ILG-convenant krijgt een vaste looptijd van 7 jaar met halverwege een zware midtermreview plaatsvinden. De startdatum van het eerste ILG-convenant is gelijkgeschakeld met de POP2-periode van de EU: 1 januari 2007.

Meerjarenprogramma Rijk (MJP)

Het Rijk geeft in het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (MJP) een totaalbeeld van de ontwikkelopgave in het landelijk gebied en de daarvoor beschikbare budgetten. Het MJP geeft voor de eerstvolgende convenantperiode een concreet beeld en biedt een doorkijk voor de daarop volgende periode.

Meerjarenprogramma provincie (pMJP)

Elke provincie concretiseert haar beleidskader in een provinciaal Meerjaren Programma (pMJP). Het pMJP geeft aan welke doelen concreet worden gerealiseerd, waar de realisering gaat plaatsvinden en met welke financieringsbasis. Daartoe wordt het pMJP in afstemming met gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren tot stand gebracht. Het pMJP vormt de basis voor de onderhandeling over het ILG-convenant met het Rijk.

Midtermreview

Een midtermreview is een tussentijdse beoordeling van de voortgang van de afspraken in het ILG-convenant, met de mogelijkheid om tot wijziging van het ILG-convenant te komen als de midtermreview daartoe aanleiding geeft. De eerste midtermreview vindt eind 2009 plaats.

Model van het ILG-convenant (dummy)

Van het te sluiten ILG-convenant tussen Rijk en provincies is een model gemaakt met gestandaardiseerde afspraken, zoals die voortkomen uit de Contourennotitie. Dit model wordt per provincie nader ingevuld met specifieke afspraken over door de provincie te leveren prestaties en het budget en de personele capaciteit die het Rijk daartoe beschikbaar stelt.

Monitoring

Zie onder voortgangsrapportage, visitatie, midtermreview en onder informatievoorziening gebiedsgericht werken

Operationeel doel

De gestelde beleidsopgaven zijn ten behoeve van het ILG uitgedrukt in operationele doelen. Deze operationele doelen vormen de basis voor prestatieafspraken die in de ILG-convenanten worden vastgelegd. De operationele doelen worden zoveel mogelijk in SMART-termen uitgedrukt. Het aantal doelen van het Rijk worden voor het ILG geaggregeerd tot circa 8 operationele doelen.

Over- en onderschrijding

Het ILG-convenant bevat afspraken over te leveren prestaties en het daarvoor beschikbare budget. Bij de afronding van het ILG-convenant, na het verstrijken van de afgesproken looptijd, wordt bezien of de prestaties zijn gehaald. Daarbij zullen over- en onderschrijdingen worden geconstateerd. Overschrijding van de prestaties betekent dat de betreffende provincie meer heeft gedaan dan in het ILG-convenant is overeengekomen, onderschrijding dat voor het betreffende operationele doel minder is gerealiseerd dan is afgesproken.

Procesgeld

Het procesgeld wordt onderscheiden van de bestedingen die direct worden gebruikt voor verwerving, inrichting en beheer. Het gaat om het faciliteren van de samenwerking in de gebieden, zoals kosten voor projectleiding, vacatiegelden en administratie, kadasterkosten bij kavelruil, kosten voor communicatie en monitoring. De proceskosten maken onderdeel uit van het totale budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor de realisatie van de afgesproken doelen. Over de inzet van DLG zijn afzonderlijke afspraken gemaakt in het kader van het Agentschap DLG.

Personele capaciteit

Behalve budgetten kunnen Rijk en provincies ook afspraken maken over de personele capaciteit die het Rijk beschikbaar stelt om de afgesproken prestaties te leveren. Deze personele capaciteit komt beschikbaar via gemaakte afspraken over het Agentschap DLG.

Regie

De provincie voert in het ILG de regie over het gebiedsproces. Deze regie houdt in dat de provincie de eigen activiteiten én de activiteiten van de andere gebiedspartijen die bijdragen aan de rijksdoelen in samenhang programmeert, prioriteert en de uitvoering aanstuurt. De regierol behoeft niet in te houden dat de provincie in elk gebied de leiding heeft in het gebiedsproces. Wel geldt altijd dat de provincie ten opzichte van het Rijk de volle verantwoordelijkheid draagt voor het bereiken van de prestaties die Rijk en provincie in het ILG-convenant met elkaar hebben afgesproken.

Reeks 'juridisch onverplicht'

Om de financiële gevolgen op te kunnen vangen bij 'zwaarwegende omstandigheden' dient een percentage van het jaarlijkse ILG-budget juridisch onverplicht te blijven. Het percentage loopt jaarlijks op en is voortschrijdend: in het lopende jaar bedraagt het percentage nul % (alles kan worden verplicht) en in de volgende jaren loopt het jaarlijks op met 10%, tot 60% van het budget dat in het zevende jaar beschikbaar zou komen.

Reikwijdte (van de rijksdoelen in het ILG)

De 'reikwijdte' is het spectrum van de rijksdoelen waarvoor het Rijk via het ILG budget beschikbaar stelt. De 'reikwijdte' wordt bepaald op basis van het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (MJP), als uitwerking van de Agenda Vitaal Platteland / Nota ruimte. Het MJP bevat al het gebiedsgerichte rijksbeleid ten behoeve van de samenhangende verwerving, inrichting en beheer in het landelijk gebied ten behoeve van het water, de landbouw, de natuur, de plattelandseconomie, de recreatie en toerisme, het landschap, de cultuurhistorie, het milieu en de bodem. De financiering van al dit gebiedsgerichte beleid loopt in beginsel via het ILG.

Rijksdoelen

De gebiedsgerichte doelen die het Rijk wil bereiken in het landelijk gebied

Rijksloket / coördinatie aan rijkszijde

Voor alle zaken die het ILG betreffen treedt de directie Regionale Zaken van het ministerie van LNV als coördinator en eerste aanspreekpunt op voor de provincies. Vanuit dit 'rijksloket' worden de onderhandelingen over het ILG-convenant, de informatie-uitwisseling gedurende de looptijd van het ILG-convenant, de formele afronding en alle andere contacten tussen Rijk en provincie gecoördineerd. Deze coördinatie neemt niet weg dat de afzonderlijke ministeries de verantwoordelijkheid dragen voor doelbereiking en budgetbesteding van de onderwerpen die onder hun ministerie vallen. Deze verantwoordelijkheid betreft primair de Tweede Kamer, maar werkt ook door naar de betrokkenheid van de afzonderlijke ministeries bij alle facetten van het ILG.

Sturing(smodel)

Het sturingsmodel ILG geeft aan op welke manier het Rijk en de provincies samenwerken en tot afspraken komen om de rijksdoelen te realiseren als onderdeel van een integrale

gebiedsontwikkeling, waarover de provincie de regie voert en waaraan gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren een bijdrage leveren.

Tussentijdse beleidswijzigingen

De ILG-convenanten leggen voor een meerjarige periode de afspraken tussen Rijk en provincies vast. Tussentijdse veranderingen van inzicht of omstandigheden hebben in beginsel pas doorwerking in een volgend ILG-convenant. Indien echter beide partijen overeenstemming kunnen bereiken over een directe doorwerking van deze veranderingen, dan is een aanpassing van het ILG-convenant mogelijk. Daarnaast kunnen zwaarwegende omstandigheden één van de partijen geen andere keuze laten om het lopende ILG-convenant open te breken, zelfs tegen de zin van de andere convenantpartner in.

Uitvoeringorganisatie

De provincie zal in haar regierol voor de realisatie van de in het ILG-convenant afgesproken prestaties diverse organisaties inschakelen. Naast het eigen provinciale apparaat gaat het om gemeenten, waterschappen, regionale maatschappelijke actoren en private partijen. Op basis van de afspraken over de agentschapsvorming vervult DLG een belangrijke rol in de uitvoering. Bij 'beheer' speelt de Dienst Regelingen (voorheen Laser) een rol.

Verantwoording

Aan het einde van de convenantperiode legt de provincie verantwoording af over nakoming van het ILG-convenant c.q. over de doelbereiking. De nadruk van de verantwoording ligt op de geleverde prestaties in het landelijk gebied, conform de afspraken in het ILG-convenant. De verantwoording gaat gepaard met een accountantsverklaring van de provincies over de geldige besteding van de budgetten. Deze verklaring gaat in op de rechtmatigheid van de bestedingen

Visitatie

Visitatie is een vorm van doorlichting van het werkproces van de convenantpartners door een onafhankelijke buitenstaander. De visitatie levert informatie op om de uitvoering waar mogelijk en gewenst te versterken. Visitatie heeft -anders dan de midtermreview- geen gevolgen voor de afspraken in een lopend ILG-convenant.

Voortgangsrapportage

Jaarlijks rapporteert de provincie aan het Rijk per operationeel doel over de voortgang en de besteding van het rijksbudget voor elk operationeel doel. Deze rapportage stelt het Rijk en de andere partners in de uitvoering in staat om in eigen kring te rapporteren over de voortgang. De jaarlijkse voortgangsrapportage heeft geen consequenties voor de uitvoering van een lopend ILG-convenant.

Zwaarwegende omstandigheden

Zwaarwegende omstandigheden die tot eenzijdige aanpassing van het gesloten ILG-convenant kunnen leiden zijn niet op voorhand te omschrijven, anders dan dat het gaat om 'exogene' oorzaken, die niet liggen in de eigen beslismacht van de partij die tot aanpassing wil overgaan. Bij het optreden van deze zwaarwegende omstandigheden zullen partijen naar bevind van zaken handelen.

Bijlage 3: verdeling van taken en verantwoordelijkheden

RIJK				
FUV	Verant.	Context voor het ILG	Primaire taak / rol van het Rijk in het ILG	Gerelateerde taken van anderen
BF	Formuleren rijksdoelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Relaties leggen met beleid EU (tweezijdig) ◇ Relaties leggen met ander nationaal beleid (voor stedelijk gebied (ISV); aanpalende beleidsvelden (duurzaamheid etc) en regelingen (o.a. ondernemersprogramma) ◇ Reservering ILG-budget op rijksbegroting ◇ Zorgdragen voor het noodzakelijke juridische kader voor het ILG 	<p>A. Rijk formuleert het nationaal beleidskader voor de lange termijn in de Agenda Vitaal Platteland / Nota ruimte.</p> <p>B. Rijk concretiseert het nationaal beleidskader in het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland met de weergave van operationele doelen en beschikbare Rijks- en EU budgetten. Daarmee is ook de reikwijdte van het ILG en de Rijksinzet voor de besteding van de EU middelen bepaald.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincies, gemeenten en waterschappen de leveren hun inbreng bij de totstandkoming van het nationaal beleidskader en het MJP.
BU	Programmeren en financieren rijksdoelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Financiële verankering van de gesloten convenanten in de rijksbegroting cf. VBTB 	<p>C. Rijk geeft voor de eerstvolgende convenantperiode een weergave van de te bereiken doelen, een indicatieve verdeling van de budgetten en bijbehorende personele capaciteit over de provincies en waar mogelijk / gewenst een specificatie van de doelen per provincie. Tevens geeft het Rijk een doorkijk voor de langere termijn</p> <p>D. Op basis van een bod van elke provincie onderhandelt het Rijk met elke provincie. Het Rijk komt daarbij synchroon met alle provincies tot een convenant. Op basis daarvan geeft het Rijk een financiële beschikking af.</p> <p>E. Het Rijk zorgt voor één rijksloket voor de provincies; de minister van LNV is eerste aanspreekpunt (coördinerend minister); de directie Regionale Zaken van LNV is het ambtelijke aanspreekpunt voor de provincie</p> <p>F. Rijk zorgt voor een tijdig indiening van de EU programma's in 'Brussel'</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Elke provincie doet een aanbod voor de realisatie van de rijksdoelen op basis van het eigen provinciale meerjarenprogramma (zie onder provincies). ◇ Provincies onderhandelen met het Rijk, uitmondend in een convenant per provincie ◇ Provincies zorgen voor inbedding van de convenantafspraken in de totale provinciale meerjarenprogramma's naar inhoud en financiering. ◇ Provincies zijn '(mede-)eigenaren' van de EU programma's.
BU	Realisatie rijksdoelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Zorgdragen dat een systeem beschikbaar is om het budget meerjarig en ontschot beschikbaar te stellen voor de uitvoering ◇ Zorgdragen voor een organisatiestructuur die de afgesproken personele capaciteit levert (Agentschap DLG) 	<p>G. Rijk stelt via Groenfondsrekening, elk kwartaal het benodigde deel van het ontschot meerjarig totaalbudget beschikbaar aan de provincies t.b.v. realiseren van de gemaakte prestatieafspraken</p> <p>H. Rijk stelt via de ILG-convenanten meerjarig de benodigde personele capaciteit beschikbaar (agentschap DLG)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincies dragen zorg voor een financiële en organisatorische structuur om het rijksbudget en de personele capaciteit goed aan te wenden ◇ Provincies dragen zorg voor de levering van de met het Rijk afgesproken prestaties
BV	Verantwoorden realisatie rijksdoelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Zorgdragen voor afspraken van regering met parlement over een wijze van verantwoording over het ILG die past bij de meerjarigheid / sturing op hoofdlijnen ◇ Verantwoording inpassen in de financiële kaders van het Rijk, zoals VBTB ◇ Verantwoording koppelen aan beleidsformulering voor opvolgende ILG-convenanten ◇ Rijk is vertegenwoordigd in Comité's van Toezicht voor uitvoering van EU programma's. 	<p>I. De betrokken ministeries stellen de TK jaarlijks in hoofdlijn op de hoogte van de voortgang van de uitvoering: doelen en budget</p> <p>J. De betrokken ministeries voeren een adequate boekhouding over de beschikbaar gestelde rijksbudgetten</p> <p>K. Rijk 'reken' aan het einde van de convenantperiode elke provincie af op prestaties / budgetten zoals vastgelegd in de convenanten</p> <p>L. De ministeries leggen verantwoording af aan het parlement</p> <p>M. Het Rijk rapporteert over de toestand (kwaliteit) van het landelijk gebied en evalueert de rijksdoelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Elke provincie levert jaarlijks de informatie over de voortgang van de uitvoering naar doelen en budget (hoofdlijn) ◇ Elke provincie voert voor de rijksgeldstroom een adequate boekhouding ◇ Provincies monitoren het gebiedsproces ◇ Provincies leveren het Rijk informatie om de kwaliteitsmonitor van het rijk te voeden, op basis van nader te maken afspraken over indicatoren, wijze van informatieverzameling en financiering.

P r o v i n c i e				
FUV	Verantw.	Context voor het ILG	Primaire taak / rol provincie in ILG	Gerelateerde taken van anderen
BF	Formuleren van provinciale doelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ De provincies dragen zorg voor een beleidskader dat de provinciale opgaven bevat voor de gebiedsontwikkeling in het landelijk gebied dat is gebaseerd op zowel een gebiedsoriëntatie als op de rijksdoelen. ◇ De provincie kan door selectief te zijn in de inzet van de ILG-middelen substantiële en zichtbare resultaten boeken ◇ Wisselwerking komt tot stand: provinciaal beleidskader- en programmering geven richting aan de uitvoering én de regionale ontwikkeling vormt input voor de kaders 	<p>A. Elke provincie formuleert een provinciaal beleidskader als een breed en inhoudelijk integratiekader voor de lange termijn. Voor het ILG zijn daarin met name van belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◇ De bepaling van de gewenste functionele ontwikkeling ◇ De aanduiding van de opgaven die daaruit voortkomen ◇ De keuze van de regio's waar het ILG wordt ingezet <p>B. Elke provincie concretiseert het beleidskader in een meerjarige provinciale programmering met daarin de doelen die de provincie in de diverse regio's samen met gemeenten, waterschappen en relevante maatschappelijke groeperingen wil bereiken en met daarin een indicatie van de benodigde gelden voor realisatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren leveren inbreng bij de totstandkoming van het beleidskader. ◇ Het Rijk heeft inbreng in elk provinciaal beleidskader vanuit één loket op basis van het eigen MJP. Resultaat is commitment met de wijze waarop rijksdoelen zijn opgenomen, dan wel helder geformuleerde bezwaren gericht op de convenantvorming ILG. ◇ <i>De relatie van de andere overheden en gebiedsactoren met de provinciale programmering wordt nog uitgewerkt</i>
BU	Programmeren en financieren	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincie draagt zorg dat de in het ILG-convenant vast te leggen afspraken voor prestaties en (mede)financiering passen in de totale gebiedsprogrammering. ◇ Provincie dragen zorg voor financiële verankering van cofinanciering op de eigen begroting / maken afspraken over aandeel van andere overheden, regionale partners. ◇ Provincies zijn vertegenwoordigd in de Comite's van Toezicht voor de EU programma's 	<p>C. Elke provincie formuleert een bod aan het Rijk op basis van hun eigen pMJP en de indicatie van het rijk doelen en beschikbaarheid budget. Het provinciale bod bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◇ Welke prestaties zij kunnen leveren met het rijksbudget ◇ In welke gebieden binnen de provincie het ILG wordt ingezet ◇ Op welke wijze de lange termijn doelen worden gerealiseerd ◇ Inzicht in het totaal aan financiering van alle gebiedsdoelen <p>D. Rijksinzet en provinciaal aanbod vormen de grondslag voor onderhandeling met het Rijk, uitmondend in een convenant.</p> <p>E. Provincies zijn verantwoordelijk om EU-middelen aan te trekken.</p> <p>F. Provincies zorgen voor het tijdig beschikbaar komen van de afgesproken Regionale- financieringsmiddelen voor de EU programma's.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Rijk formuleert op basis van het eigen MJP een inzet voor de onderhandeling en sorteert daarbij tevens voor op mogelijke EU-cofinanciering ◇ Gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke groeperingen zijn actief betrokken en bepalen mede het inhoudelijk en financieel draagvlak voor het ILG- convenant ◇ Gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke groeperingen nemen deel aan de (financiering van de) uitvoering van de gebiedsprogramma's en benutten daarbij de inzet van de EU middelen.
BU	Realisatie	<ul style="list-style-type: none"> ◇ De met het Rijk afgesproken doelen zijn ingebed in de regionale uitvoering ◇ De provinciale organisatie is ingesteld op gebiedsgerichte programmering en uitvoering en werkt EU-proof. 	<p>G. De provincie draagt zorg voor het realiseren van de in het ILG-convenant vastgelegde prestaties. De provincie voert de regie over de uitvoering en is resultaatverantwoordelijk voor de prestaties</p> <p>H. De provincie schept de condities voor een goede uitvoering: commitment, gebiedsprogrammering met het aandeel van alle partijen daarin, een adequate uitvoeringsstructuur e.d.</p> <p>I. Voorts kan de provincie -binnen de kaders van het afgesloten convenant- de door het rijk beschikbaar gestelde budgetten ontschot, flexibel in de tijd / naar de gebieden inzetten ten behoeve van de te behalen prestaties</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Het Rijk draagt zorg voor het beschikbaar stellen van de afgesproken budgetten en personele capaciteit ◇ De gemeenten, waterschappen en regionale maatschappelijke actoren leveren hun afgesproken bijdrage aan de realisatie van de doelen
BV	Verantwoorden realisatie rijksdoelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincies dragen zorg voor een adequate boekhouding voor het gebiedsproces ◇ Provincies dragen zorg voor een goed systeem van monitoring over alle gebiedsprestaties per doel en naar de bijdragen van alle partijen 	<p>J. Provincies rapporteren jaarlijks in hoofdlijn over de voortgang van de uitvoering naar doelen en budget</p> <p>K. Aan het einde van de convenantperiode legt elke provincie verantwoording af aan het Rijk over geleverde prestaties en over de geldige besteding van de middelen</p> <p>L. Provincies rapporteren over het gevoerde proces bij de uitvoering</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Het Rijk zorgt voor formele afronding van het convenant ◇ Gemeenten, waterschappen, andere uitvoerders zorgen voor tijdige en zorgvuldige verantwoording over hun aandeel aan de provincie

<i>G e m e e n t e</i>				
FUV	Verantw.	Context voor het ILG	Primaire taak / rol gemeente in ILG	Gerelateerde taken van anderen
BF	Formuleren gemeentelijke doelen	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Gemeente draagt (in samenwerking met andere gemeenten en de provincie) zorg voor beleidskader op gebiedsniveau, waarin de beleidsopgave op gebiedsniveau wordt beschreven dat is afgestemd op het provinciale beleidskader ◇ Gemeente zorgt voor de beleidsmatige inbedding en maatschappelijk draagvlak voor de plannen op gebiedsniveau 	<ul style="list-style-type: none"> A. Gemeente levert inbreng bij het tot stand komen van het nationaal beleidskader en provinciaal beleidskader B. Gemeente participeert actief bij opstellen van provinciale meerjarige programmering C. Gemeente neemt initiatief tot of draagt bij aan de planvorming op gebiedsniveau D. Gemeente draagt zorg voor de (vaststelling van) adequate beleidsmatige kaders t.b.v. de uitvoering (zoals het bestemmingsplan) 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Rijk en provincie bieden ruimte voor inbreng bij de totstandkoming van de beleidskaders ◇ Provincie betreft gemeenten actief bij de provinciale meerjarige programmering en planvorming
BU	Programmeren en financieren	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Gemeente draagt zorg voor de financiële verankering in de begroting voor het eigen aandeel in de uitvoering (cofinanciering) 	<ul style="list-style-type: none"> E. Gemeente stemt haar eigen programmering af op de programmering, zoals die in ILG-kader is overeengekomen met de provincie F. Gemeente zorgt -in afstemming met de provinciale regisseur- voor communicatie over en draagvlak bij de eigen inwoners over de programmering 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincie maakt afspraken met de gemeente over haar aandeel in de uitvoering van de prestaties, conform het ILG-convenant
BU	Realiseren		<ul style="list-style-type: none"> G. Gemeente vervult de trekkersrol van de uitvoering, dan wel participeert in de uitvoeringsstructuur onder regie van de provincie H. Gemeente voert de eigen projecten / maatregelen uit, zoals in de programmering is vastgelegd I. Gemeente draagt zorg voor vergunningverlening J. Gemeente zorgt -in afstemming met de provinciale regisseur- voor communicatie over en draagvlak bij de eigen inwoners over de uitvoering 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincie draagt zorg voor een adequate uitvoeringsstructuur ◇ Provincie faciliteert en stimuleert de uitvoering
BV	Verantwoorden	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Gemeente draagt zorg voor een adequate inpassing in hun systeem van financiële planning en control 	<ul style="list-style-type: none"> K. Gemeente rapporteert jaarlijks overeenkomstig de afgesproken systematiek aan de provincie over de voortgang in de (eigen) uitvoeringsprojecten L. Gemeente draagt zorg voor een tijdige verantwoording over het eigen aandeel in de uitvoering. 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Provincie geeft aan waarover gemeente verantwoording dient af te leggen

<i>Waterschap</i>				
FUV	Verantw.	Context voor het ILG	Primaire taak / rol waterschap in ILG	Gerelateerde taken van anderen
BF	Formuleren waterschapsdoelen	◇ Waterschap draagt zorg voor beleidsmatige inbedding en draagvlak bij de ingelanden voor de plannen op gebiedsniveau (voor waterzaken)	A. Waterschap levert inbreng bij het tot stand komen van het nationaal beleidskader en provinciaal beleidskader B. Waterschap participeert actief bij opstellen van provinciale meerjarige programmering C. Waterschap neemt initiatief tot of draagt bij aan de planvorming op gebiedsniveau D. Waterschap draagt zorg voor de (vaststelling van) adequate beleidsmatige kaders t.b.v. de uitvoering	◇ Rijk en provincie bieden ruimte voor inbreng bij de totstandkoming van de beleidskaders ◇ Provincie betreft waterschap actief bij de provinciale meerjarige programmering en planvorming
BU	Programmeren en financieren	◇ Waterschap draagt zorg voor de financiële verankering in de begroting voor het eigen aandeel in de uitvoering (cofinanciering)	E. Waterschap stemt haar eigen programmering af op de programmering, zoals die in ILG-kader is overeengekomen met de provincie F. Waterschap zorgt -in afstemming met de provinciale regisseur- voor communicatie over en draagvlak bij de ingelanden over de (water)programmering	◇ Provincie maakt afspraken met het waterschap over haar aandeel in de uitvoering van de prestaties, conform het ILG-convenant
BU	Realiseren		G. Waterschap voert de eigen projecten / maatregelen uit, zoals in de programmering is vastgelegd H. Waterschap draagt zorg voor vergunningverlening I. Waterschap participeert in de uitvoeringsstructuur onder regie van de provincie J. Waterschap zorgt -in afstemming met de provinciale regisseur- voor communicatie over en draagvlak bij de ingelanden over de uitvoering van watergerelateerde maatregelen	◇ Provincie draagt zorg voor een adequate uitvoeringsstructuur ◇ Provincie faciliteert en stimuleert de uitvoering
BV	Verantwoorden	◇ Waterschap draagt zorg voor een adequate inpassing in hun systeem van financiële planning en control	K. Waterschap rapporteert jaarlijks overeenkomstig de afgesproken systematiek aan de provincie over de voortgang in de (eigen) uitvoeringsprojecten L. Waterschap draagt zorg voor een tijdige verantwoording over het eigen aandeel in de uitvoering.	◇ Provincie geeft aan waarover waterschap verantwoording dient af te leggen

Verklaring BF = Beleid Formuleren BU = Beleid Uitvoeren BV = Beleid Verantwoorden

Bijlage 4: model van het ILG-convenant

Dit model van het ILG-convenant is gebaseerd op de bestuurlijk goedgekeurde Contourennotitie van juli 2004 en de daarop gebaseerde werkversie van 1 november 2004. Het model zal verder worden aangepast en aangevuld met de kennis die beschikbaar gaat komen bij de uitwerking van het ILG, zoals bij het opstellen van de Wet ILG. Dit aangepaste en aangevulde model zal vervolgens als uitgangspunt dienen voor de convenantvorming gericht op de ondertekening van de eerste serie ILG-convenanten eind 2006.

Titel: Convenant Investeringsbudget Landelijk Gebied 2007– 2013 - Provincie X

Partijen:

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, gezamenlijk handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden,

verder gezamenlijk aan te duiden als “het Rijk”,

en

Het ter zake bevoegde bestuursorgaan van provincie X, te dezen vertegenwoordigd door ... namens het college van Gedeputeerde Staten,

hierna te noemen “provincie X”

Overwegende:

- a) dat partijen (datum bestuurlijk overleg) overeenstemming hebben bereikt over een vernieuwde sturingswijze voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied middels het Investeringsbudget Landelijk gebied (ILG). Doel van het ILG is om provincies samen met gemeenten en waterschappen in staat te stellen om op een effectieve wijze rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling.
- b) dat de lange termijn visie voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied op rijksniveau en provinciaal niveau staat beschreven in, respectievelijk, een rijksbeleidskader (Agenda Vitaal Platteland, Nota ruimte, etc.) en een provinciaal beleidskader (p.m.).
- c) dat de inhoudelijke basis voor onderliggend convenant van rijkszijde wordt gevormd door het Meerjarenprogramma (MJP) (meest recente versie) behorende bij de Agenda Vitaal Platteland (AVP) en van provinciale zijde door het provinciaal Meerjarenprogramma (pMJP). Deze meerjarenprogramma's hebben dezelfde looptijd als de uitvoeringsperiode van het ILG.

Komen als volgt overeen:

- Artikel 1. Prestaties
- Artikel 2. Financiën
- Artikel 3. Verantwoording en monitoring
- Artikel 4. Wijziging van omstandigheden
- Artikel 5. Inwerkingtreding en looptijd
- Artikel 6. Geschillen
- Artikel 7. Overige bepalingen

(evt. Artikel x. definities)

Artikel 1. Prestaties

De prestaties hebben betrekking op de operationele doelen zoals genoemd in het Meerjarenprogramma voor de thema's Natuur, Recreatie, Landschap, Landbouw, Milieu, Water, en Reconstructie.

→ P.m. nadere selectie doelen en uitwerking indicatoren ten behoeve van het ILG.

Maatwerk: per provincie is het maken van gebiedsspecifieke afspraken mogelijk (Nationale landschappen liggen bijvoorbeeld niet in elke provincie).

1.1. Provincie X zal in de uitvoeringsperiode van het ILG de volgende prestaties leveren (in de voorbeeldtabel zijn prestaties en indicatoren fictief, niet conform MJP):

Tabel a. prestaties provincie X	Convenant
Natuur	1.000 ha
Recreatie	600 ha
Landschap	400 ha
Landbouw	1.500 ha
Milieu	600 ha
Water	150 ha
Reconstructie	(⁵)

1.2. Per rijksdoel worden in het convenant tevens de (lange termijn) taakstelling van het rijk en de provinciale ambitie vermeld. Uitgangspunt is dat de startsituatie of nulsituatie vooraf bekend is of inzichtelijk wordt gemaakt. Prestaties dienen vervolgens gerelateerd te worden aan de provinciale ambitie.

Ter illustratie worden 2 voorbeelden van prestaties genoemd die meer conform het MJP zijn:

VOORBEELD 1. PRESTATIE GEKOPPELD AAN LANGE TERMIJN DOEL *MET CONCRETE* TAAKSTELLING

1a. Taakstelling rijk (MJP): Recreatie om de stad, onderdeel grootschalig groen: 22.364 ha in 2013 (evt. waarvan p.m. in provincie X).

1b. Provinciale ambitie: Provincie X heeft als ambitie (lange termijn doel) 10.000 ha grootschalig groen, te realiseren in 2013.

1c. Prestatie: Provincie X zal in de uitvoeringsperiode van het ILG t.b.v. grootschalig groen 1.000 ha verwerven en 600 ha inrichten

1d. Overzicht startsituatie en prestatie in relatie tot ambitie (in ha en in %)

Grootschalig groen	Startsituatie (nulsituatie)	Situatie na afloop convenant	Ambitie 2013
Verworven	2000 ha (20 %)	3.000 ha (30 %)	10.000 ha
Ingericht	1000 ha (10 %)	1.600 ha (16 %)	10.000 ha

Voorbeeld 2. Prestatie gekoppeld aan lange termijn doel *zonder concrete* taakstelling

2a. Taakstelling rijk (MJP): Milieu, onderdeel milieucondities EHS/VHR: realisatie milieucondities 728.500 ha EHS in 2027; ambities worden door provincies o.b.v. natuurdoeltypen (i.r.t. natuurkwaliteit) vastgesteld, gereed in 2005

2b. Provinciale ambitie: ambitie wordt door provincie X o.b.v. natuurdoeltype(n) vastgesteld, gereed in 2005; ambitie wordt uitgedrukt in kwaliteitskenmerken.

2c. Prestatie: Provincie X zal in de uitvoeringsperiode van het ILG in relatie tot kwaliteitsambities p.m. realiseren t.b.v. milieucondities EHS/VHR (maatregelen betreffen o.a. terugdringen verzuring/vermesting/verdroging/etc., oplossen knelpunten ontsnippering in robuuste verbindingen)

2d. Overzicht huidige situatie en prestatie in relatie tot ambitie (in ha en in %) (nb koppeling kwaliteit-prestatie)

EHS/VHR met vereiste milieucondities	Startsituatie (nulsituatie)	Situatie na afloop convenant	Ambitie
Gerealiseerd	0 ha (0 %)	XXX ha (15 %)	Gereed in 2005

⁵ Reconstructie zandgebieden is als zodanig geen doel, maar een gebiedscategorie, waarin diverse doelen worden gerealiseerd. Tot het moment dat doelen/ taakstellingen en hiervoor beschikbare middelen bekend zijn en aan elkaar gerelateerd kunnen worden (in reconstructieplannen), is 'reconstructie zandgebieden' een aparte categorie.

Artikel 2. Financiën

- 2.1 De financiering van de uitvoering van het pMJP zal geschieden door middel van financiële middelen die door het rijk, de provincie, de EU, gemeenten, waterschappen en derden ter beschikking wordt gesteld.
- 2.2. Met het sluiten van dit convenant komt een bestuurlijke afspraak tot stand over de realisering van de rijksdoelen en de rijksbijdrage daarvoor. De vaststelling van rijksbijdrage geschiedt op basis van een beschikking als bedoeld in artikel 2.3. De rijksbijdrage per rijksdoel (in de voorbeeldtabel zijn bedragen en doelen fictief, niet conform MJP):

Tabel b. rijksbijdrage per doel voor provincie X	Convenant Rijksaandeel (miljoen €)	Provinciale cofinanciering (miljoen €)
Natuur	1.2	
Recreatie	0.2	
Landschap	0.2	
Landbouw	0.3	
Milieu	0.3	
Water	0.1	
Reconstructie	0.35	
Totaal	2.65	2.35

- 2.3. De verstrekking van financiële rijksmiddelen als bedoeld in artikel 2.2 zal plaatsvinden op basis van een door het rijk af te geven beschikking. Conform deze beschikking zal verstrekking van kasgelden gedurende de convenantperiode per kwartaal plaatsvinden, in principe in gelijkwaardige tranches (p.m. afstemming uitvoeringsritme vs. financieringsritme; zie artikel 2.5) en wordt gestort op een provinciale rekening bij de Stichting Het Nationaal Groenfonds. (p.m. nader wordt bepaald of het één groenfondstrekening betreft met 12 provinciale budgetten of voor elke provincie een afzonderlijke rekening bij het Groenfonds).
- 2.4. De rol van de Stichting Het Nationaal Groenfonds beperkt zich tot de technische bewaarrol in het kader van het Geïntegreerd Middelenbeheer (GMB) van het ministerie van Financiën. Bij dit GMB geldt als uitgangspunt dat publieke middelen pas de schatkist van het rijk verlaten wanneer deze ook daadwerkelijk nodig zijn voor de uitvoering. De opbrengsten die met het GMB wordt behaald, komen beschikbaar voor de financiering van de afgesproken doelen. De provinciale rekening bij het Groenfonds is materieel gezien een rentedragende rekening-courant bij het ministerie van Financiën voor de dagelijks opvraagbare tegoeden.
- 2.5. Indien budgettaire omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan door het rijk geschoven worden in de verlening van kasgelden (in afwijking van hetgeen bedoeld in artikel 2.3), zowel binnen de looptijd van dit convenant, als tot maximaal 3 jaar na afloop van dit convenant. Bij uitgestelde betalingen wordt geen rente vergoed. Verschuivingen in kasgelden worden door het rijk tijdig met de provincie gecommuniceerd en toegelicht. Rijk en provincie bepalen gezamenlijk wat de eventuele gevolgen van deze verschuivingen in kasgelden zullen zijn voor het realiseren van de afgesproken prestaties.
- 2.6. In geval van zwaarwegende omstandigheden zijn rijk en provincie bevoegd de in dit convenant beschreven prestaties en bijbehorende middelen aan te passen (zie artikel 4). Met het oog hierop zal de provincie, binnen het in artikel 2.2. genoemde budget, een meerjarige reeks reserveren die juridische onverplicht blijft. Het percentage dat onverplicht moet blijven loopt jaarlijks op en is voortschrijdend. In het lopende jaar

bedraagt het percentage nul % en per jaar loopt dit percentage op met 10%, tot maximaal 60% in het zevende jaar.

- 2.7. Om het leveren van de –onder artikel 1 genoemde– prestaties te bereiken stelt het rijk aan provincie X p.m. geld/uren capaciteit van uitvoerende rijksdiensten (DLG/Dienst Regelingen) beschikbaar ten behoeve van begeleiding van het proces. p.m. nader uitwerken.
- 2.8 Gedurende de looptijd van dit convenant is de provincie vrij om het beschikbaar gestelde budget, met inachtneming van de voorwaarden verbonden aan de beschikking als bedoeld in artikel 2.3, te besteden ten behoeve van de in dit convenant afgesproken prestaties. De juridische beschikkingsbevoegdheid ligt geheel bij de provincie. Daartoe stellen Rijk en provincies één uniforme kaderregeling op die de provincie in staat stelt om subsidies beschikbaar te stellen aan andere overheden, organisaties en particulieren. Deze regeling is EU-proof en bevat zo min mogelijk nationaal toegevoegde voorwaarden. De provincie kan het budget ook aanwenden voor eigen activiteiten die bijdragen aan de afgesproken doelen.
- 2.9 Voor de financiële verantwoording wordt verwezen naar artikel 3.

Artikel 3. Verantwoording en voortgangsinformatie

- 3.1. Jaarlijkse voortgangsrapportage.
Provincie X verstrekt gedurende de looptijd van het convenant jaarlijks per prestatie informatie over zowel de voortgang van de uitvoering (in relatie tot de prestatieafpraak) op basis van eenduidige prestatie-indicatoren (zoals genoemd in het MJP), als over de besteding van het toegekende rijksbudget in het totaal en per rijksdoel (prestatie-indicator). De voortgangsrapportage is in beginsel geen aangrijpingspunt tot bijstelling van de hier gemaakte afspraken.
- 3.2. Aansluiting tussen twee opeenvolgende convenanten
Om te voorkomen dat er een gat ontstaat tussen onderliggend convenant en het convenant voor de volgende investeringsperiode wordt door provincie X een jaar voordat dit convenant afloopt een voorlopige verantwoording aan het rijk gegeven. Het betreft verantwoording over de realisatie van de afgesproken prestaties en de besteding van het budget in de tot dan toe doorlopen convenantperiode (in feite de optelling van alle voortgangsrapportages) met daarbij de verwachting over de prestaties en budgetbenutting in de resterende periode van het convenant (zie voorbeeld tabel c) Per rijksdoel wordt afzonderlijk de aanwending van rijksmiddelen inzichtelijk gemaakt (zie voorbeeld tabel d.). Hiermee wordt een zo goed mogelijk beeld geschetst over de hele convenantperiode en ontstaat een basis voor een opvolgend convenant.

Tabel c. prestaties provincie X	Convenant	Gerealiseerd
Natuur	1.000 ha	900 ha
Recreatie	600 ha	700 ha
Landschap	400 ha	380 ha
Landbouw	1.500 ha	1.450 ha
Milieu	600 ha	500 ha
Water	150 ha	250 ha
Reconstructie	(*)	(*)

Tabel d. rijksbijdrage per doel voor provincie X	Convenant (miljoen €)	Gerealiseerd (miljoen €)
Natuur	1.2	0.8
Recreatie	0.2	0.3
Landschap	0.2	0.1
Landbouw	0.3	0.4
Milieu	0.3	0.35
Water	0.1	0.15
Reconstructie	0.35	0.55
Totaal	2.65	2.65

Noot: in de voorbeeldtabel (d.) is duidelijk te zien dat er met budget geschoven is; verantwoording richt zich echter primair op realisatie van prestaties (t.b.v. rijksdoelen).

3.3. Aan het eind van de convenantperiode vindt de finale verantwoording door Provincie X plaats, die vergezeld dient te gaan van een accountantsverklaring. De kosten voor deze verklaring zijn voor rekening van de provincie. De verantwoording betreft hetgeen genoemd onder artikel 3.2 (p.m. inhoudelijke eisen; wanneer? De dag het convenant afloopt of xx maanden daarna?)

3.4. Partijen dragen zorg voor een deugdelijke boekhouding. De boekhouding van de provincie moet zodanig zijn dat deze de basis kan vormen voor de accountantscontrole (betreft o.a. aanwending van toegekende rijksmiddelen gekoppeld aan realisatie prestaties).

3.5. Over- en onderschrijding

Prestaties ▼ Budget ►	Minder rijksbudget benut dan in convenant afgesproken	Rijksbudget uitgeput
Alle prestaties zijn geleverd	Alle prestaties zijn (meer dan) geleverd binnen het beschikbare budget. Aangezien de afgesproken prestatie is geleverd mag de provincie het niet benutte budget besteden aan de ILG-doelen.	Deze combinatie komt in beginsel niet voor.
Deel prestaties wel / deel niet geleverd	Het is waarschijnlijk dat in praktijk vaak een mixture zal optreden waarbij een aantal prestaties (ruim) is geleverd en op andere punten de uitvoering achterblijft bij de afspraken. Een dergelijke mixture past bij een ILG waarbij flexibel wordt ingespeeld op zich voordoende kansen. Een beperkte over- en onderschrijding van doelbereiking is daarmee waarschijnlijk. In de volgende convenantperiode kan dit recht worden getrokken en in overeenstemming worden gebracht met de afspraken. Indien de 'rest' van een convenant overgaat naar de volgende periode komt ook geen aanvullende rijksbijdrage of terugvordering aan de orde. Indien de provincie het afgesproken rijksbudget ontoereikend acht en daarvoor oorzaken kan aanvoeren die buiten haar invloedssfeer liggen, dan zullen Rijk en provincie daarover in overleg treden.	
Geen van de prestaties is volledig geleverd	Geen van de prestaties is volledig geleverd. Het rijksaandeel in de financiering is niet geheel aangesproken. Als uit de verantwoording van de provincie blijkt dat de prestaties alsnog kunnen worden gehaald dan kan worden besloten tot overheveling naar een vervolgconvenant zonder een financiële aanvulling van het Rijk. Als het niet mogelijk blijkt de prestaties alsnog te leveren, dan wordt 'proportioneel' teruggevorderd.	De prestaties zijn niet volledig geleverd en toch is het rijksbudget meer dan 'proportioneel' aangesproken. Net als in de situatie hiernaast zal uit de verantwoording van de provincie moeten blijken of de prestaties alsnog kunnen worden gehaald. Voor eventueel niet uitvoerbare prestaties worden de bijbehorende budgetten 'proportioneel' teruggevorderd. In aanvulling hierop geldt dat indien de provincie het afgesproken rijksbudget ontoereikend acht en daarvoor oorzaken kan aanvoeren die buiten haar invloedssfeer liggen, dan zullen Rijk en provincie daarover in overleg treden.

3.6. Sancties

- a. Indien er sprake is van onrechtmatige besteding kunnen sancties opgelegd worden.
  - Als het niet mogelijk is om de afgesproken prestatie alsnog te realiseren dan zal het betreffende budget worden teruggevorderd.
- b. (p.m. Nader uitwerken) niet nakomen van overige afspraken:
  - wat te doen als de provincie niet tijdig of kwalitatief ondeugdelijke informatie levert over de voortgang?
  - Of als het Rijk niet de afgesproken personele capaciteit beschikbaar stelt?
  - Zijn er nog meer tussentijdse 'wanprestaties' denkbaar?

3.7. Voortgangsinformatie

- a. Aan de hand van de onder 3.1. genoemde voortgangsrapportage zullen Rijk en provincie jaarlijks een gesprek voeren over de voortgang van de uitvoering.
- b. Het Rijk rapporteert over de kwaliteit in het landelijk gebied en evalueert de rijksdoelen. Om deze kwaliteitsmonitor te voeden wordt aan de provincies gevraagd om informatie te leveren. (PM: Hier invullen wat het resultaat is van het overleg dat Rijk en provincies nog hebben over de indicatoren, de wijze van informatieverzameling, de frequentie en de financiering, en welke onderdelen hiervan als vast onderdeel in de te sluiten convenanten kunnen worden opgenomen.)

3.8. Visitatie

Op een nader te kiezen moment gedurende de looptijd van het convenant zal visitatie plaatsvinden. Deze visitatie vindt plaats door een daartoe in te stellen commissie en is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van het convenant door de sturing en het werkproces van de convenantpartners tegen het licht te houden en te versterken. Behalve het naar boven halen van inzichten over de eerste jaren van uitvoering heeft deze visitatie ook tot doel om zicht te krijgen op de waarschijnlijkheid dat de in dit convenant afgesproken prestaties in de jaren erna worden geleverd. De visitatie heeft geen invloed op de lopende convenantafspraken.
p.m. nog nader uitwerken; o.a. wie de commissie samenstelt (en wanneer), hoe de kosten worden betaald, en wanneer de visitatie plaatsvindt.

3.9. Midtermreview

Eind 2009 vindt een midtermreview plaats. Een midtermreview is een beoordeling van de voortgang van de afspraken in het convenant (o.b.v. tussentijdse verantwoording over behaalde prestaties en daaraan besteedde budgetten) met de mogelijkheid om tot wijziging van de inhoud van het convenant te komen als daartoe aanleiding is (aangrijpingspunt voor bijsturing).
p.m. Heldere afspraken over eventuele aanpassing van het convenant.

Artikel 4. Wijziging van omstandigheden

- 4.1. Uitgangspunt is dat dit ILG-convenant voor een meerjarige periode is afgesloten en dat derhalve afspraken over prestaties en budgetten voor die gehele periode vastliggen.
- 4.2. Het is voorstelbaar dat het Rijk nieuw beleid formuleert en dat het Rijk wil komen tot aanvulling van onderliggend convenant met aanvullende prestatie-afspraken en extra budget. De provincies moeten dan de bereidheid en mogelijkheid hebben dit aanvullende beleid in de regio's tot uitvoering te brengen. Over de inpassing in de activiteiten in de regio zullen zij met de betreffende overheden en belanghebbenden overleg moeten voeren.
- 4.3. Beleidswijzigingen die tot vermindering van het rijksbudget leiden of die onderlinge verschuiving in rijksdoelen beogen, hebben in beginsel pas doorwerking in een volgende ILG-cyclus. Dit geldt ook bij veranderende inzichten (omtrekt bijvoorbeeld cofinanciering) bij provincies en in de regio's.

- 4.4. Gedurende de looptijd van het convenant kunnen 'zwaarwegende omstandigheden' optreden die noodzaken de gemaakte afspraken te herzien, zelfs tegen de zin van één de andere convenantpartners in. Als zich 'zwaarwegende omstandigheden' voordoen voeren rijk en provincie overleg over de gevolgen van deze wijziging in omstandigheden voor de uitvoering van dit convenant. Als uitgangspunt geldt dat aangegane verplichtingen worden nagekomen. Indien beide partijen daarmee instemmen dan kan dit convenant gewijzigd worden. Daarbij zal altijd ruimte moeten worden geboden aan de provincies om wijzigingen met de lokale overheden en gebiedspartijen door te spreken. (p.m Procedure nog verder uitwerken, wettelijk verankeren??)

Artikel 5. Inwerkingtreding en looptijd

- 5.1. p.m. Inwerkingtreding (p.m. 1-1-2007) en looptijd 7 jaar
- 5.2. p.m. aangeven wat 'prestaties zijn geleverd' betekent: bijv. afronding werkzaamheden of verplichting aangegaan.
- 5.3. p.m. vastleggen welke onderdelen van dit convenant na afloop nog een vervolg moeten krijgen (zie bijv. 3.5 en 3.6). Over deze onderdelen worden nieuwe afspraken gemaakt in het hierop volgende convenant.

Artikel 6. Geschillen

- 6.1. Een partij die meent dat een geschil in verband met dit convenant bestaat, deelt dat schriftelijk aan de andere partijen mee. De mededeling bevat een aanduiding van het geschil.
- 6.2. Binnen p.m. (bijv. 20) werkdagen na dagtekening van de in artikel 6.1. bedoelde mededeling zendt elke partij zijn zienswijze omtrent het geschil, alsmede een voorstel voor een oplossing daarvan, aan de andere partijen.
- 6.3. Binnen p.m. (bijv. 10) werkdagen na afloop van de in artikel 6.2 genoemde termijn overleggen partijen over een oplossing van het geschil. Als sluitstuk van dit overleg vindt bestuurlijk overleg plaats tussen Rijk en de betreffende provincie.
- 6.4. Elke partij draagt de eigen kosten, voortvloeiend uit de procedure van de artikelen 6.1 tot en met artikel 6.3.
- 6.5. Indien het geschil niet volgens de procedure van artikel 6.1 tot en met 6.3 binnen p.m. (bijv. 60) werkdagen na dagtekening van de in artikel 6.1. bedoelde mededeling is opgelost, zullen partijen trachten tot een oplossing over het geschil te komen aan de hand van een **niet bindend**, maar wel zwaarwegend advies, te geven door een uit drie leden bestaande commissie van adviseurs. De benoeming van de leden van deze commissie vindt plaats doordat het rijk en de provincie ieder één lid benoemen, waarna de aldus benoemde leden gezamenlijk een derde lid, tevens voorzitter van de commissie, zullen benoemen.
- 6.6. Bovengenoemde geschillenregeling (artikel 6.1 tot en met artikel 6.5) laat onverlet de wettelijke mogelijkheden van administratief bezwaar en beroep tegen daarvoor vatbare besluiten.

Artikel 7. Overige bepalingen

- 7.1. Indien een of meer bepalingen van dit convenant ongeldig blijken te zijn of te worden, bijvoorbeeld als gevolg van strijdigheid met bestaande, gewijzigde of nieuwe publiekrechtelijke wet- of regelgeving, zullen partijen in overleg treden teneinde dit convenant zodanig te wijzigen, dat het geen ongeldige bepalingen meer bevat en dat het doel dat met dit convenant wordt beoogd zoveel mogelijk wordt bereikt.
- 7.2. (Eventuele) bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van dit convenant.
- 7.3. Ingeval van strijdigheid tussen het bepaalde in de bijlagen en het bepaalde in dit convenant prevaleert het bepaalde in dit convenant.
- 7.4. Rijk en provincie dragen beiden zorg voor een aanspreekpunt in het kader van dit convenant, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Het Ministerie/de Minister van LNV is in het kader van dit convenant het aanspreekpunt binnen het rijk.
- 7.5. p.m. Voor de provincies het college van GS of ook een bepaalde gedeputeerde?

Ondertekening

Bijlage 5: Het gebied aan zet

Het gebied aan zet

Voorbeeld van een uitvoeringsstructuur Investeringsbudget Landelijk Gebied

'Het gebied aan zet' reikt een voorbeeld aan voor een uitvoeringsstructuur van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De VNG en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben gezamenlijk het initiatief genomen om deze uitvoeringsstructuur verder vorm te geven, zoals wij die hier aanbieden. Wij stellen een uitvoeringsmodel voor waarbij de bestaande aanpak, gericht op de ontwikkeling van een leefbaar en vitaal platteland, wordt voortgezet. Kernbegrippen daarbij zijn: 'samenwerken' en 'integrale kwaliteitsverbetering'. In veel regio's heeft de samenwerking tussen provincies, gemeenten, waterschappen, burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en natuurbeheerorganisaties geleid tot regionale streefbeelden, gebiedsprogrammeringen en adequate uitvoeringsorganisaties. In dit voorstel beschrijven wij hoe het ILG een financiële bijdrage levert aan de uitvoering van projecten. Wij stellen een programmatische aanpak voor op regionale schaal. Binnen (bestaande) regionale samenwerkingsverbanden maken partijen afspraken over de beleidsvorming en (de organisatie van) de uitvoering en worden projecten gerealiseerd. Daarnaast bieden wij een model aan voor de financiering.

Onze aanpak biedt ruimte voor lokaal maatwerk. Als onderdeel van de implementatie van het ILG zullen wij in samenwerking met de relevante partijen werken aan een verdere invulling en uitwerking van dit voorstel. Het is onze bedoeling daarmee de invoering van het ILG vanuit de praktijk te ondersteunen.

Aanleiding

Het ILG stelt provincies in staat samen met de gemeenten en waterschappen op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling. Vanuit het Rijk bezien zijn de rijksdoelen en de daarvoor in te zetten budgetten de variabelen voor de sturing in het ILG. Voor de gebieden waar de realisatie haar beslag moet krijgen, gaat het om alle voor dat gebied relevante doelen. In het uitvoeringsmodel staat het gebied centraal en de wijze waarop vitalisering van het landelijk gebied in de regio totstandkomt. Gemeenten, waterschappen en de Dienst Landelijk Gebied (DLG) nemen een belangrijke plek in bij de uitvoering.

Bij het opstellen van de uitvoeringstructuur zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- boeken van zichtbare resultaten;
- grotere betrokkenheid van burgers en ondernemers;
- betere samenwerking tussen overheden, burgers en maatschappelijke organisaties;
- heldere verdeling van taken en bevoegdheden;
- transparante besluitvorming;
- effectieve inzet van middelen.

De hoofdlijn

Het ILG levert een (financiële) bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke inrichting van het landelijk gebied en daarmee aan de duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Voor de uitvoering op gebiedsniveau stellen wij een programmatische aanpak voor.

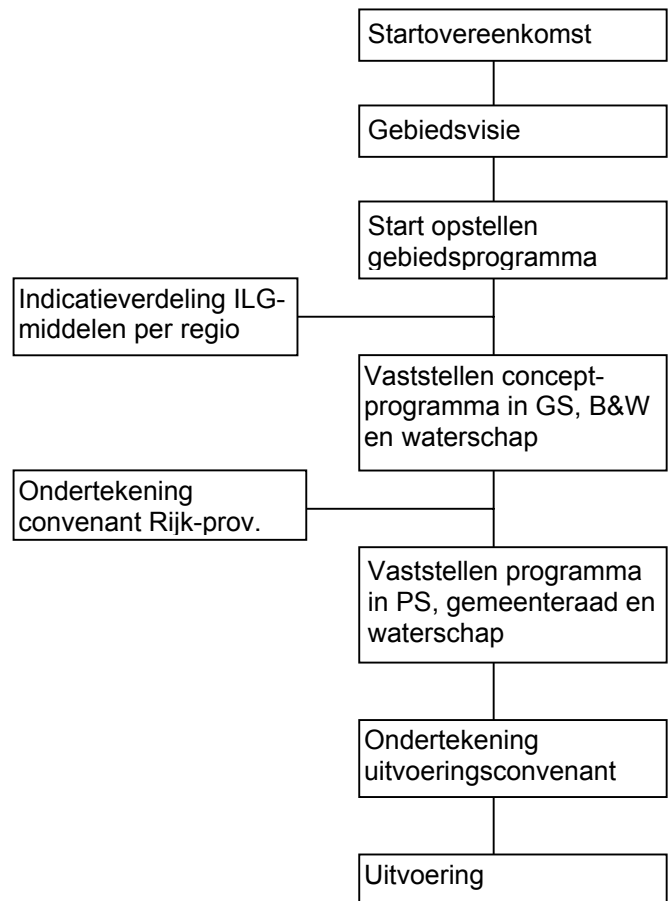
De financiële bijdrage van het ILG is gebaseerd op een zevenjarig programma. In het programma vindt een concretisering en vertaling van de (bestaande) gebiedsplannen plaats naar prestaties, die passen in de doelen van het rijk. In veel gevallen is het niet nodig bestaande plannen aan te passen. In onze aanpak stellen provincie, gemeenten en waterschappen samen met burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en natuurbeheerorganisaties een gebiedsprogramma op voor de desbetreffende ILG-periode en bieden deze aan de provincies als onderdeel van het provincies meerjarenprogramma. Het gebiedsprogramma voor de ILG-periode omvat een overzicht van projecten, resultaten en beschikbare middelen. Het gebiedsprogramma vormt de basis voor de afspraken voor de uitvoering. Provincies, gemeenten en waterschappen zorgen voor een loket voor de uitvoering in de regio. DLG kan zorgen voor de uitbetaling van subsidies aan de uitvoerders en voor declaraties aan de financiers. Daarnaast kan DLG op verzoek van het samenwerkingsverband de uitvoering ondersteunen.

In het uitvoeringsmodel zijn provincies, gemeenten en waterschappen de beleidsmakers, investeerders en aanbieders van projecten. De overheden stellen het gebiedsprogramma op en vast. De overheden zorgen – voor zover nodig – voor opname van de visie en programmering in hun publiekrechtelijke instrumenten. Burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en natuurbeheerorganisaties zijn aanbieders van projecten en soms mede-investeerder.

Het werkproces

In vrijwel alle gevallen is plattelandsontwikkeling een kwestie van co-productie. Geen enkele partij kan het alleen of zou het alleen moeten willen kunnen. Plattelandsontwikkeling is een taak van overheden, maatschappelijke organisaties, natuurbeheerorganisaties, burgers en ondernemers. Samenwerking op grond van gelijkwaardigheid is nodig om tot de beste oplossingen te komen. Ook de Raad voor het Landelijk Gebied constateert dit in zijn publicatie *Platteland aan het stuur* over vernieuwende werkvormen voor het landelijk gebied. Belangrijk daarbij is dat partijen vooraf duidelijke afspraken maken, zodat er een heldere organisatiestructuur en besluitvormingsproces ontstaan.

Wij stellen voor onderscheid te maken tussen het beleidsproces (visievorming en programmering) en de uitvoering. In een startovereenkomst maken partijen afspraken over herziening of uitbreiding van de bestaande gebiedsvisie, het opstellen van een geheel nieuwe gebiedsvisie en het opstellen van een gebiedsprogramma. In de startovereenkomst kan een onderscheid worden gemaakt tussen afspraken tussen de overheden – in de vorm van een bestuursovereenkomst – en tussen de overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) en private partijen (landbouw- en natuurorganisaties en andere maatschappelijk partijen) in de vorm van een convenant. De bestuursovereenkomst voor de planvorming in het kader van de Reconstructiewet Zandgronden is een voorbeeld van afspraken tussen overheden bij de planvorming. De startovereenkomst omvat de afbakening van het gebied, probleemdefiniëring (beleidsthema's), doelen en resultaten, procesorganisatie, doorlooptijd en beschikbare middelen.

De eerste programmaperiode loopt van 2007 tot 2014. Zoals in de contourennota is aangegeven doen provincies in het voorjaar 2006 een bod – in de vorm van provinciale meerjarenprogramma's - aan het rijk. De gebiedsprogramma's, die op dat moment gereed zijn, kunnen onderdeel hiervan zijn. Tegen deze achtergrond is het gewenst dat opstellen van het gebiedsprogramma in het voorjaar 2005 van start gaat.

De provincies geven – voorafgaand aan de gebiedsprogramma – een indicatie van de omvang van de rijksinzet (het ILG-budget) en de te realiseren rijksdoelen als onderdeel van de duurzame ontwikkeling in de regio. Door selectief te zijn, kunnen met de beschikbare budgetten substantiële en zichtbare resultaten geboekt worden.

Op basis van het gebiedsprogramma maken de partijen nadere afspraken – in de vorm van het uitvoeringsconvenant – over de uitvoering en realisatie van het streefbeeld. Dit convenant is te vergelijken met het convenant dat tussen Rijk en provincies wordt gesloten. Daarmee binden de partijen elkaar aan afspraken over de uitvoeringsorganisatie, de (prioritering van de) projecten, de resultaten, de financiële en personele inzet van de partijen en de condities waaronder de individuele contracten worden gesloten met private partijen (bijvoorbeeld contracten over natuurbeheer of planschade).

Voor vitalisering van het landelijk gebied is samenwerking tussen overheden en private partijen van belang. Voor de beleidsvorming maken partijen afspraken over de afbakening van het gebied, probleemdefiniëring (beleidsthema's), doelen en resultaten, procesorganisatie, doorlooptijd en beschikbare middelen. In het uitvoeringsconvenant maken partijen afspraken over uitvoeringsorganisatie, de (prioritering van de) projecten, de resultaten, de financiële en personele inzet van de partijen en de condities waaronder de individuele contracten worden gesloten met private partijen.

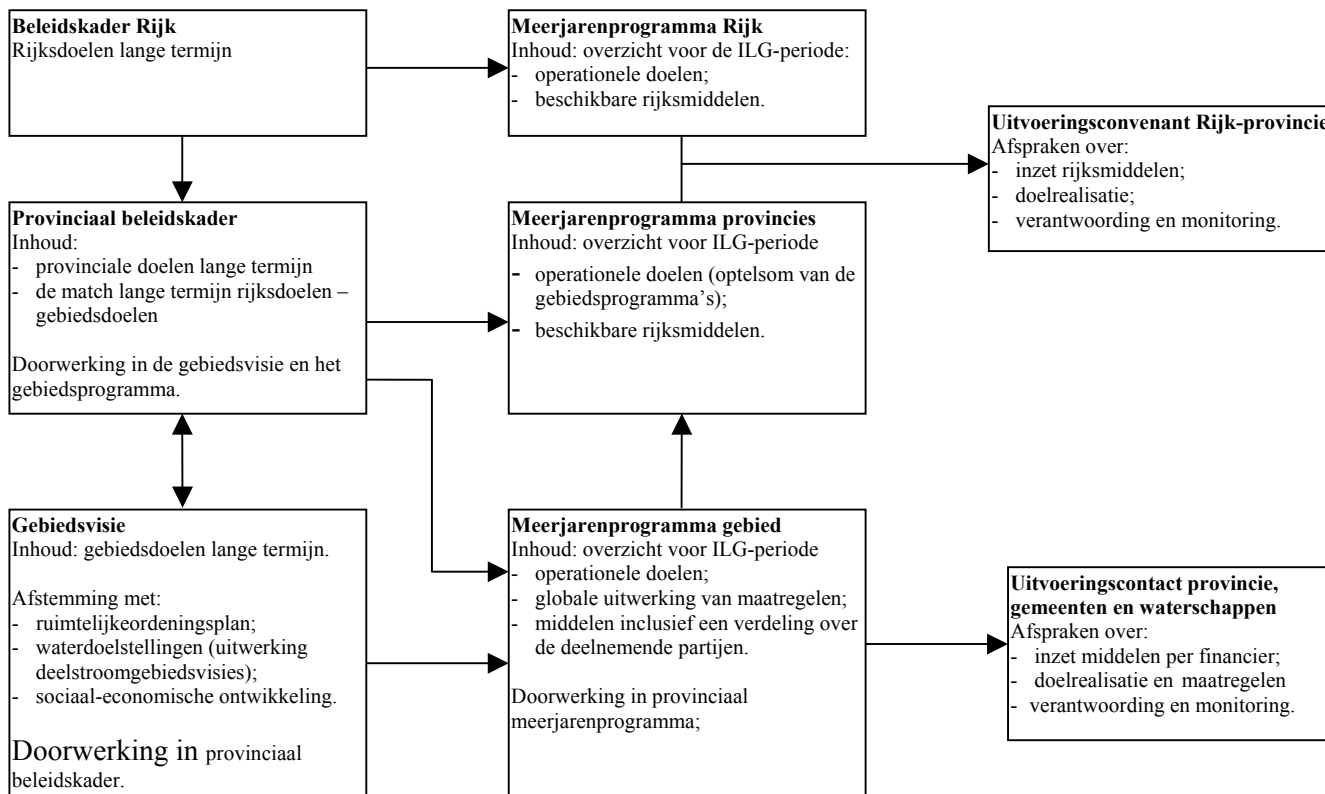
Regionale duurzame ontwikkeling

Het ILG levert een bijdrage aan het boeken van zichtbare resultaten ten aanzien van het beheer en de verbetering van landbouw, natuur, landschap, water, milieu, bodem en recreatie. Daarmee levert het ILG een bijdrage aan een duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied.

De gewenste (duurzame) ontwikkeling wordt in de regio vastgelegd in een gebiedsvisie. In veel regio's zijn al gebiedsvisies opgesteld. De gebiedsvisie bevat een probleemanalyse en integrale oplossingsrichtingen. In de gebiedsvisies worden strategische keuzes gemaakt voor de duurzame ontwikkeling van het gebied, zodat voldaan wordt aan toekomstige wensen en functies van het gebied. Op basis hiervan worden ruimtelijke inrichtingsvoorstellen ontwikkeld. Daarbij wordt voldoende recht gedaan aan de belangen van de betrokken partijen.

Het ILG op zich verdraagt zich uitstekend reeds bestaande plannen. Wel kan het nodig zijn om plannen te bundelen. Daarnaast kan – als gevolg van het vervallen van subsidieregelingen die opgaan in het ILG- - de wettelijke basis van een aantal plannen komen te vervallen. Het gebiedsplan kan omvatten de reconstructieplannen in Zuid- en Oost-Nederland in het kader van de Reconstructiewet Zandgronden, het gebiedsplan Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid, het regionaal landschappenplan, landschapsontwikkelingsplan, landinrichtingsplan, soortenbeschermingsplan, Belvédèreplan, nationale landschappenplan. Beleidswijzigingen en maatschappelijk ontwikkelingen met (grote) ruimtelijke gevolgen kunnen aanleiding zijn de gebiedsvisie aan te passen.

Het gebiedsprogramma geeft inzicht in de projecten en activiteiten, de te realiseren resultaten en de benodigde middelen voor de desbetreffende ILG-periode. Het gebiedsprogramma concretiseert de plannen en vertaalt deze naar prestaties en of projecten, die passen in de doelen van het Rijk. Het programma wordt opgesteld voor een periode van zeven jaar. Voor projecten die een langere doorlooptijd hebben dan de ILG-periode, worden in het programma deelprojecten (modules) voor de desbetreffende ILG-periode opgenomen. Het gebiedsprogramma hoeft niet alle activiteiten te omvatten die nodig zijn voor het realiseren van het streefbeeld. Het gebiedsprogramma omvat een voorstel van die geselecteerde projecten die in de desbetreffende ILG-periode uitgevoerd worden. Deze projecten uit het programma kunnen op draagvlak in de regio rekenen. Daarnaast is er voldoende zekerheid over de financiering en spannen partijen zich in voor het tijdig beschikbaar komen van vergunningen en grond. Het gebiedsprogramma biedt de mogelijkheid om tussentijds in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, door bijvoorbeeld projecten te (her)prioriteren en nieuwe kansrijke projecten op te nemen

Het gebiedsprogramma vormt de basis voor de afspraken over de uitvoering tussen provincie, gemeenten en waterschappen en het toetsingskader voor subsidieverlening bij de uitvoering. Onderdelen van het gebiedsprogramma zijn: uitvoeringsmodules van het regionaal landschappenplan, landschapsonwikkelingsplan, landinrichtingsplan, SGB-uitvoeringsprogramma, soortenbeschermingsplan, Belvédère-uitvoeringsplan, uitvoeringsplan reconstructie. Bij de uitvoering van het gebiedsprogramma worden de projecten/activiteiten voor zover nodig uitgewerkt en/of geconcretiseerd en de doelstellingen gerealiseerd.

Provincies, gemeenten en waterschappen leggen de gebiedsvisie vast in hun publiekrechtelijk instrumenten. Dat wil zeggen: provincies, gemeenten en waterschappen nemen (onderdelen van) de gebiedsvisie op in respectievelijk het provinciale beleidskader, de (inter)gemeentelijke structuurvisie en de planfiguren van het waterschap: het waterbeheersplan (of stroomgebiedbeheersplan). De gemeenteraad en het bestuur van de waterschappen stellen het gebiedsprogramma vast. De provincies nemen het gebiedsprogramma op in het provinciale meerjarenprogramma. Provinciale Staten stellen gelijktijdig met het provinciale meerjarenprogramma ook de gebiedsprogramma's vast. Daarnaast gaan de overheden na of en in welke mate aanpassing van publiekrechtelijke instrumenten aan de orde is. Aanpassing van het bestemmingsplan kan aan de orde zijn als de gewenste ontwikkeling uit de gebiedsvisie strijdig is met de vigerende bestemming. Daarnaast kan het zijn dat bestemmingsplannen nog te veel ruimte laten voor ontwikkelingen die volgens de gebiedsvisie op bepaalde locaties minder gewenst zijn.

Het ILG levert een bijdrage aan een duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. De gebiedsvisie schetst de gewenste ontwikkelingen van het gebied. Het gebiedsprogramma geeft een overzicht van de projecten, de resultaten en de beschikbare middelen voor de desbetreffende ILG-periode. Door selectief te zijn, kunnen zichtbare resultaten geboekt worden.

Samenwerken aan een vitaal platteland

Wij stellen een programmatisch aanpak voor. Bij de aanpak staan de samenwerking tussen regionale partijen, de schaal en de aard van de problemen centraal. Gemeenten, provincies en/of waterschappen vervullen een trekkersrol bij de totstandkoming van een dergelijk samenwerking. De omvang van de regio hoeft dus niet noodzakelijkerwijs een vastomlijnd gebied te omvatten. Gemeenten en waterschappen dienen een voorstel in bij de provincie ten aanzien van het samenwerkingsverband en de omvang van de regio. Uiteindelijk stelt de provincie de regio vast.

De overheden nemen het initiatief voor het samenwerken aan een vitaal platteland. Zij werken bij de beleidsvorming en bij de uitvoering samen met private partijen (agrarische en natuurverenigingen, recreatiesector, LTO, natuurbeheerorganisaties). De samenwerking tussen publieke en private partijen draagt bij aan het vinden van hoogwaardige creatieve oplossingen, die aansluiten bij de wensen van de regio.

Vanuit het ILG bezien richt de aanpak zich in ieder geval op de fysieke inrichting van het gebied. Voor een duurzame ontwikkeling van het gebied kan het gewenst zijn de aanpak uit te breiden met sociale en economische aspecten. De samenwerking wordt daarvoor uitgebreid met de sociale en economische partners – bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel en ondernemersverenigingen voor het midden- en kleinbedrijf – in het gebied. Ook kan ervoor gekozen worden de samenwerking met de sociale en economische partners in een ander samenwerkingsverband vorm te geven. Afstemming tussen het fysieke/ruimtelijke spoor en het sociaal-economische spoor is dan gewenst.

Voorbeeld:

Bij de reconstructie in Brabant is voor de fysieke inrichting een samenwerking tot stand gebracht tussen provincie, gemeenten, waterschappen, landbouworganisatie (ZLTO), natuurorganisaties (Brabantse Milieufederatie (BMF) en terreinbeheerders), en recreatie en toerisme (RECRON). Voor de aanpak van de sociale en economische problematiek zijn de Kamer van Koophandel en VVV's hieraan toegevoegd.

De samenwerking hoeft niet beperkt te worden tot het landelijk gebied. Nadrukkelijk worden ook de steden uitgenodigd om deel te nemen aan de kwaliteitsverbetering van de groene ruimte. Samenwerking tussen steden en dorpen kan leiden tot verbeteren van de leefkwaliteit bij de steden en dorpen en tot creatieve oplossing voor meervoudig ruimtegebruik.

Voorbeeld:

Purmerrandmeer: De voorkeur gaat uit naar een gecombineerde oplossing ten aanzien van waterberging en recreatie. Gekozen wordt voor de ontwikkeling van een nieuw meer langs de noord- en oostzijde van Purmerend, een groene zone tussen Edam-Volendam en Purmerend. Dit plan biedt ook mogelijkheden voor ruimte om extra woonbouw te realiseren.

<p>Wij stellen een projectmatige aanpak voor. Deze aanpak richt zich op de fysieke inrichting van het landelijk gebied. Uitbreiding dan wel afstemming op sociaal-economische aspecten behoort tot de mogelijkheden. Een actieve samenwerking en deelname van publieke en private partijen is nodig om gezamenlijk tot creatieve oplossingen te komen.</p>

De organisatie van de samenwerking

De samenwerking tussen de partijen wordt vormgegeven in een regionaal samenwerkingsverband. In veel regio's zijn deze reeds actief. Voor de uitvoering van ILG kan hierbij aangesloten worden. Voor de samenwerking kunnen diverse constructies worden gehanteerd. De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt hiervoor volgens ons goede mogelijkheden. Ook andere constructies, bijvoorbeeld een stichting, provinciale steunpunten, adviescommissies of gebiedscommissies behoren tot de mogelijkheden.

Afhankelijk van de omvang van het samenwerkingsverband en de bestuurscultuur kan – met het oog op de werkbaarheid – gekozen worden de samenwerking onder te verdelen in bijvoorbeeld:
een algemeen bestuur een dagelijks bestuur;
een samenwerking tussen overheden en tussen overheden en private partijen.

Voorbeeld:

Voor de uitwerking van het plan 'Toekomst veen(weide)gebied Noord-Hollands Midden' wordt de volgende organisatiestructuur voorgesteld. Een algemeen bestuur met vertegenwoordigers uit de agrarische sector, Natuurbescherming, sector water, sector gemeenten (zestien grote en kleine gemeenten), provincie, drie ministeries, bedrijven/recreatieondernemers en een onafhankelijke voorzitter. Globaal zou het algemeen bestuur uit dertig leden kunnen bestaan, waarbij rekening wordt gehouden met gelijkwaardigheid en werkbaarheid. Het dagelijks bestuur (circa zeven leden) bestaat uit één zetel per sector. Daarnaast wordt een kleine werkorganisatie opgericht.

Het samenwerkingsverband kiest zelf zijn voorzitter of benoemt een onafhankelijk voorzitter. Het samenwerkingsverband wordt ondersteund door een gebiedscoördinator. De gebiedscoördinator is afkomstig van een van de partijen of wordt als onafhankelijk secretaris benoemd. De coördinator, bijgestaan door een ambtelijk projectbureau, fungeert als secretaris van het samenwerkingsverband en is eerstverantwoordelijke voor het uitvoeren van de taken van het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband kan een werkorganisatie oprichten. Bij voorkeur wordt deze gehuisvest in het gebied, bijvoorbeeld bij de reeds bestaande plattelandshuizen. Dit kantoor kan tevens dienst doen als ontmoetingsplaats voor overheid, burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties en als loket voor de uitvoering.

Voorbeelden:

- 1. Plattelandshuis Achterhoek en Liemers is sinds begin dit jaar hard aan de slag om de ontwikkeling van het platteland een impuls te geven. Begeleiding bij de indiening van projecten en stimuleren van nieuwe ontwikkelingen vormen de twee hoofdtaken van het Plattelandshuis.*
- 2. De maatschappelijke organisaties in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden zijn ondergebracht in een nieuw streekcentrum: Ooievaarsdorp.*

Het samenwerkingsverband heeft de volgende taken:

- Een beleidsmatige taak:
  - het opstellen van een gezamenlijke visie en programma;
  - het verwerven, beoordelen en begeleiden van projectaanvragen. Het gebiedsprogramma vormt hiervoor het toetsingskader;
  - het monitoren van de voortgang van het programma en projecten.

- Een informatieve en coördinerende taak:
  - informatie-uitwisseling;
  - het aanbrengen van samenhang in de wensen van de partijen voor het gebied.
- Een communicatieve taak:
  - gericht op de ontwikkeling van het wijgevoel, waarbij het samenwerkingsverband als één organisatie in contact treedt naar de burgers en ondernemers in de regio. Zij zorgt voor naamsbekendheid en een positief imago van het gebied.
- Een financiële taak:
  - het zelfstandig en aanvullend op de deelnemende partijen verwerven van extra financiële middelen.

Binnen het samenwerkingsverband participeren overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) en maatschappelijke organisaties, natuurbeheerorganisaties, burgers en ondernemers. De overheden zijn de beleidsmakers, investeerders en aanbieders van projecten. Zij stellen de beleidskaders op, zorgen voor vaststelling hiervan, door opname (van onderdelen) van de beleidskaders in hun publiekrechtelijk instrumenten en spannen zich in voor het tijdig verlenen van vergunningen.

Gemeenten brengen lokale initiatieven en wensen van burgers in bij het opstellen van de gebiedsvisie en het gebiedsprogramma. Gemeenten zorgen voor het draagvlak van de plannen in de streek, in de gemeenteraad en bij de burgers. Hiervoor kunnen zij lokale klankbordgroepen of werkgroepen instellen. Deze lokale werkgroepen kunnen een rol krijgen bij landinrichtingsprojecten en ruilverkaveling. Gemeenten stellen de gebiedsvisie vast door opname hiervan – voor zover nodig – in de (inter)gemeentelijke structuurvisie, in het bestemmingsplan en in andere gemeentelijke instrumenten. Bij de uitvoering spannen zij zich in voor het tijdig verlenen van vergunningen, en stimuleren en ondersteunen zij passende initiatieven van burgers. De gemeenteraad stelt het gebiedsprogramma vast.

De koppeling tussen gebiedsvisie en het beleid van de waterschappen vindt plaats via opname (van relevante delen) in het waterbeheersplan (of stroomgebiedsbeheerplan) dat wordt vastgesteld door het bestuur van het waterschap, ofwel in uitwerkingen van het waterbeheersplan, zoals GGOR en peilbesluiten

De provincies fungeren op het knooppunt van Rijk en regio als regisseur en worden vanuit het Rijk gezien aangewezen als eerstverantwoordelijke voor de uitvoering. In de relatie Rijk-provincie lopen zij risico's met betrekking tot de uitvoering van de afspraken tussen Rijk en provincies. Bij de totstandkoming van de beleidskaders zorgen provincies voor een gezamenlijk draagvlak bij de regionale partners en voor de opname van de gebiedsvisie in het streekplan, de structuurvisie/het provinciale beleidskader en het waterhuishoudkundig plan. Provinciale Staten stellen het gebiedsprogramma als onderdeel van het provinciale meerjarenprogramma vast. Provincies rapporteren jaarlijks aan het Rijk en aan Provinciale Staten over de voortgang. De positie van provincies verlangt dat zij verantwoordelijk zijn voor een heldere doorvertaling van het rijksbeleid naar de regio. Het vergt echter ook een doorvertaling van de ambities en beleidskeuzes van de gezamenlijke overheden in een gebied naar de rijksoverheid. Deze intermediaire rol vergt een voortdurend schakelen tussen partijen en terugkoppeling.

Het Rijk zal slechts bij uitzondering participeren in het samenwerkingsverband. De afstemming tussen rijks- en provinciaal beleid vindt plaats in de provinciale commissie ten behoeve van ruimtelijk of milieubeleid. Bij voorkeur zijn gemeenten en waterschappen uit het samenwerkingsverband ook vertegenwoordigd in een soortgelijke provinciale commissie. Het Rijk is geen partij in het gebiedscontract en heeft geen actieve rol bij de uitvoering. Het Rijk faciliteert en ondersteunt op afstand de uitvoering. Via de verantwoording en monitoring van provincies krijgt het Rijk inzicht in de voortgang van de uitvoering van de gebiedsvisie en het gebiedsprogramma en de realisatie van rijksdoelen.

Burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij de beleidsvorming, zijn aanbieders van projecten en soms mede-investeerder, zodat een breed draagvlak ontstaat voor de duurzame ontwikkeling van het gebied. De belangenbehartigende organisaties brengen de wensen van hun leden in bij de planvorming en zorgen voor draagvlak van de gebiedsvisie en het gebiedsprogramma bij hun leden. Bij de uitvoering stimuleren zij hun leden om projecten aan te melden en uit te voeren. De natuurbeheerorganisaties (Staatbosbeheer, Natuurmonumenten, provinciale stichtingen, recreatieschappen) werken actief mee aan de gebiedsvisie en het gebiedsprogramma. Bij de uitvoering nemen zij zelf het initiatief om projecten op te starten en stimuleren en ondersteunen zij initiatieven van burgers. Zij stellen budget beschikbaar voor de uitvoering.

DLG behoudt zijn taken, zoals overeengekomen in de bestuurlijke afspraak over de agentschapvorming tot 2007. De bestuurlijk afspraak over de Agentschapvorming DLG houdt in dat DLG tot 2007 de huidige taken blijft vervullen voor grondverwerving (Bureau Beheer Landbouwgronden(BBL)), geregeld in de Wet agrarische grondverkeer (WAG), voor de bemensing van het betaalorgaan in het kader van Europees plattelandsontwikkelingsprogramma (EU-POP1), voor de uitvoering van huidige rijksregelingen en voor de begeleiding van de uitvoering in gebieden. DLG wordt daartoe – als agentschap van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) – als opdrachtnemer regionaal inhoudelijk aangestuurd door de desbetreffende provincies, op basis van de door LNV beschikbaar gestelde uren. Bij de uitvoering verwerft DLG via BBL/Groenfonds gronden of brengt deze in en kan middelen hiervoor verschuiven. Als betaalorgaan zorgt DLG voor de uitbetaling aan de uitvoerders. DLG declareert op basis van de uitgekeerde middelen en de gemaakte afspraken bij de financiers. DLG kan op verzoek van het samenwerkingsverband als procesbegeleider de totstandkoming van de gebiedsvisie, het gebiedsprogramma en de uitvoering ondersteunen. Ook kan DLG zelfstandig projecten uitvoeren.

Indien het ministerie van LNV daarvoor kiest, kan het agentschap LASER (dienst Regelingen) het betaalorgaan zijn als het gaat om beheersbudgetten.

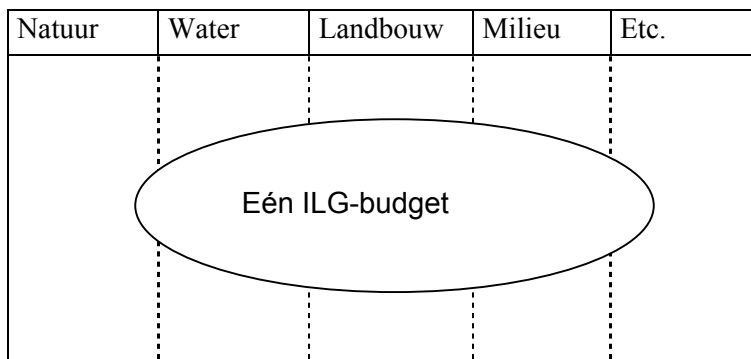
De samenwerking tussen provincies, gemeenten en waterschappen, burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en natuurbeheerorganisaties wordt vormgegeven in een samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband organiseert de uitvoering. Provincies, gemeenten en waterschappen zijn de beleidsmakers, investeerders en aanbieders van projecten. Burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden actief betrokken bij het gebiedsproces, zijn aanbieders van projecten en soms co-financier. DLG kan het gebiedsproces ondersteunen.

De financieringsconstructie

Om de ambities van het gebied te kunnen vervullen, moet in het gebied worden geïnvesteerd. Vanuit het perspectief van een gebied vult het ILG een deel van de gebiedsdoelen in en komt met het ILG ook een deel van de benodigde budgetten beschikbaar. Het ILG-budget omvat, uitgaande van de rijksbegroting van 2004 en de huidige voorstellen met betrekking tot de reikwijdte van het ILG, circa € 660 miljoen. Dat ILG-deel is niet alleen de basis voor de uitvoering van de rijksdoelen. Het ILG zal vaak de aanjager zijn voor de totale gebiedsontwikkeling, met een breed scala aan regionale gebiedsdoelen.

Een ander deel van de budgetten is afkomstig van provincie, gemeenten, waterschappen en private partners in samenwerkingsverband en van Europese, rijks-, provinciale en gemeentelijke investerings- of subsidiemiddelen die niet opgaan in het ILG.

Streefbeeld na invoering ILG

Uitgangspunten bij het opstellen van de financieringsstructuur zijn:

- Uitbetalen van projecten vanuit de éénloket-gedachte. De uitvoerder dient bij een instantie een projectaanvraag in voor subsidieverlening.
- Maximale mogelijkheden voor de cofinanciering bij (Europese) subsidies.
- Vulling vanuit eenmalige of reguliere stortingen van publieke en private partijen.

In het kader van de implementatie van het ILG zal nog nader onderzoek plaatsvinden over de wijze waarop de uitbetaling aan projecten plaatsvindt. Hieronder beschrijven wij onze voorkeursoptie, die gebaseerd is op de bovenstaande uitgangspunten

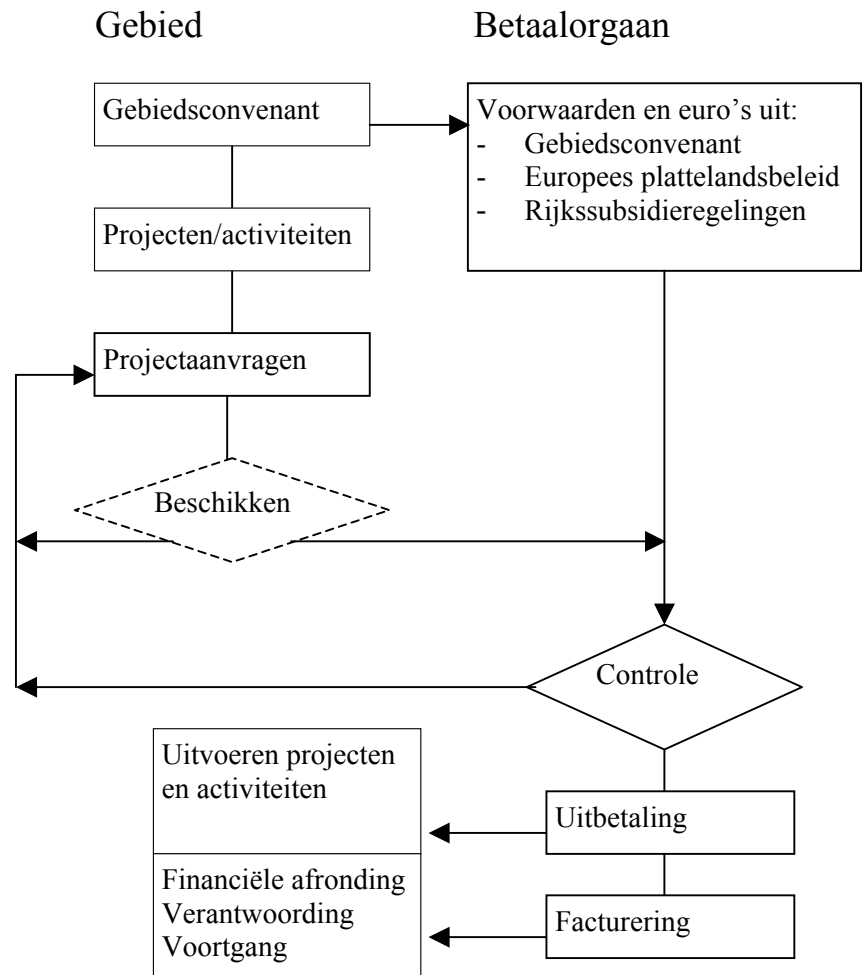
Het gebiedsconvenant

De afspraken over de financiering worden vastgelegd in het gebiedsconvenant (publiekrechtelijke afspraak). Hierin geven de overheidspartijen aan welke middelen zij beschikbaar stellen. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van een modelconvenant (bij afspraak tussen Rijk en provincies), dat gebaseerd is op door het Rijk en de Europese Unie goedgekeurde regelgeving.

De provincie is verantwoordelijk voor het beschikbaar komen van haar eigen middelen en rijks- en EU-budgetten. Voor de provincie is het daarom van belang dat zij zekerheid heeft over de door het Rijk ter beschikking gestelde budgetten voor een periode van zeven jaar. Hierover sluit de provincie een convenant met het Rijk. In publiek-privatrechtelijke contracten worden de afspraken vastgelegd met privaatrechtelijke partijen.

Het model van beschikken

Het samenwerkingsverband tussen provincie, gemeenten en waterschappen faciliteert de uitvoering. De uitvoerder/initiatiefnemer dient zijn aanvraag/projectvoorstel in bij het samenwerkingsverband dat past binnen het gebiedsprogramma. Het samenwerkingsverband ondersteunt en begeleidt de aanvrager bij het indienen van de aanvraag en geeft informatie over de te subsidiëren projecten. De provincies beschikt over de projectaanvraag. Zij doen dit vanuit hun verantwoordelijkheid die voortvloeit uit de convenantvorming tussen Rijk en provincie. De provincie kan dit ook aan het samenwerkingsverband mandateren. Voor de fysieke uitvoering van een project en aanbesteding blijft de ontvangende subsidiënt verantwoordelijk.

DLG als betaalorgaan toetst de aanvraag aan de financiële afspraak uit het ILG-gebiedsconvenant en de EU-regelgeving, waar nodig aangevuld met rijksregelingen die geen onderdeel uitmaken van het ILG-budget. Dit om cumulatie van rijksmiddelen te voorkomen. Vervolgens betaalt DLG rechtstreeks uit aan de uitvoerder. De uitvoerder krijgt één subsidiebeschikking namens alle bijdragende instanties. DLG declareert op basis van de uitgekeerde middelen bij alle bijdragende instanties overeenkomstig de vooraf gemaakte financiële afspraken. De financiers blijven beheerder van hun eigen middelen of kunnen ervoor kiezen de middelen onder te brengen in een groenfonds. Voor de rijksmiddelen (het ILG-budget) geldt dat deze worden ondergebracht bij het groenfonds.

Het samenwerkingsverband faciliteert de uitvoering. De uitvoerders dienen aanvragen voor projecten uit het gebiedsprogramma in bij het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband ondersteunt en begeleidt het indienen van aanvragen. De provincies beschikken; DLG is het betaalorgaan en zorgt voor de uitbetaling aan de uitvoerder en declareert aan de financiers. De financiers blijven de beheerder van hun eigen middelen.

